

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Особливості перекладу політичних промов (на матеріалі
мовлення резонансних політиків»»

Студентки групи Па 54-23
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Михайленко Софії Романівни

Допущена до захисту
«____»_____ 2024 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних
наук,
доц. Никитченко К. П.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка:ЄКТС

Київ – 2024

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Peculiarities of political speech in translation (based on high-profile politicians)”

Group Pa 54-23

School of Germanic Philology and
Translation

Educational Programme Translation
Studies: professionally oriented translation
(English and Second Foreign Language)

Majoring 035 Philology

Sophia R. Mykhailenko

Research supervisor:

Nykytchenko K.P.

Candidate of

Philology, Associated

Professor

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	4
1.1. Характеристики англомовного політичного дискурсу	4
1.2. Промова в політичному контексті: ознаки та організація	17
1.3. Явище комунікативних стратегій та тактик в політичному дискурсі	25
1.4. Комунікативні тактики в політичному дискурсі	27
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	34
2.1. Дефініція поняття «перекладацькі стратегії» в наукових роботах	34
2.2. Розмежування перекладацьких технік в лінгвістичних студіях.....	39
2.2.1. Передача прямого значення: підбір еквіваленту та калькування	44
2.2.2. Трансформаційний переклад як інструмент компенсації розбіжностей мови оригіналу та мови перекладу.....	47
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ Д. ТРАМПА ТА ДЖ. БАЙДЕНА	60
3.1. Аналіз промов Д. Трампа: зміна комунікативних стратегій під час виборів 2016 та 2020 років	60
3.1.1. Комунікативна стратегія на зниження як основна комунікативна стратегія в промовах Д. Трампа під час виборів 2016 та її особливості перекладу.....	61
3.1.2. Комунікативна стратегія на підвищення: адаптація Д. Трампа під час президентських виборів 2020 року та її український переклад	72
3.2. Дослідження українського перекладу промов Дж. Байдена на виборах 2020	78
3.2.1. Комунікативна стратегія на зниження – пошук прогалин і невдач опонента та їх переклад.....	79
3.2.2. Комунікативна стратегія на підвищення – висвітлення власних переваг в українському перекладі.....	90
Висновки до розділу 3	97
ВИСНОВКИ.....	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	103
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	109
ДОДАТОК.....	110

ВСТУП

Магістерську роботу присвячено дослідженню особливостей перекладу політичних промов на матеріалі мовлення резонансних політиків США, а саме Дональда Трампа та Джо Байдена. Політична промова є важливим інструментом впливу на громадську думку та формування суспільних настроїв, а тому точність та адекватність її перекладу має велике значення для міжкультурної комунікації.

В рамках цього дослідження було вивчено комунікативні стратегії та тактики, використовувані американськими політиками під час їхніх виборчих кампаній, основні принципи та прийоми перекладу політичних промов, а також проведено порівняльний аналіз перекладів промов відомих політиків з англійської мови на українську.

У процесі дослідження було проаналізовано різноманітні стратегії перекладу від прямої передачі сенсу до трансформацій, та їх ефективність у передаванні стилістичних та семантичних особливостей оригінальних текстів. Таким чином, це дослідження спрямоване на виявлення специфіки перекладу політичних промов та впливу комунікативних стратегій на переклад.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням міжнародної взаємодії й необхідністю точного та зрозумілого перекладу політичних промов для забезпечення ефективної комунікації між різними культурами та країнами.

Об'єктом дослідження є політичні промови резонансних політиків, англійською мовою.

Предмет дослідження – особливості перекладу політичних промов з англійської мови на українську з урахуванням комунікативних стратегій і тактик.

Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі основних особливостей перекладу політичних промов американських політиків з англійської мови на українську.

Досягнення зазначеної мети зумовлює вирішення наступних **завдань**:

- розглянути теоретичні засади дослідження перекладу політичних промов;
- проаналізувати існуючі стратегії та прийоми перекладу політичних промов;
- провести практичний аналіз перекладів 100 речень з текстів промов резонансних політиків, виголошених англійською мовою, на українську мову.

Фактичний матеріал наукової праці становлять 100 речень (в оригіналі англійською мовою та їх переклади на українську мову), відібраних з текстів політичних промов Дональда Трампа та Джо Байдена.

Як **методи дослідження** використовувалися різні методи і прийоми, а зокрема: контекстуальний аналіз, метод порівняльного аналізу, метод дискурсивного аналізу, а також статистичний метод для кількісного підрахунку використаних прийомів перекладу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що було створено підрахунок прийомів перекладу та їх ефективність, проаналізовано результати перекладів, а також розглянуто проблеми, що виникають при перекладі політичних промов.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати цього дослідження роблять значний внесок у загальну теорію перекладу з англійської мови на українську, а також у галузі лексикології та теоретичної граматики обох мов. Отримані дані можна використовувати у викладанні практичних курсів з перекладу, зіставної лексикології, граматики англійської та української мов. Результати дослідження також можуть бути використані у практиці перекладачів політичного дискурсу.

Результати дослідження було апробовано на Міжнародній науково–практичній конференції “AD ORBEM PER LINGUAS”, 16–17 травня 2024 р. За результатами досліджень опубліковано тези на тему “Особливості

перекладу медійних текстів: прикладний аспект” в Матеріалах Міжнародної науково–практичної конференції “Семіотика української незламності: мова – освіта – дискурс”, 16–17 травня 2024 р.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Список використаної літератури складається з 75 найменувань.

Перший розділ – теоретичний, він складається з чотирьох підрозділів. У першому підрозділі розглянуто основні характеристики англomовного політичного дискурсу, включаючи його специфіку та риси. Другий підрозділ аналізує особливості політичних промов, їх структуру та риторичні прийоми. Третій підрозділ присвячений дослідженню комунікативних стратегій і тактик у політичному дискурсі, а четвертий – детальному аналізу комунікативних тактик та їх впливу на аудиторію.

Другий розділ поділений на два підрозділи. Перший підрозділ розглядає визначення поняття «перекладацькі стратегії» в контексті наукових досліджень, аналізуючи різні підходи до класифікації перекладацьких стратегій та їх застосування у практиці перекладу. Другий підрозділ присвячений класифікації перекладацьких технік, включаючи основні техніки, такі як передачі прямого значення та трансформаційний переклад як метод компенсації розбіжностей між мовою оригіналу та мовою перекладу.

Третій розділ присвячений перекладацькому аналізу політичних промов Дональда Трампа та Джо Байдена. У першому підрозділі розглянуто комунікативні стратегії Трампа під час виборчих кампаній 2016 та 2020 років, аналізуючи їх зміни та переклад. Другий підрозділ досліджує переклад промов Байдена під час виборів 2020 року, розглядаючи різні комунікативні стратегії, такі як зниження та підвищення і їхній вплив на особливості перекладу українською мовою.

У висновках підсумовуються основні тези та результати дослідження, зокрема, виявлені особливості перекладу політичних промов, ефективність різних перекладацьких стратегій та технік.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

1.1. Характеристики англомовного політичного дискурсу

Розуміння поняття «дискурс» в контексті політики дозволяє нам розглядати політичну діяльність як систему комунікативних практик, що формують та відтворюють певні соціальні уявлення, цінності та ідеології. Політичний дискурс включає в себе не лише вербальні висловлювання, а й мовленнєві акти, символи, образи та інші комунікативні засоби, які використовуються для сприйняття та передачі політичних повідомлень. Цей тип дискурсу досліджується з точки зору впливу політичних інститутів, мас-медіа та громадських організацій на формування громадської думки, а також механізмів маніпулювання масовими аудиторіями через використання мовленнєвих стратегій та технік. Таким чином, аналіз політичного дискурсу дає можливість краще зрозуміти взаємозв'язок між мовленнєвою практикою та політичними процесами. Тому перш ніж надати характеристики англомовного політичного дискурсу, розглянемо поняття «дискурс» в лінгвістичних студіях.

У 1950-х роках Е. Бенвеніст започаткував лінгвістичне застосування концепції «дискурс», розвиваючи теорію висловлювання за допомогою традиційного французького терміна «discours», який означає «мову, що привласнюється мовцем». Дослідження дискурсу як аналітичної соціальної категорії було тісно пов'язане із розумінням мови як феномена в контексті навколишнього світу людини. Використання дискурсивного аналізу для вивчення мовних процесів і явищ розпочалося в 1960-х роках. Ідеї постмодернізму та семіотики стали важливим доповненням до «лінгвістичного повороту» в суспільних науках, відкриваючи міждисциплінарний підхід, відомий як «дискурсивний поворот». Основний

принцип дискурсивного аналізу стверджує, що вивчаючи мову, можна пізнати не тільки людину, але і реальність навколишнього світу (Miller, 2002).

За зарубіжними дослідженнями (Trautman, 2007), вітчизняні науковці вказують, що спочатку значення латинського слова *discursus* обмежувалося семами дії, такими як біг у різних напрямках або спеціальна атака війська, спрямована на ізоляцію частин війська противника одна від одної (*pincer movement*). Використання терміну «дискурс» пройшло два основних етапи: спочатку він перейшов від слова до терміну, використовуючи його у вузькому контексті осіб, а потім відбулася метафоризація. Сему говоріння (на відміну від семи дії) латинський словник не фіксував. Вона з'явилася на пізніших етапах розвитку мови, поза межами основного етносу. Сема говоріння зазначена у французьких і англійських словниках, де вона переважає: «Тепер слово дискурс вживається для позначення мови, говоріння, міркування та здатності до міркування. В англійській мові, куди це слово перейшло з французької, воно отримало ще й більш специфічне значення церковної проповіді. Французькі граматики закріпили його як лінгвістичний термін: *discours direct*, *discours indirect*, *parties du discours* (пряма мова, непряма мова, частини мови). Лише в окремому використанні у поемах Едмунда Спенсера (XVI століття) слово «discourse» зберегло сему військової дії та позначає процес битви (*process of combat*) (Bryant, Ferguson, & Spencer, 2016).

Дискурс розглядається як комплексна структурно обумовлена мовна практика, що описується як інтерактивна діяльність учасників спілкування, спрямована на встановлення та підтримання контакту, обмін емоціями та інформацією, вплив одного на одного, а також переплетення моментально змінюваних комунікативних стратегій та їх вербальних і невербальних виражень у практиці спілкування (Ситник, 2020).

Термін «дискурс» походить від латинського «*discursus*». В англійській мові «discourse» має кілька значень, включаючи лекцію, мову, трактат, розмову, бесіду, висловлювання, понадфразову єдність та текст. В контексті комунікативістики поняття «дискурсивність» асоціюється з комунікативною

природою тексту як структури та фактури різноманітних мовних інформаційних виражень у різних соціокультурних контекстах. Під дискурсами вивчається різноманітна інформація – від газетно-журнальних текстів до театральних-сценічних, фотографічних, телевізійно-кінематографічних, мальовничих, архітектурних, балетних та інших образних мов спілкування в діях і вираженнях. «Дискурс» – це складне поняття, частково через те, що в різних теоріях воно має різне використання (Томахів 2015).

У лінгвістиці дискурс – це текст плюс контекст. В теорії комунікацій дискурс – це вербальні та невербальні елементи спілкування плюс контекст, в якому відбувається спілкування, плюс зміст спілкування (Крисанова, 2016).

Протягом тривалого часу дискурс розглядали переважно з лінгвістичної перспективи, як текст або мову, без урахування різних комунікаційних каналів (усного або письмового) та їхніх відмінностей. Текстовий підхід до визначення дискурсу трактує його як певний фрагмент тексту, який включає більше ніж одне речення. Зазвичай, але не завжди, він орієнтується на конкретний концепт, створюючи загальний контекст, описуючи учасників, об'єкти, умови, час, дії тощо, не через хронологічну послідовність речень, а через елементи, що створюють дискурс і світ, який «виникає» під час його розгортання. Це і є основою для етнографії мовлення (Коваленко, 2009).

Важливою є градація елементів дискурсу, де враховуються різноманітні аспекти, такі як події, їх учасники, перформативна інформація та «не-події».

Ця градація може включати:

- обставини, які супроводжують події;
- фонові інформація, яка пояснює події;
- оцінка учасників подій;
- інформація, яка встановлює зв'язок між дискурсом та подіями (Тхоровська, 2022).

Виділені вченим елементи дискурсу служать основою сучасної методології дискурсивного аналізу, яка ґрунтується на міждисциплінарному підході. Під кінець ХХ століття лінгвістика переглянула свій підхід до розуміння дискурсу, що призвело до того, що це поняття почало набувати міждисциплінарного характеру. В «словнику дискурс визначається як:

- мова, яка відображає життя;
- зв'язний текст, що включає елементи екстралінгвістичного, прагматичного, соціокультурного, психологічного та інших контекстів (Голик, 2016).

Дискурс, як процес безпосереднього спілкування, можна визначити як комунікативну ситуацію, що охоплює свідомість комунікантів (партнерів спілкування) та формує текст у процесі спілкування (Шерстюк, 2012). Це визначення не лише підкреслює соціально-філософський вимір дискурсу, а й акцентує на його багатогранності.

На початку ХХІ століття дискурс вже визнавали як міждисциплінарне поняття, що об'єднує гуманітарні та суспільні науки. Згідно з Великим тлумачним соціологічним словником, дискурс визначається як «сукупність вербальних маніфестацій, усних або письмових, що відбивають ідеологію або мислення певної епохи». Це підтверджує роль дискурсу у формуванні ідеології та соціальної влади (Серажим, 2002).

Для розуміння дискурсу важливе розглядання його на мікро- та макрорівнях. Текст або розмова представляють мікрорівень дискурсу, який є результатом комунікативної дії. Макрорівень дискурсу, або традиція спілкування, враховує контекст та умови спілкування у конкретному соціокультурному середовищі (Маслова, 2013).

Усе це свідчить про важливість дослідження дискурсу у різних наукових дисциплінах, що дає змогу краще розуміти суспільні процеси та взаємозв'язки.

Розмежовуючи підходи до дискурсу, можна виділити різні одиниці для його аналізу. Однією з таких одиниць є категорія авторитетності джерела

повідомлення. Вона вказує на ступінь довіри, яку має джерело інформації у вічах аудиторії чи учасників комунікації. Авторитетні джерела вважаються тими, які мають велику експертність, досвід або статус у певній галузі. Вони можуть бути академічними дослідниками, визнаними експертами, урядовими органами чи надійними медіа. Аналіз авторитетності джерела допомагає оцінити достовірність та об'єктивність інформації, що це джерело надає, і є важливою складовою розуміння дискурсу (Муратова, 2009).

Рівень членування дискурсу визначається залежно від його модусу: усного чи письмового. На стратегічному рівні, який відповідає за загальну організацію дискурсу, усні дискурси аналізуються за допомогою концепції комунікативних подій, тоді як писемний дискурс аналізується на рівні тексту.

На тематичному рівні, що відображає структуру тематичних аспектів дискурсу, усні дискурси аналізуються шляхом ідентифікації комунікативних епізодів, тоді як писемний дискурс розглядається на рівні абзаців.

Оптимальний рівень, що зосереджується на внутрішній структурі дискурсу, усний дискурс розглядається через діалогічні єдності, а писемний дискурс – на рівні понадфразових єдностей.

Тактичний рівень, який визначає динаміку обміну інформацією, усні дискурси аналізуються за допомогою реплік, тоді як писемний дискурс – на рівні понадфразових єдностей.

Мінімальний рівень дослідження дискурсу включає вивчення окремих висловлення. Усні дискурси аналізуються за допомогою окремих висловлень, а писемний дискурс – на рівні фраз або речень.

Дотекстовий рівень дослідження дискурсу охоплює аналіз мовленнєвих актів. Як для усного, так і для писемного дискурсу, це означає вивчення виникнення та функціонування мовленнєвих актів у відповідних контекстах (Кицак, 2011).

Діалогічна суть комунікації підкреслює значущість колективної людської діяльності, яка призводить до розподілу ролей між комунікантами залежно від їхнього впливу на цей процес. Будь-яке висловлювання або

фрагмент дискурсивного процесу має певну «цінність» на ринку лінгвістичних актів. Зазвичай ця «цінність» визначається рівнем авторитетності джерела повідомлення. Від того, кому воно належить, і з якого джерела походить, залежить наша готовність вірити йому, виконувати чи не виконувати певні дії і так далі (Янкович, 2015).

Хоча термін «дискурс» походить зі структурної лінгвістики, він має значно ширший сенс, включаючи мовну комунікацію, мовну діяльність і символічну практику загалом. Дискурс сприймається як складне поєднання мовних актів, їх тлумачень, об'єктів, різних форм символічного вираження, понять, методів і стратегій (Корольов, 2012).

Теорії дискурсу постійно еволюціонують у залежності від методологічних, еволюційних та наукових уявлень і трансформацій. Розвиток дискурсивних теорій характеризується міждисциплінарною широтою і розмахом об'єктного аналізу, що свідчить про комплексний характер досліджень дискурсу. Різні теорії дискурсу представляють собою розвиваючий поліпарадигмальний, міждисциплінарний напрям сучасних наукових досліджень (Попович, 2003).

Аналіз дискурсу (дискурс-аналіз) включає в себе комплекс методів і технік тлумачення висловлювань, які є результатом мовленнєвої діяльності в певних суспільно-політичних і культурно-історичних контекстах. Цей вид досліджень акцентує увагу на понятті дискурсу, що розуміється як "система правил слововживання та взаємовідносин окремих висловлювань у мовленнєвій діяльності", яка є соціально обумовленою і культурно закріпленою (Андрєєва, 2016).

М. В. Йоргенсен і Л. Дж. Філліпс вважають дискурс особливим способом спілкування та розуміння світу навколо нас або певного його аспекту. Вони переконані, що теорії та методи дискурсу можуть бути застосовані для дослідження комунікації, культури та суспільства, включаючи різні галузі соціального життя, такі як соціальні інститути та організації. Ці

підходи корисні для вивчення ролі мови у контексті глобалізації та розвитку ЗМІ.

Згідно з їхнім поглядом, дискурси можуть бути розглянуті як відносно обмежені набори тверджень, які встановлюють межі того, що має значення, а що – ні. Вони посилаються на теорію М. Феркло, який стверджує, що механізм створення соціальної практики ґрунтується на дискурсі, який працює у поєднанні з іншими механізмами, такими як економічні, фізичні, біологічні і психологічні, для формування соціальних практик (Jorgensen & Phillips, 2002).

На думку М. В. Йоргенсена та Л. Дж. Філіпса, аналіз дискурсу можна розуміти як теорію, так і як метод.

Теорія аналізу дискурсу – інтерпретаційна структура: аналіз дискурсу пропонує інтерпретаційну структуру для розуміння комунікації та побудови значення в соціальних контекстах. Він досліджує, як мова використовується в різних соціальних практиках і як вона формує та відображає соціальну реальність.

Соціальний конструкціонізм – він ґрунтується на поглядах соціального конструкціонізму, підкреслюючи, що реальність соціально конструюється через мову та дискурс. Аналітики дискурсу досліджують, як мова сприяє формуванню соціальних ідентичностей, відносин влади та культурних норм.

Критична перспектива – аналіз дискурсу часто використовує критичну перспективу, спрямовану на розкриття структур влади, ідеологій і нерівностей, закладених у дискурсі. Він досліджує, як мова може бути використана для відтворення чи виклику домінуючим суспільним дискурсам та ієрархіям (Jorgensen & Phillips, 2002).

Методика аналізу дискурсу:

– Якісний підхід – аналіз дискурсу зазвичай використовує якісні методи дослідження, зосереджуючись на детальному аналізі використання мови в природних текстах або розмові. Дослідники занурюються в дані,

звертаючи увагу на лінгвістичні особливості, дискурсивні стратегії та контекстуальні фактори.

– Текстовий аналіз передбачає аналіз різних типів текстів, включаючи письмові тексти, усну мову, візуальні матеріали та цифрову комунікацію. Дослідники вивчають структуру, зміст і риторичні засоби, що використовуються в текстах, щоб розкрити глибинні значення та дискурсивні моделі.

– Контекстуалізація – аналіз дискурсу підкреслює важливість контекстуалізації, враховуючи соціальні, культурні, історичні та інституційні контексти, в яких відбувається спілкування. Дослідники досліджують, як контекст формує та впливає на використання та інтерпретацію мови.

– Ітеративний процес часто передбачає ітераційний процес збору, аналізу та інтерпретації даних. Дослідники ретельно читають і кодують тексти, визначаючи теми, дискурсивні стратегії та моделі через повторювані цикли аналізу.

– Рефлексивність аналітики дискурсу розмірковують про власну позицію, упередження та припущення протягом усього процесу дослідження. Вони визнають роль дослідника у формуванні інтерпретацій і прагнуть до прозорості та рефлексивності у звітності про висновки (Jorgensen & Phillips, 2002).

Загалом, аналіз дискурсу як теорія та метод забезпечує комплексну основу для розуміння ролі мови у формуванні соціальних взаємодій, ідентичності та динаміки влади в суспільстві.

Мішель Фуко був одним із перших вчених, який впровадив поняття дискурсу в історичний, соціальний та політичний контексти. Він описав дискурс як групу тверджень, що відносяться до однієї дискурсивної формації, конструюючи його на основі обмеженої кількості тверджень та умов їх існування. За його словами, дискурс – це не ідеальна форма, а фрагмент історії,

що встановлює свої власні обмеження і виражає специфічні способи вираження відношення до певного часу.

Фуко підкреслював, що суб'єктом дискурсу є людина, але центр влади знаходиться не в людині, а в самому дискурсі. Він вважав, що не людина створює дискурс, а сам дискурс формує та визначає суб'єктів. Згідно з Фуко, дискурс не представляє собою просто велику маніфестацію суб'єкта, який мислить, висловлює думки та каже, а складну сукупність, де відбуваються розсіювання суб'єкта та його переривчастості. Таким чином, він розглядав дискурс як основний механізм формування та розподілу влади та знань у суспільстві (Armstrong, 2015).

Мішель Фуко має більш соціально-філософський підхід до дискурсу. Він визначає його як складну систему мовних практик, які формують наші уявлення про різні об'єкти. Він розглядає дискурс як інструмент пізнання, що пропонує незвичний підхід до аналізу культури, де мовлення та текст відіграють головну роль.

Однак, для Фуко дискурс також є об'єктом боротьби за владу. Він підкреслює, що основна соціальна ідея полягає у тому, що дискурс стає предметом боротьби за владу, де мовець має важливу роль у визначенні, хто має право висловлювати свої погляди та домінувати в дискурсивному просторі. Таким чином, влада говорити стає ключовим елементом у визначенні можливостей, процесу і результатів мовлення, висловлювань та текстів (Gaonkar, 1982).

Тео ван Дейк, приділяючи увагу інтерактивній природі дискурсу, пропонує соціокультурний підхід до його інтерпретації. За його дослідженнями, дискурс виступає як мова, яка занурена у життя та соціальний контекст, і тому рідко застосовується для аналізу старовинних текстів. Він не обмежується лише текстовою або діалогічною структурою, адже відзначається важливим паралінгвістичним супроводом мовлення, що виконує різні функції, такі як ритмічна, референтна, семантична, емоційно-оцінна та інші (Van Dijk, 1997).

Ван Дейк визначає дискурс як суттєвий елемент соціокультурної взаємодії, запропонувавши комплексний підхід до його розуміння. Він стверджує, що ідеологія та культура, що представляють макросоціальні явища, відтворюються у дискурсі на мікросоціальному рівні. Вчений наголошує, що аналіз ідеології не повинен обмежуватися вивченням дискурсів, оскільки ідеологія виражається та відтворюється не лише через тексти і бесіди (Van Dijk, 1997).

У порівнянні з іншими соціальними практиками та семіотичними кодами, які не завжди безпосередньо виражають ідеологічні вірування, властивості тексту та мовлення надають можливість формулювати та висловлювати абстрактні ідеологічні позиції найбільш прямим чином (Van Dijk, 2008).

Під час комунікації члени соціальних груп нагадують новачкам у своїх групах, а також членам інших груп, про ідеології своїх груп та захищають їх. Ідеологічна соціалізація в такому випадку відбувається через дискурс. Поняття дискурсу, подібно до понять мови, суспільства та ідеології, є розмитим. Ті поняття, які найбільш нечіткі та піддаються насильному визначенню, часто стають найбільш популярними. Дискурс, згідно з Т. А. ван Дейком, є одним з таких понять.

Дослідник подає визначення дискурсу в широкому та вузькому сенсах. У широкому значенні, дискурс представляє собою комунікативну подію між мовцем і слухачем, що відбувається в певному часовому, просторовому або іншому контексті. Це може включати як усну, так і письмову мову, містити вербальні та невербальні складові. Наприклад, повсякденна розмова, діалог між медичним працівником і пацієнтом або читання газетної статті (Van Dijk, 2013).

У вузькому значенні, дискурс означає це текст або розмову, зосереджуючись лише вербальних аспектах комунікативної дії. У цьому випадку «дискурс» позначає результат комунікації, який може бути як письмовим, так і мовленнєвим, і він інтерпретується самими слухачами або

читачами. Тож, дискурс, у найбільш загальному розумінні представляє собою результат комунікації, і він може бути виражений як усно, так і письмово (Van Dijk, 2011).

Згідно з Т. А. ван Дейком, різниця між дискурсом і текстом полягає в їхній природі та функціях. Дискурс розглядається як актуально виголошений текст, тобто конкретна комунікативна подія, в якій учасники спілкуються або взаємодіють мовою. Це включає в себе конкретні мовленнєві акти, що відбуваються у певному часі та просторі.

Натомість, текст – це абстрактна граматична структура вимовленого, яка відображає формальні лінгвістичні знання або лінгвістичну компетентність. Текст може розглядатися як об'єкт аналізу, що міститься в дискурсі, але він є менш конкретним і не має прив'язки до конкретних комунікативних ситуацій (Van Dijk, 2013).

Отже, зарубіжні теорії дискурсу різноманітні і розрізняються за напрямками наукової думки. Вони базуються на міждисциплінарному підході, який об'єднує різні наукові дисципліни, такі як філологія, філософія та суспільні науки, для обґрунтування своїх теорій. При визначенні поняття «дискурс» вчені акцентують увагу на різних аспектах, залежно від їхньої дослідницької традиції та методологічних підходів. Деякі вчені підкреслюють роль мовленнєвих актів та мовної комунікації, інші акцентують увагу на соціокультурних аспектах та взаємодії мовних спільнот, а ще інші вивчають вплив дискурсу на формування соціальних структур та ідеологій. Різноманітність теорій дискурсу свідчить про широкий спектр досліджень у цій області та багатогранність самого поняття «дискурс», яке включає в себе як мовні аспекти, так і соціокультурні та політичні контексти.

Політичний дискурс відіграє важливу роль у системі дискурсу загалом, оскільки він впливає на формування громадської думки, визначає політичні переконання та цінності суспільства, а також впливає на прийняття політичних рішень і напрямки діяльності влади. Політичний дискурс є одним з основних засобів комунікації в політичному процесі, де політики, мас-медіа, громадські

організації та інші суб'єкти використовують мовленнєві стратегії для мобілізації підтримки, впливу на громадську думку та досягнення своїх політичних цілей. Таким чином, політичний дискурс впливає на всі сфери суспільного життя і є ключовим елементом політичної культури та демократичного процесу (Павлуцька, 2008).

Політичний дискурс є особливим видом комунікативної діяльності, спрямованим на завоювання та утримання політичної влади. Його визначають ряд характеристик, серед яких важливість цілей спілкування, учасники комунікації та вибір стратегій та тактик. У сучасній літературі зустрічаються різні тлумачення поняття «політичний дискурс». Деякі вчені вважають його апріорним, інші вбачають у ньому власне мовний зміст, а треті стверджують, що мова політики має властивий їй специфічний зміст. Однак, в лінгвістичній науці, політичний дискурс розглядається як комплексний явище, що включає в себе всі мовні акти, використовувані у політичних дискусіях, а також норми та правила публічної політики, закріплені традицією та досвідом. Такий підхід відображає широкий спектр понять, пов'язаних із політичною комунікацією та визначається різноманітністю форм і виявів в цій сфері (Ковальова, 2020).

Політичний дискурс включає різноманітні складові, які враховують текст, політичні переконання автора, уявлення адресата, а також політичні умови, що існують на момент написання тексту. Він може мати різноманітні форми, такі як мітинговий, парламентський, регіональний, федеральний та інші.

Політичний дискурс тісно пов'язаний з політичною комунікацією, яка передбачає комунікативну діяльність, спрямовану на вплив на почуття та переконання громадян, мобілізацію їх до певних дій, пропаганду ідей тощо. Однією з основних функцій політичної комунікації є боротьба за владу через комунікативну взаємодію.

Політична лінгвістика, як галузь знань, що виникла на перетині лінгвістики та політології, вивчає комунікативну та мовленнєву діяльність в політичному контексті. Дослідження в цій області охоплюють комунікативні

стратегії, вживання мовних засобів, аналіз дискурсів та інші аспекти, спрямовані на розуміння політичних процесів через призму мови та комунікації (Ващук, 2007).

Ці дискурсивні характеристики політичної комунікації, які ми приймемо за характеристики політичного дискурсу, дозволяють краще розуміти та аналізувати політичні текстуальні матеріали. Ось короткий огляд кожної з цих характеристик:

1. Авторство тексту. Політичний текст може мати різні форми авторства, від індивідуального до колективного. Відомо, що за офіційними зверненнями часто стоїть робота цілої команди фахівців. Автор політичного тексту бере на себе відповідальність за зміст та наслідки свого мовлення.

2. Адресність політичного тексту. Політичні тексти можуть бути адресовані різним категоріям адресатів: політичним однодумцям, опонентам та виборцям (населенню). Це враховується в ході аналізу, оскільки сприйняття та реакція на текст може залежати від цільової аудиторії.

3. Стратегія і тактика в політичній комунікації. В політичній комунікації використовуються різні стратегії та тактики. Стратегія може бути спрямована на зміну політичних поглядів адресата, тоді як тактика - це конкретні методи та прийоми, за допомогою яких ця стратегія реалізується.

З огляду на наявні дослідження, можна зробити такі висновки, що на сьогоднішній день не існує однозначного визначення поняття «політичний дискурс». В лінгвістиці термін «дискурс» використовується для опису різних видів мовлення, що враховує всі аспекти мовної та немовної комунікації. Політичний дискурс розглядається як вербальна комунікація, в якій учасники виступають у певних соціальних ролях, що визначаються їх участю в політичному житті.

Розуміння цих характеристик дозволяє виявити особливості та мету політичного дискурсу, а також розкрити способи його впливу на громадян та політичну арену в цілому (Клименко, 2009), див. рис. 1.1:

Рис. 1.1. Характеристики політичного дискурсу

Дискурсивний підхід до політичної комунікації є особливо плідним, оскільки він дозволяє осмислити специфіку концептуалізації світу через мовленнєвий вплив. Він допомагає вивчити різноманітні форми мовленнєвого впливу та їх взаємодію в політичному контексті.

1. 2. Промова в політичному контексті: ознаки та організація

Протягом багатьох десятиліть політична комунікація привертає значний науковий інтерес, і це не випадково. Починаючи з первинної необхідності дослідження норм спілкування з ідеологічними супротивниками та формування ідей протистояння за майбутнє, інтерес до політичної комунікації зріс до комплексних когнітивно-дискурсивних аналізів об'єктів, суб'єктів, взаємодій, реакцій та впливових механізмів на свідомість отримувача політичного повідомлення з перспективи сучасних фундаментальних та прикладних наук. Зокрема, політична лінгвістика знаходиться на піку розвитку та популярності. Основним об'єктом досліджень у політичній лінгвістиці є мовні інструменти: політична комунікація, політичний текст та політична мова (Лашкіна, 2013).

Політичний текст може набувати різних жанрових форм, проявляючись у виступах усно (наприклад, промова на мітингу чи у парламентській дискусії,

виступ на партійному з'їзді, телеінтерв'ю політичного лідера тощо) або письмово (як передова або аналітична стаття в газеті, листівка, програма політичної партії, її статут і таке інше) (Загнітко, 2009).

Змістовна ознака текстів політичного характеру полягає у відображенні діяльності партій, інших громадських організацій, органів державної влади, а також громадських та державних лідерів та активістів. Ця діяльність спрямована на розвиток соціальної й економічної структури суспільства в широкому розумінні.

Цільова ознака текстів політичного характеру полягає в їхньому призначенні для впливу на політичну ситуацію через пропаганду певних ідей та емоційний вплив на громадян країни, зокрема, для стимулювання їхньої політичної активності.

У політичній комунікації суб'єктом діяльності може виступати людина в якості громадянина, представника політичного об'єднання або урядової структури. Також суб'єктом комунікації можуть виступати лише політичне об'єднання або державні органи.

У політичному дискурсі розмовна мова виступає як основний інструмент для формування політичних текстів. Специфіка політичної мови виявляється у вмісті та актуальних проблемах (від розподілу влади між державами до внутрішніх політичних процесів), функціях (вплив на політичний ландшафт, емоційне відображення та спонукання до дій), а також у використанні специфічних комунікативних стратегій і тактик, що відокремлюють політичну мову від інших форм мовлення (Діденко, 2001).

Методика дослідження політичної мови. При аналізі політичної мови, акцент робиться на різноманітних мовних прийомах, тактиках, стратегіях та засобах маніпулювання (Шарова, 2009).

Приєм – «певний захід для здійснення чого-небудь, досягнення якоїсь мети» (СУМ, 1976, с. 630).

Тактика – «сукупність прийомів і способів ведення суспільно-політичної боротьби» (СУМ, 1979, с. 25).

Стратегія – «мистецтво суспільного і політичного керівництва масами, яке має визначити головний напрям їх дій, вчинків» (СУМ, 1978, с. 751).

Засіб – «прийом, якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити щонебудь, досягти чогось; спосіб» (СУМ, 1972, с. 307).

За обсягом серед жанрів політичної промови розрізняються три види: малі, середні та великі, див. рис. 1.2:

Рис. 1.2. Жанри політичної промови

Розуміємо, що кожен з вказаних термінів може мати різні значення, але для нашого дослідження ми відібрали лише ті, які найбільше відповідають нашим потребам. Ми розглядаємо «засіб» як поняття, більш вузьке, ніж «прийом», «тактика» і «стратегія», оскільки при вивченні останніх звертається увага на окремі компоненти, мовні засоби, за допомогою яких досягається їхня ефективність. Отже, у нашій роботі під засобами ми розуміємо різні рівні мови: фонетичні, лексичні, словотворчі, морфологічні, синтаксичні та стилістичні.

Методи дослідження сучасної політичної мови дуже різноманітні. З цієї точки зору виділяються підходи з когнітивістики, лінгвокультурології,

лінгвістики тексту, соціолінгвістики, риторики та культурної лінгвістики (Фоменко, 1998).

Методологія політичної науки - це специфічна наукова дисципліна, яка вивчає застосування різних методів та їх комбінацій, вибір адекватних підходів та трансформацію методологічних принципів (Кармазіна, 2010).

На сьогоднішній день у методології політичної науки продовжують існувати дві основні течії: традиціоналістична, яка підтримує якісні методи класичної та інституційної політології, та біхевіоралістична, яка підтримує пріоритет точних, емпіричних і кількісних методів.

Питання класифікації сучасних аналітичних засобів є предметом суперечок. Наразі, серед основних предметів прикладного політичного аналізу виділяють політичний маркетинг і виборчі технології (моделювання електорату, розробка стратегій і тактик виборчих кампаній), іміджмейкінг та дослідження конфліктів. Найменше дослідженою галуззю залишається вибір альтернативних варіантів політичних рішень, що пов'язано з закритістю механізмів прийняття рішень для аналітиків або ексклюзивним характером таких розробок, які виконуються за контрактами.

Різноманіття використовуваних підходів і методик збагачує область політичної лінгвістики: кожен метод несе в собі унікальність і дозволяє виявити аспекти та закономірності, які можуть бути непоміченими для дослідників інших шкіл.

Комунікативне значення політичної промови полягає у встановленні зв'язку між носіями влади або кандидатами на посади у владних структурах і виборцями, за допомогою спрямованого адресного контакту між ними, що ґрунтується на доступній та адекватній сприйняттю системі знаків. Політична мова передає ідеї, відтворює образи, символи й міфи. До того ж, вона виконує й інформаційну роль, адже одним із її завдань є повідомлення, знайомство аудиторії з політичною діяльністю, кандидатами, політичними партіями, їх поглядами, пропозиціями та перевагами.

Метою політичної промови є заохочення людей до активної участі у політичних процесах, включаючи делегування повноважень та участь у різних типах політичної поведінки, в тому числі в електоральних процесах, де існує політична конкуренція. Суб'єктами політичної промови виступають кандидати, політичні партії, їх програми, а також політичні акції, рухи підтримки або протесту. Об'єктом же є учасники політичного процесу, які роблять свій вибір, визначаючи для себе політичну орієнтацію та утворюючи конкретні цільові групи в кожному випадку.

Стиль політичних промов відзначається своєрідністю, що проявляється в таких рисах:

- Лаконічність викладу та збереження мовних ресурсів.
- Підбір мовних засобів для забезпечення глибокого розуміння аудиторією.
- Використання суспільно-політичної лексики та фразеології, запозиченої з різних стилів.
- Уникати мовних стереотипів і кліше.
- Різноманіття жанрів і мовних засобів, які додають емоційно-експресивного забарвлення.
- Насиченість інформацією та смисловою глибиною.
- Демонстративність та виразність в передачі ідеї та переконань.

Організація тексту в електоральній грі ґрунтується на принципах грамотної комунікації, спрямованих на максимальну ефективність повідомлення. Використання психологічних прийомів в цьому контексті є невід'ємною складовою. Психологи розробили ряд психотехнічних методик, які використовують певні мовні засоби та спеціальні методи побудови текстів.

Серед відомих методик і стилістичних прийомів, що застосовуються у виборчих кампаніях, можна виділити наступні: використання номіналізацій, невизначених або неспецифічних дієслів, невизначеного звернення, метод «пропуску інформації», конструкція фраз за допомогою речень з різними

варіантами вибору або виключенням одного з них, використання протиставлення та переформування сенсу або контексту.

У лексичному аспекті як усна, так і письмова політична мова характеризується використанням аналогово-визначених слів і виразів, омонімів, фонетичної багатозначності, двозначних фраз та негативних команд, а також слів-символів.

У складанні усного мовлення важливі такі прийоми, як узагальнення, конкретизація доказів, поправки, повтори, контрастна побудова фрази, пом'якшення або ухилення. Серед експресивних засобів політичних текстів значне значення мають афоризми, образні вислови, порівняльні звороти, метафори, метонімії, синекдохи; а також використання стійких поєднань, фрагментів відомих пісень, фразеологічних виразів, цитат, гри слів і навмисного порушення лексичної сполучуваності.

Під час виступу оратор враховує представленість різних соціальних верств серед аудиторії. Це впливає на обрану тактику виступу. Наприклад, якщо в аудиторії більше жінок, оратор може орієнтуватися на їхні погляди. Також важливим фактором є вікова група аудиторії. У зміст виступу оратора включаються всі аспекти, які можуть впливати на сприйняття мовлення, такі як інші тексти, політичні погляди автора, а також суспільно-політична ситуація.

Політична промова визначає уявлення про політичну реальність. Хоча вона має спільні риси з публіцистикою, її основна мета полягає в формуванні конкретної політичної ситуації в окремій країні або в усьому світі.

Мовець, маючи на меті змінити погляди аудиторії та спонукати її до дії, свідомо вибирає певні принципи структурування промови та культурно-мовні постулати, враховуючи вибір лексичних і синтаксичних засобів.

Публічний політичний виступ має важливу композицію, в якій повинна бути продумана послідовність компонентів. Структура промови розглядається як послідовність її складових, які можуть комбінуватися та змінюватися.

Компоненти промови є великими риторичними аргументами та засобами доказування.

Композиція промови визначається як закономірне та мотивоване розташування її компонентів. Схоже, що вона подібна до архітектурної споруди, де кожен блок займає відповідне місце та взаємодіє з іншими, утворюючи цілісну структуру.

Спираючись на античні канони, більшість авторів виділяють три основні компоненти у класичній композиції промови, див. рис. 1.3:

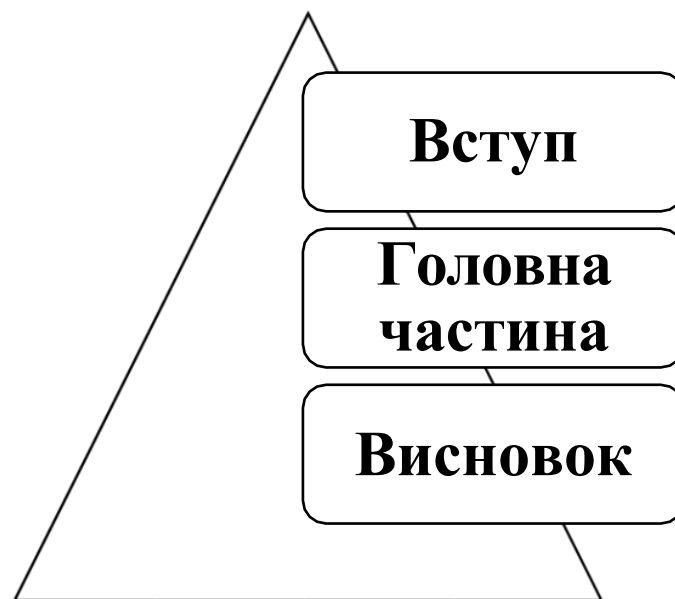

Рис. 1.3. Композиція політичної промови

Вступ до промови включає в себе перші зауваження, виклад мети оратора та огляд змісту. Основна частина складається з ключової теми та головних думок, які супроводжуються поясненнями, прикладами, слідствами та доказами. Вона відповідає на питання про існуючий стан речей, їхній поточний статус та можливі шляхи змін.

Висновок промови містить огляд виступу, кульмінацію та заклик до дії. Його мета полягає у спонуканні аудиторії до певних дій, тому його формулювання має бути особливо переконливим. Як вступ, так і закінчення слід розробляти дуже уважно, адже вони найбільше залишаються у пам'яті слухачів.

Хоча традиційна структура промови визнається багатьма, лінгвісти вважають, що вона не завжди дає повне уявлення про хід публічного виступу. Тому вони намагаються розширити цю композицію, показати, з яких ще компонентів та мовленнєвих форм складається кожна частина промови.

Вступ до політичної промови відзначається використанням етикетних формул і «зачіпних» гачків, щоб привернути увагу аудиторії. Основна частина промови розбивається на аналіз, синтез, порівняння та узагальнення, де аналіз – це розчленування об'єктів на їх складові частини, синтез – їх з'єднання в ціле, а порівняння – встановлення подібностей та відмінностей за істотними ознаками.

Цікавою представляється головна частина промови, що відповідає певному плану, такому як індуктивний, дедуктивний, на основі аналогії, причинно-наслідковий, тематика зла і його подолання, теорія і практика, борг і вигода, факт і його практичне значення. Кожен з цих планів має свої особливості та спрямований на досягнення певних цілей промовця.

Дослідники в політичній лінгвістиці розглядають різноманітні підходи до структури політичних промов. Один із підходів, запропонований Квінтіліаном та розвинутий сучасними лінгвістами, визначає вісім компонентів композиції політичної промови.

У класичній структурі виділяються три основні компоненти:

- встановлення контакту;
- обґрунтування основної думки;
- висновок.

Деякі автори також наводять більш докладний розподіл етапів промови, відзначаючи, що послідовність їх може відрізнятись залежно від конкретної ситуації:

- звернення;
- викладення теми;
- оповідання;

- опис;
- доказ;
- спростування;
- звернення до емоцій слухачів;
- висновок.

Перший етап складається з звернення та оголошення теми, що розглядається. Звернення має на меті привернути увагу аудиторії та підготувати її до подальшого виступу.

Оголошення теми у політичній промові визначається як ключовий риторичний аргумент, оскільки воно визначає смисловий зміст аргументації. Важливо, щоб назва теми відповідала суті мовлення, була зрозумілою для аудиторії та зацікавлювала її.

У головній частині промови використовуються різні композиційно-мовні форми: оповідання, опис та аргументація. Оповідання – це форма мовлення, яка стосується подій, підібраних так, щоб провести слухача до певних висновків. Тому важливо добре обґрунтувати вибір подій. Опис – це форма мовлення, що не містить подій або сюжету, але розкриває ознаки предмета. Предмет (тема) розглядається як за частинами, так і в цілому. Аргументація – це сукупність доказів і суджень, які використовуються для обґрунтування будь-якого політичного вибору чи рішення, спрямованих на спонукання до їх підтримки або виконання.

Висновок, останній компонент композиції промови, включає звернення до сердець та емоцій слухачів. Це момент, коли підводяться підсумки та висловлюються перспективи на майбутнє.

1.3. Явище комунікативних стратегій та тактик в політичному дискурсі

Мова – це не лише засіб передачі інформації про об’єкти або ситуації, вона також дозволяє інтерпретувати їх, впливаючи на сприйняття і оцінку оточуючого світу. Комунікативна стратегія, як стійкий елемент культури, супроводжує будь-яку соціальну дію, формуючи спосіб взаємодії та сприйняття (Якимчук & Лопатюк, 2022).

За визначенням, комунікативна стратегія – вибір умов комунікації, типу взаємодії та місця створення смислу, відносно яких формується дискурс комунікації.

Загалом, комунікативні стратегії можна розподілити за різними категоріями, проте основними вважаються три типи, що концептуально описують основні соціальні процеси:

- Презентація (самопрезентація), де людина представляє себе в комунікативному просторі.
- Маніпуляція, коли є спроби впливати на інших, керуючи їхнім сприйняттям і оцінкою.
- Конвенція, яка визначає правила і норми взаємодії відповідно до прийнятих стандартів (Маслова, 2015).

Комунікативні стратегії відрізняються за ступенем відкритості, симетрії та способом виробленої комунікації. Презентаційний тип відноситься до пасивної комунікації, де використовується послання як основний засіб. Маніпуляційний тип характеризується активною комунікацією, де використовується повідомлення для управління поведінкою людей. Конвенційний тип відноситься до інтерактивної комунікації, де основний інструмент – діалог.

У маніпуляційній стратегії мета полягає в управлінні ситуацією через керування поведінкою людей, а в конвенційній - взаємодія та узгодження поведінки. Зокрема, інструменти управління та мета маніпуляційної стратегії зазвичай приховані, тоді як в конвенційній вони відкриті. Маніпуляційні стратегії часто використовуються в ідеології, пропаганді та рекламі, в той час

як конвенційні стратегії спрямовані на забезпечення комунікації між різними учасниками спілкування.

Презентаційна стратегія виступає атрибутивним компонентом політичного дискурсу і має за мету повідомлення знань. Її цілями є позиціонування, просування і пабліситі. Знання можуть бути представлені як обговорення або міркування, включаючи взаємодію між учасниками. Така стратегія ґрунтується на загальноприйнятій комунікативній стратегії. Презентаційна стратегія може комбінуватися із маніпуляційною стратегією, коли знання передаються в «упакованому» вигляді, а не відкрито. Кожна з цих стратегій має свій набір тактик і прийомів, використання яких залежить від контексту дискурсу.

Політичний дискурс спрямований на навіювання, модифікування намірів, думок та мотивації аудиторій, тому важливо вміло поєднувати тактики і включати їх до складу стратегії комунікації (Мельник, 2011).

Крім базових стратегій (презентації, маніпуляції, конвенції), існують додаткові стратегії, спрямовані на поліпшення впливу і полегшення сприйняття повідомлення. Вони включають тактики і прийоми, які можуть бути вербальними або невербальними, експліцитними або імпліцитними (Пастернак, 2013).

Комунікативний вплив, чи то маніпулятивний, чи конвенційний, націлений на різні рівні свідомості адресата: на рівень знань (когнітивний), відносин (афективний) та намірів (конотативний).

Методи впливу також існують різні: для переконання можна використовувати раціональні аргументи, діяти через виклик емоцій (спонукання до емоційної реакції), або впливати на підсвідомість (явище сугестії).

1.4. Комунікативні тактики в політичному дискурсі

Політичний дискурс є невід’ємною частиною суспільного життя і впливає на формування громадської думки, ухвалення рішень та соціальні зміни. У цьому контексті комунікативні стратегії та тактики відіграють ключову роль у досягненні політичних цілей. Комунікативні стратегії в політиці – це планомірне і систематичне використання мовних та риторичних прийомів для впливу на аудиторію. Тактики ж є конкретними способами реалізації цих стратегій на практиці. Вони можуть бути спрямовані на підвищення власного статусу, зниження статусу опонентів або створення певного емоційного настрою серед аудиторії. Називають три основні стратегії політичного дискурсу: стратегія на зниження, стратегія на підвищення та стратегія театральності.

1. Стратегія на зниження в політичному дискурсі спрямована на дискредитацію опонентів та послаблення їх позицій. Вона включає декілька тактик, що використовують негативне ставлення до опонентів або ситуації в цілому:

- Тактика «аналіз – мінус» – опис ситуації з негативним підходом, без прямих заяв про невдоволення, використовуючи лексичні засоби для імпліцитного вираження негативного ставлення.
- Тактика звинувачення – приписування провини опонентам, показуючи їх у негативному світлі. Звинувачення часто бувають бездоказовими, але ефективними через свою емоційність.
- Тактика безособового обвинувачення – негативне подання ситуації без прямої вказівки на винного, що створює чітку опозицію між «своїми» та «чужими», підсилюючи відчуття єдності серед прихильників.
- Тактика викриття – звинувачення з використанням аргументів та фактів, що підтверджують вину опонента, на відміну від бездоказових звинувачень.
- Тактика образи – приниження опонента з емоційним забарвленням, без необхідності в доказах та фактах.

- Тактика загрози – залякування опонента передбаченням покарання у майбутньому.

Отже, стратегія на зниження в політичному дискурсі спрямована на дискредитацію опонентів та послаблення їх позицій через використання різних тактик, які передають негативне ставлення до них. Вона включає тактики «аналіз – мінус» (негативний опис ситуації), звинувачення (прямі та часто бездоказові звинувачення), безособове обвинувачення (негативне подання без прямого зазначення винних, що створює опозицію між «своїми» та «чужими»), викриття (звинувачення з конкретними фактами), образи (емоційні напади та приниження) і загрози (залякування прогнозами негативних наслідків). Ці тактики допомагають формувати негативний образ опонентів та зменшувати їхній вплив.

2. Стратегія на підвищення в політичному дискурсі спрямована на те, щоб представити політика або його команду у вигідному світлі та підвищити їхню значимість в очах виборців. Ця стратегія реалізується через такі тактики:

- Тактика «аналіз – плюс» – опис ситуації з позитивним ставленням, використовуючи імпліцитні вислови, які підкреслюють позитивні аспекти.

- Тактика презентації – презентація особи або подій у позитивному світлі, з акцентом на позитивних якостях і досягненнях, використовуючи лексичні одиниці з позитивною конотацією.

- Тактика відведення критики – виправдання або дистанціювання від негативних ситуацій шляхом надання аргументів, які виправдовують певні дії чи вчинки. Мовець намагається зняти з себе відповідальність або пом'якшити негативне враження в очах аудиторії.

Отже, стратегія на підвищення в політичному дискурсі спрямована на створення позитивного іміджу політика або його команди, підвищення їх значимості в очах виборців. Вона включає тактики «аналіз – плюс» (позитивний опис ситуації), презентацію (представлення особи або подій у вигідному світлі, підкреслення позитивних якостей і досягнень) і відведення

критики (виправдання або дистанціювання від негативних ситуацій за допомогою аргументів). Ці тактики допомагають політикам формувати позитивний образ, зміцнювати довіру та підтримку виборців (Попова, 2013).

3. Стратегія театральності в політичному дискурсі фокусується на впливі на емоції виборців, перетворюючи політичну комунікацію на видовищне дійство. Це особливо помітно під час передвиборних дебатів, де політики намагаються переконати не стільки опонентів, скільки електорат. Основні тактики цієї стратегії включають:

- Тактика спонукання – політик прагне заохотити аудиторію до конкретних дій, переконуючи у правильності своїх поглядів. Вона часто поєднується з тактикою самопрезентації, де мовець намагається створити довіру і показати себе як лідера, близького до виборців. Використовується інклюзивне «ми», щоб підкреслити єдність з аудиторією.

- Тактика розмежування – створення опозиції «свої-чужі» для відокремлення себе від негативних дій опонентів. Це досягається через лексичні засоби з негативною конотацією, що дозволяє дискредитувати супротивника і викликати емоційну реакцію у виборців.

- Тактика обіцянки – політик дає зобов'язання здійснити певні дії в майбутньому, використовуючи майбутній час дієслів доконаного виду. Це створює відчуття впевненості у виконанні обіцяного і залучає підтримку виборців.

Отже, стратегія театральності в політичному дискурсі фокусується на емоційному впливі на виборців, перетворюючи комунікацію на видовищне дійство. Вона включає тактики спонукання (заохочення аудиторії до конкретних дій, переконання у правильності поглядів, використання інклюзивного «ми»), розмежування (створення опозиції «свої-чужі» для відокремлення від негативних дій опонентів) і обіцянки (надання зобов'язань здійснити певні дії в майбутньому, підкреслення впевненості у виконанні обіцяного). Ці тактики роблять політичну комунікацію емоційно насиченою та

ефективною, впливаючи на виборців через створення сильних вражень та обіцянок.

Сучасні політичні тексти мають свої унікальні синтаксичні та стилістичні особливості, які значно впливають на сприйняття аудиторією та ефективність комунікації. Однією з характерних рис є синтаксичний паралелізм, який забезпечує логічність і структурованість викладу ідей у політичних виступах, роблячи їх більш зрозумілими та переконливими. Риторичні питання та вигуки активно використовуються для залучення уваги слухачів і стимулювання їхньої активності у процесі сприйняття інформації.

У політичних текстах часто використовуються прийоми завуальованого подання дійсності, такі як порівняння, алюзії та евфемізми, що дозволяють політикам виражати свої думки та оцінки більш м'яко і з естетичними сполученнями слів. Однак основним стилістичним засобом, що здебільшого використовується в політичних текстах, залишається метафора. Вона дозволяє створювати образи й уявлення, наближаючи політичний діалог до мистецтва, а також економить інтелектуальні зусилля аудиторії, залучаючи до процесу сприйняття.

Метафори в політичних виступах мають комунікативну мету, що полягає у формуванні у реципієнта (зокрема в суспільстві) певної позитивної або негативної думки щодо політичних подій, осіб чи програм. Вони можуть перетворюватися на штампи, втрачаючи свою ефективність з часом. Проте метафори грають значущу роль у формуванні політичних рішень, сприяючи виробленню та вибору альтернатив, які подальше впливають на розподіл та використання політичної влади. Таким чином, стилістичні особливості політичних текстів не лише надають їм індивідуальності та експресивності, але й істотно впливають на формування суспільної думки та прийняття важливих політичних рішень (Сідак, 2011).

Отже, основні елементи політичних текстів, що аналізуються, включають синтаксичний паралелізм, риторичні питання, вигуки, порівняння, алюзії, евфемізми та метафори. Ці стилістичні засоби не лише структурують

текст та роблять його експресивнішим, але й впливають на свідомість аудиторії, формуючи її уявлення про політичні реалії та акторів. Метафори виступають ключовим елементом для зміцнення ідеологічних позицій політиків та формування певних уявлень серед громадськості. Використання цих засобів спрямоване на ефективний вплив на аудиторію, що робить їх невід'ємною складовою політичної комунікації.

Висновки до розділу 1

В першому розділі дослідження було ретельно проаналізовано та структуровано ключові праці у лінгвістиці, що стосуються використання комунікативних стратегій та тактик у політичному дискурсі. Після представлення теоретичного матеріалу було зроблено наступні висновки.

В лінгвістичних розвідках політичний дискурс розглядається як складне та багатогранне явище, що складається з різних елементів, об'єднаних у єдине ціле. Політичний дискурс включає в себе всі мовні прояви, що використовуються в політичних обговореннях, а також правила громадського обговорення, які передбачені традицією і перевірені досвідом. Це розуміння широко охоплює зміст поняття "політичний дискурс".

Політична промова – це передбачений заздалегідь виступ, який відображає політичну позицію або освітлює певну суспільно-політичну подію, містить оцінки, думки та обґрунтування певних подій або дій. Загальна структура промови складається з трьох основних частин: вступу, основної частини та висновків. У вступі оратор висловлює зауваження, визначає мету виступу, надає пояснення та огляд змісту. В основній частині викладаються головна тема і ключові думки, надається пояснення, приклади, аргументи та докази. У висновках підсумовуються головні ідеї промови, висловлюються заклики та спонукання до дії для аудиторії.

Комунікативні стратегії та тактики є тісно пов'язані, і автор промови може обирати тактику залежно від обраної стратегії, причому їх кількість

може бути необмежена. Наприклад, для стратегії на зниження можуть використовуватися такі тактики, як аналіз «мінус», звинувачення, викриття, образа або загроза. Для стратегії на підвищення можуть застосовуватися такі тактики, як аналіз «плюс», презентація, відведення критики. Для стратегії театральності можуть використовуватися тактики, такі як спонукання, розмежування або обіцянка.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

2.1. Дефініція поняття «перекладацькі стратегії» в наукових роботах

В межах досліджень в галузі перекладознавства більшість як вітчизняних, так і зарубіжних спеціалістів застосовують такі терміни, як заміна, перестановка, вилучення та додавання, вважаючи їх основними типами перекладацьких (міжмовних) трансформацій/перетворень (Delabastita, 1993). Важливо зазначити, що кожен з цих міжмовних трансформацій можна також трактувати як перекладацьку операцію або прийом перекладу, залежно від методологічного підходу дослідника до їх аналізу. Якщо вживається термін операція, це, ймовірно, стосується процесу перекладу, тоді як прийом відноситься до методологічного оформлення діяльності перекладача. Разом із цими термінами, спеціалісти часто використовують поняття стратегія та тактика перекладача під час створення мовлення, рідко уточнюючи їх змістове наповнення. Це породжує низку інших питань, зокрема, наскільки можна чітко розмежувати стратегію та конкретний елемент тактики (прийом), коли йдеться про заміни, перестановки, вилучення або додавання в методологічному контексті.

Для того щоб відповісти на ці питання, потрібно детально вивчити зміст термінів стратегія і тактика до того, як вони почали використовуватися в лінгвістичних дослідженнях. Термін стратегія має грецьке походження, поєднуючи слова *stratos* – «військо» і *ago* – «веду» (Cambridge Dictionary, n.d.). Спершу цей термін означав «мистецтво планування та управління пересуванням і розташуванням збройних сил під час війни». Стратегія розглядається як загальна модель діяльності, яка постійно коригується залежно від об'єктивних необхідностей, що виникають під впливом зовнішніх умов.

З іншого боку, термін тактика також має військове походження і походить від грецького слова *taktike*, що означає «мистецтво розташування військ у бойовому порядку». На відміну від стратегії, яка охоплює загальну схему дій, тактика стосується конкретних методів і прийомів, які застосовуються для досягнення цілей у межах встановленої стратегії. Таким чином, тактика представляє собою сукупність практичних кроків та дій, що реалізуються в конкретних ситуаціях.

У перекладознавстві, використання термінів стратегія і тактика дозволяє дослідникам розрізняти між собою загальні підходи до перекладу (стратегія) та конкретні методи або прийоми (тактика), які застосовуються перекладачем у процесі роботи. Такий підхід допомагає краще зрозуміти та систематизувати процес перекладу, визначаючи, коли і як застосовувати різні трансформації, такі як заміна, перестановка, вилучення або додавання.

Розглянемо різні підходи щодо поняття «стратегія» в лінгвістичних студіях (Рябчук та ін., 2021):

- Спосіб формування процесно-орієнтованої моделі інтерпретації тексту. Стратегія розглядається як метод, що допомагає створювати моделі, орієнтовані на процес інтерпретації тексту, забезпечуючи глибше розуміння та аналіз мовного матеріалу.
- Виконання певної мовної дії. У цьому контексті стратегія розуміється як конкретний спосіб реалізації мовних дій, спрямованих на реалізацію комунікативних завдань.
- Спосіб побудови осмисленої комунікації. Стратегія включає методи, що забезпечують створення зрозумілої та логічної комунікації між учасниками спілкування.
- Своєрідне «наси́льство» над адресатом, спрямоване на зміну його уявлень про навколишній світ, на перетворення його розуміння дійсності. Ця інтерпретація передбачає, що стратегія може використовуватися для впливу

на адресата з метою зміни його світогляду та концептуального розуміння дійсності.

- Образ взаємодії суб'єкта з навколишнім світом. Стратегія тут розглядається як спосіб, за допомогою якого суб'єкт взаємодіє з оточуючим світом, формуючи певний образ цієї взаємодії.

Усі ці інтерпретації об'єднує те, що вони так чи інакше відносяться до сфери психолінгвістики, оскільки розглядають стратегію як форму організації мовної діяльності. Деякі дослідники, аналізуючи це поняття, акцентують увагу на дихотомії: стратегія – текст, представляючи стратегію як «змістовний елемент тексту», «текст у тексті». Стратегія вивчається з урахуванням її зовнішнього (екстенціонального, невербального) і внутрішнього (вербального, знакового) змісту.

Інші дослідники зосереджують увагу на процесуальних особливостях цього феномена. Вони трактують стратегію як творчу реалізацію суб'єктом плану побудови мовленнєвої поведінки у мовленнєвій події, а також як «план (ініціацію) і реалізацію тексту». Крім того, стратегія розглядається як «усвідомлення ситуації в цілому, визначення напрямку розвитку і організація впливу (мовленнєвого), розгорнута в часі установка суб'єкта на спілкування» (Sun, 2013).

Поняття стратегії часто акцентується, оскільки воно відображає цільову установку суб'єкта. Стратегію можна розглядати як «сукупність мовленнєвих дій», «послідовність рішень мовця, його вибір комунікативних дій та мовних засобів». Вона виконує функцію «комплексу мовних дій, орієнтованих на досягнення комунікативної мети». Такий комплекс охоплює планування мовленнєвого процесу з урахуванням специфіки ситуації спілкування та особливостей учасників комунікації, а також реалізацію цього плану.

Деякі дослідники роблять акцент на інтерпретаційній складовій процесу і визначають стратегію як «осмислення ситуації спілкування за допомогою інтерпретаційних схем, що сприяють виробленню альтернативних способів

здійснення дій» (Owji, 2013). Цей підхід дозволяє розглядати стратегію не лише як набір дій, але і як процес інтеграції різних варіантів вирішення комунікативних задач на основі глибокого розуміння ситуації.

Таким чином, у сучасних дослідженнях поняття стратегії в лінгвістиці має широкий спектр інтерпретацій, охоплюючи як загальні плани та цілі, так і конкретні мовленнєві дії та інтерпретаційні процеси. Це робить стратегію важливим елементом у вивченні комунікативних процесів, дозволяючи дослідникам більш детально і комплексно аналізувати мовленнєву діяльність.

Поняття тактики, на відміну від стратегії, часто залишається поза увагою у лінгвістичних дослідженнях. Однак, для розуміння поставлених питань, важливо чітко розмежувати стратегію і тактику. Для цього слід звернутися до словникових джерел, які містять всю необхідну інформацію про ці терміни. Тактику визначають як «військове мистецтво; вміння керувати військовими силами... Тактика є частиною стратегії» (Білодід, n.d.). Брокгауз і Ефрон не розмежовують ці поняття чітко, визначаючи тактику як науку про розташування та пересування військ для бою, що охоплює сукупність умов (вибір позицій, різноманітні напади і оборони тощо), необхідних для досягнення поставленої військової мети.

В іншому словнику, навпаки, наголошується на підпорядкованій ролі тактики відносно стратегії, трактуючи її як частину військового мистецтва, що охоплює теорію та практику підготовки та ведення бою. «Тактика включає дослідження, розробку, підготовку та виконання усіх видів бойових дій: наступ, оборону, зустрічний бій, тактичні перегрупування тощо» (Словник іншомовних слів, n.d.). Таким чином, тактика асоціюється з безпосереднім виконанням завдань і є складовою частиною стратегії.

Виходячи з цього, стратегію можна розуміти як загальну схему діяльності перекладу всього тексту (план реалізації перекладацької роботи). Тактика ж стосується виконання конкретного перекладацького рішення на певному етапі роботи (при перекладі конкретного фрагменту тексту). Кожне рішення втілюється через вибір конкретного перекладацького прийому.

Критерієм вибору є доцільність цього прийому не тільки в межах тактики, але й стратегії.

Виникає питання, що є стратегією, а що тактикою в контексті перекладу. Очевидно, всю діяльність перекладача можна уявити як уявний експеримент з відтворення референтної ситуації початкового тексту, в результаті якого формується нова референтна ситуація, яка співвідноситься з оригінальною через певні відповідні (ізоморфні) відношення (Brown, 1991; Kuhn, 1977). Стратегія перекладу полягає в загальному плануванні перекладу, враховуючи стиль, жанр та аудиторію оригінального тексту. Це включає рішення щодо збереження або адаптації культурних елементів, тональності та стилістичних особливостей. Тактика, з іншого боку, зосереджується на конкретних рішеннях, прийнятих під час перекладу окремих сегментів тексту, таких як вибір відповідних слів, зворотів і стилістичних прийомів, щоб зберегти значення та вплив оригіналу.

Таким чином, розмежування стратегій та тактик перекладу дозволяє перекладачам більш ефективно підходити до своєї роботи, забезпечуючи точність і адекватність перекладеного тексту як у загальному, так і в конкретному контекстах.

Оскільки текст включає багато мікроситуацій у своїй референтній ситуації, велика ймовірність того, що під час перекладу різних фрагментів він розглядається перекладачем як експеримент, що приймає різні форми. Це стає зрозумілішим, якщо розглядати теорію перекладу Дірка Делабастіта (Delabastita, 1993), який пов'язує кожен переклад з використанням певних підходів, які можна вважати тактиками перекладу. Заміна, наприклад, веде до «натуралізації», модернізації, тематизації та націоналізації кінцевого тексту. Вилучення, з іншого боку, спричиняє нейтралізацію або універсалізацію і деісторизацію тексту, а додавання «екзотизує» або «історизує» його. Перестановка відповідає за метатекстову компенсацію. Однак ці приклади не вичерпують усіх можливих тактик перекладу. Наприклад, додавання також

може сприяти «перцептивній конкретизації» ситуації, що описана в початковому тексті.

Отже, важливо чітко розмежовувати поняття «стратегія» і «тактика» в контексті перекладу для правильного розуміння процесу перекладу як складної діяльності. Стратегія перекладу охоплює загальне планування та керування процесом, включаючи адаптацію стилістичних і культурних аспектів оригіналу, визначення загальної концепції і підходу до перекладу. Тактика ж зосереджена на конкретних прийомах і рішеннях, які використовуються на різних етапах роботи над текстом, таких як заміна, перестановка, вилучення або додавання елементів. Вибір тактичних прийомів залежить від конкретної ситуації перекладу і може варіюватися в залежності від особливостей тексту та потреб цільової аудиторії. Таким чином, стратегічні плани реалізуються через тактичні прийоми, що дозволяє краще структурувати процес перекладу і досягати високої якості кінцевого продукту.

2.2. Розмежування перекладацьких технік в лінгвістичних студіях

Головна мета перекладу полягає в точному відтворенні інформації оригінального тексту, шляхом ефективного використання перекладацьких трансформацій, враховуючи усі вимоги мовних норм перекладу. Перекладацькі трансформації передбачають перетворення мовних одиниць оригіналу в еквівалентні мовні одиниці перекладу і являють собою особливий вид міжмовного переформулювання, який суттєво відрізняється від трансформацій в межах однієї мови (Зимомря, 2001).

У вивченні перекладу розрізняють два підходи: філологічний і лінгвістичний. Філологічний підхід змішує аспекти змісту і форми, поділяючи перекладацькі прийоми на дві групи: ті, що зближують текст перекладу з реаліями мови перекладу, і ті, що дослівно передають зміст та виражальні засоби вихідної мови. Цей підхід характеризується недостатньою увагою до форми. Лінгвістичний підхід, навпаки, враховує і зміст, і форму, вважаючи їх

рівнозначними. Переклад тут розглядається як передача змісту вихідного тексту рівноцінними засобами мови перекладу, використовуючи еквіваленти, аналоги та адекватні заміни. Актуальною стає проблема розмежування варіантного та інваріантного, зокрема визначення інваріанта перекладу як загальної ознаки, що встановлює змістову рівнозначність між вихідним і перекладеним текстами. Інваріант, переважно смислова категорія, має різні ступені збереження у тексті перекладу, що визначають рівні інваріантної відповідності. Максимальна еквівалентність досягається, коли змістова тотожність встановлена на всіх рівнях, а мінімальна – на одному. Категорія еквівалентності є ключовою в поняттях вірності, точності та адекватності перекладу, а її статус визначається відносно адекватності. Головною метою перекладу є встановлення максимально можливої еквівалентності та адекватності між вихідним та перекладеним текстами.

У перекладі виділяють два основних підходи: підстановки та перекладацькі (міжмовні) трансформації. Підстановки використовують для максимально близької передачі інваріанта вихідного тексту (ВТ) засобами мови перекладу (МП). Перекладацькі трансформації, натомість, є прийомами модифікуючого характеру, що нейтралізують відмінності між ВМ та МП, забезпечуючи збереження змісту. Важливість вивчення трансформацій підкреслюється в лінгвістичному перекладознавстві. Т.В. Курбатова підкреслює важливість врахування мовної форми у науковому підході до перекладу, де мовна та дискурсивна структура висловлювання тісно пов'язані, проте відрізняються за своєю природою (Курбатова, 2011). Мовна форма, представлена синтаксисом, є варіабельною, тоді як дискурсивна форма повинна залишатися незмінною. Будь-яке перетворення мовної форми в процесі перекладу є перекладацькою трансформацією, яка виникає через динаміку дискурсу. Мовна варіативність стає основою для перекладацької варіативності, і збереження значення супроводжується зростанням ступеня варіативності мовної форми.

Аналіз фактів перекладу демонструє, що дискурсивна форма має вищий статус у порівнянні з мовною формою, що викликає необхідність перекладацьких трансформацій для збереження дискурсивної структури та подолання мовних розбіжностей. Перекладач вирішує дві задачі: розуміння вихідного тексту (ВТ) і передача його тема-рематичного порядку в перекладі. Особливу увагу приділяють визначенню комунікативного центру (реми) кожного висловлювання, використовуючи для цього експресивні засоби. При передачі реми застосовуються перекладацькі трансформації, які можуть бути домінантними або другорядними. Вивчення мовної та дискурсивної форм є важливим для розвитку перекладознавства, адже структурно-мовний аналіз недостатній для повного розуміння перекладу. Взаємозв'язок мовної та дискурсивної форм є основою для системного аналізу та оцінювання перекладацьких трансформацій. Важливо розрізнати ці форми для точнішого аналізу. Водночас дослідження природи перекладацьких трансформацій є актуальним. Деформації тексту оригіналу (ТО) при перекладі розглядаються як тактичний хід, спрямований на досягнення певних перекладацьких цілей (Карабан, 2007).

Сучасні перекладознавці трактують всі перетворення як трансформації або деформації, що охоплюють широкий спектр змін у процесі перекладу. За зазначенням української лінгвістичної енциклопедії О.О. Селіванової, термін «трансформація» відображає основу більшості прийомів перекладу, що полягають у внесенні змін у формальні (лексичні або граматичні) або семантичні (семантичні трансформації) компоненти вихідного тексту з метою збереження інформації (Селіванова, 2011). Цей термін використовується в різних галузях мовознавства та має безліч варіаційних визначень (Журавель & Хайдарі, 2015). Н. М. Абабілова та Ю.І. Сидоренко, відзначають, що перекладацькі трансформації використовуються для вирішення проблеми «зміст-норма» і представляють собою технічні прийоми, що включають заміну регулярних відповідностей нерегулярними (контекстуальними). Вони є

особливим видом перефразування, яке, за своєю природою, відрізняється від перефразування всередині однієї мови.

Використання трансформацій як прийомів повинно бути обґрунтованим тим, що вони забезпечують більшу еквівалентність у даному контексті, ніж регулярні відповідності. Однією з основних цілей перекладача є створення тексту, максимально наближеного до оригіналу за змістом, структурою і впливом на аудиторію. Однак часто постає проблема мовних паралелей, які можуть бути семантичними або структурними аналогіями. У таких випадках переклад може полягати в простій заміні мовних одиниць перекладу на відповідні одиниці оригіналу. Але з більш складними ситуаціями, коли прості заміни не можуть бути використані, перекладач повинен знайти способи, які забезпечують збереження змісту оригіналу. Міжмовні перетворення, спрямовані на досягнення еквівалентності текстів оригіналу та перекладу, відомі як перекладацькі трансформації. Вони представляють собою творчий процес, що вимагає глибокого розуміння тексту на одній мові та володіння яскравими мовними засобами іншої (Карабан, 2003).

І.Ф. Лощенова та В.В.Нікішина, у своїй статті, зазначають, що перекладацькі трансформації є невід'ємною складовою процесу перекладу, без яких неможливо забезпечити адекватний переклад будь-якого тексту (Лощенова & Нікішина, 2014). Відповідно до нього, перекладацькі трансформації поділяють на стилістичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні, лексичні та граматичні (Лощенова & Нікішина, 2014). Стилiстичні трансформації змінюють стилістичний відтінок перекладу, морфологічні – замінюють одну морфологічну категорію іншою, синтаксичні – замінюють структуру речень, семантичні – відображають різні причинно-наслідкові зв'язки між елементами описаних ситуацій, лексичні - відходять від прямих словникових відповідників через різницю в обсязі значень лексичних одиниць, а граматичні – адаптують структуру речень відповідно до норм мови перекладу.

Окрім того, виділяють інші типи трансформацій, зокрема лексичні (диференціація, конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, описовий переклад), граматичні (заміни – форми слова, частини мови, члену речення; перетворення речень: просте – складне, складне – просте, і т.д.; зміна порядку слів, словосполучень, речень) та семантичні (генералізація, конкретизація, додавання, опущення) (Snell-Hornby, 2006).

Більшість сучасних науковців також поділяють перекладацькі трансформації на лексичні (транскрипція, транслітерація, калькування), граматичні (дослівний переклад, розчленування речень, об'єднання речень, граматичні заміни) та лексико-граматичні (антонімічний переклад, описовий переклад, компенсація і т.ін.) (Полюжин та ін., 1991; Рибалко & Ткач, 2013).

С. Є. Максимов класифікує трансформації на лексичні (генералізація, диференціація, конкретизація, смисловий розвиток, антонімічний переклад, компенсація, перестановка сегментів тексту), семантичні (генералізація, конкретизація, додавання та опущення інформації) та граматичні (зміна порядку слів, граматичні заміни, додавання або опущення) трансформації (Максимов, 2006).

На рівні компонентів семантичної еквівалентності трансформації виражаються через різноманітні заміни, на референціальному рівні – конкретизацією, генералізацією, заміною реалій, а також реметафоризацією, метонімічною трансформацією, деметафоризацією.

Трансформації на прагматичному рівні включають компенсації, заміну стилістичних прийомів, заміну алюзій, а також інтерпретуючий, пояснювальний переклад.

Що стосується стилістичних трансформацій, вони включають різноманітні прийоми, такі як дослівний переклад, перестановки слів, зміну порядку слів від зворотного до прямого порядку і навпаки, поділ та об'єднання речень, зміну стилю, синтаксичного зв'язку речення, а також опущення певних елементів (Мамрак, 2009).

Тож, перекладацькі трансформації полягають у зміні формальних або семантичних складових початкового тексту з метою збереження інформаційного змісту, і вони є основою більшості методів перекладу. В теорії перекладу немає єдиної загально визнаної класифікації трансформацій, що пояснюється різноманітністю підходів різних дослідників до їхнього визначення та поділу. Враховуючи це, для практичної частини було обрано найпопулярнішу класифікацію, яка охоплює лексичні й граматичні трансформації, оскільки саме ці категорії є найбільш важливими та поширеними у перекладацькій практиці.

2.2.1. Передача прямого значення: підбір еквіваленту та калькування

Передача прямого значення в перекладі є фундаментальним аспектом міжмовної комунікації, який визначає, наскільки точно й ефективно перекладач може відтворити смислові нюанси та інформацію з оригіналу на мову перекладу. У цьому процесі спостерігаються різноманітні перекладацькі стратегії, такі як підбір еквіваленту та калькування, які мають свої особливості та впливають на кінцевий результат перекладу (Baker, 1992).

Підбір еквіваленту передбачає пошук в цільовій мові таких слів або висловлювань, що максимально точно відповідають семантиці і стилістиці вихідного тексту. Цей підхід є одним із найбільш поширених у перекладацькій практиці і дозволяє зберегти сенс оригінального висловлювання, зменшуючи вплив культурних або лінгвістичних відмінностей між мовами. При цьому перекладач повинен враховувати контекст та особливості аудиторії, для якої він працює, щоб забезпечити максимальну зрозумілість і сприйняття тексту (Newmark, 1988).

Калькування, або дослівний переклад, відповідно, передбачає переклад окремих лексичних одиниць або конструкцій з оригінальної мови на мову перекладу, що зберігають сенс оригінального вислову, і залишають лексичну

форму або синтаксичну будову мови-джерела. Водночас, може призводити до ускладнень через відмінності в граматичних і синтаксичних правилах різних мов. Цей прийом особливо ефективний у випадках, коли вихідний текст містить фразеологізми, термінологію чи концепти, що мають специфічне значення в контексті оригінальної мови, не мають прямого еквіваленту в цільовій мові (Nida, 2003).

Розглянемо приклади з виступу Дональда Трампа:

(2) «*The biggest complaint they have – it's with all of the problems going on in the world, many of the problems caused by Hillary Clinton and by Barack Obama*» (Politico Staff, 2016).

У реченні цьому реченні Трампа слово «*complaint*» використовується для вираження нарікання чи невдоволення з боку людей. Воно передає не просто факт звинувачення, а саме глибоке невдоволення, яке виникає через дії політичних лідерів. Тому, при перекладі, еквівалент «скарга» був би найбільш підходящим через свою стилістичну нейтральність та формальність, що відповідає публічній і політичній риторичі. Підбір еквіваленту тут виправданий необхідністю зберегти формальний стиль та точність передачі значення.

(3) «*All of the problems – the single biggest problem is heroin that pours across our southern border*» (Politico Staff, 2016).

Підбір еквіваленту «*southern border*» як «південний кордон» в цьому реченні є необхідністю для збереження точності географічного посилення та уникнення надлишкових деталей. Використання простого еквіваленту «південний кордон» передає зміст без втрати сутності оригіналу, оскільки в українській мові немає потреби уточнювати, що йдеться саме про кордон США, адже в контексті політичного дискурсу Трампа це очевидно. Використання еквіваленту в даному випадку було б цілком доречним для збереження лаконічності, що є важливим для політичного дискурсу.

(5) «*It's poisoning the blood of their youth and plenty of other people*» (Politico Staff, 2016).

У цьому випадку доречно було використати калькування: *«poisoning the blood»* - «отруює кров», оскільки це б зберегло метафоричний образ, характерний для оригіналу. Метафора *«poisoning the blood»* має сильний емоційний вплив і є зрозумілою в українському контексті, калькування дозволяє передати ту саму силу і образність, що й в англійському вислові. Якщо замінити цю метафору на інший вираз, це могло б знизити емоційне навантаження та втратити влучність, з якою Трамп апелює до почуттів аудиторії, адже образ «крові» символізує щось дуже життєво важливе, що легко резонує зі слухачами.

(6) *«We have to have strong borders»* (Politico Staff, 2016).

(7) *«We have to keep the drugs out of our country»* (Politico Staff, 2016).

Калькування *«strong borders»* як «міцні кордони» і *«keep the drugs out»* як «тримати наркотики подалі» у цьому випадку було б виправдане через збереження прямого значення і образності оригіналу. «Міцні кордони» передає точний сенс необхідності посилення кордонів, що є ключовою темою політичної риторики Трампа, і в українській мові такий вираз був би природним і зрозумілим. Аналогічно, «тримати наркотики подалі» зберегло б простоту і доступність вислову, який апелює до прямої дії, чіткої для аудиторії.

(8) *«We are – right now, we’re getting the drugs, they’re getting the cash»* (Politico Staff, 2016).

В даному випадку, варто застосувати калькування, де *«getting the drugs»* було б передано як «отримуємо наркотики» і *«getting the cash»* - «отримують гроші». Це було б доцільним, оскільки у такий спосіб зберігається прямий сенс та стиль оригіналу, підкреслюючи невідкладність ситуації. Це дозволило б зрозуміти контраст між діями США та їхніми опонентами. Інакше, можна втратити ясність і емоційний вплив висловлювання, що зменшить його ефективність для аудиторії.

(9) *«We need strong borders»* (Politico Staff, 2016).

Калькування «*we need strong borders*» як «нам потрібні міцні кордони» було б доречним, оскільки зберігало б точний сенс і стиль оригіналу, що підкреслює нагальність питання безпеки кордонів. Це формулювання є зрозумілим та природним для української мови, що забезпечує ясність висловлювання. Складніші конструкції, такі як, наприклад, «нам необхідно забезпечити захист кордонів», знизило б чіткість і рішучість меседжу, його емоційний вплив на аудиторію.

Обидва методи — підбір еквіваленту та калькування — мають свої переваги й обмеження. Підбір еквіваленту дозволяє досягти точнішого відтворення інформації, зберігаючи стилістичні та культурні відмінності, що сприяє природності тексту. У свою чергу, калькування є важливим для відтворення специфічних концептів або термінології, які не мають прямого еквіваленту в мові перекладу, що підкреслює важливість цього методу для збереження оригінального значення.

Вибір між цими стратегіями визначається рівнем складності та специфікою оригінального тексту, а також цілями перекладу та вимогами цільової аудиторії. Загальний успіх перекладу залежить від уміння перекладача адаптувати обидва підходи до конкретних умов, забезпечуючи максимальну передачу прямого значення і збереження сенсу оригіналу.

2.2.2. Трансформаційний переклад як інструмент компенсації розбіжностей мови оригіналу та мови перекладу

Найповнішу, на нашу думку, класифікацію трансформацій, пропонують українські автори М.М. Полюжина, Н.М. Максимчук та Л.Ф. Омельченко (Полюжин та ін., 1991). Вони наголошують, що зазначені види лексичних трансформацій не існують ізольовано, а тільки у взаємодії між собою. Зміна (диференціація) значення слова супроводжується і його уточненням, тобто, конкретизацією. Прийоми смислового розвитку і цілісного перетворення

часто включають додавання або вилучення слів із оригіналу, що часом ускладнює їх розрізнення одне від одного.

Додавання як прийом в перекладі передбачає введення нових елементів або деталей до перекладу для поліпшення розуміння, точнішої передачі сенсу або збагачення тексту. Цей прийом може бути використаний перекладачами для різних цілей, від уточнення конкретних аспектів оригінального тексту до адаптації для специфічної аудиторії.

Основні аспекти додавання в перекладі включають:

- Уточнення концепцій. Перекладач може додати пояснювальні або додаткові речення, щоб краще розкрити ідеї чи концепції, які можуть бути неясними для цільової аудиторії в оригінальному тексті.
- Розширення контексту. Додавання може включати введення додаткових фактів, ілюстрацій або історичних аспектів, щоб забезпечити більш повний контекст для розуміння тексту.
- Культурна адаптація. Для аудиторій іншої культури перекладач може додати аспекти або деталі, які допомагають зрозуміти місцеві традиції, звичаї або інші культурні особливості, що відсутні у оригіналі.
- Емоційне навантаження. Додавання може також включати елементи, що підсилюють емоційну атмосферу оригінального тексту, які важливі для передачі настрою або відчуттів.
- Компенсація втрат. У випадках, коли певні аспекти оригінального тексту втрачаються під час перекладу, додавання може бути використане для збереження балансу та повноти інформації.

Так, наприклад, при перекладі німецького твору «*UNDINE AND SINTRAM*», перекладачка Богдана Носенок вирішила вказати прізвище самого автора твору, хоча воно відсутнє в тексті оригіналу: «*I agree not to expect anything from Mother or you, but I do want to buy UNDINE AND SINTRAM for myself. I've wanted it so long, ' said Jo, who was a bookworm*» (Alcott, 2024).

В наведеному прикладі, фразу *UNDINE AND SINTRAM* було обрано передати як «Ундіну» Фуке.

В цьому прикладі додається одразу два слова. Перше – це прізвище німецького письменника «Фуке», наче навмисно для тих, хто не знайомий із творчістю автора легендарного роману «Ундіна», а інший додатковий елемент – це прикметник «*справжнім*», який відсутній в тексті оригіналу: *a bookworm* – *справжнім книжковим черв'яком*.

Отже, додавання як прийом в перекладі є інструментом для досягнення точності, повноти та адекватності перекладу, зокрема в умовах культурних та мовних різниць між оригінальним і цільовим текстами.

Опущення (вилучення, елімінація) в перекладі є одним із прийомів, який використовується перекладачами для зменшення обсягу тексту або видалення деяких елементів з оригіналу з різних причин. Цей прийом має свої специфічні аспекти та використання:

- Спрощення структури. Опущення може бути використане для спрощення структури оригінального тексту, зокрема видалення деталей або внутрішніх зв'язків, які не є ключовими для розуміння або повідомлення.

- Фокус на головному. Перекладачі можуть використовувати опущення, щоб зосередитися на основних ідеях або концепціях, які є центральними для оригінального тексту, і таким чином зробити переклад більш концентрованим.

- Видалення надлишкових елементів. Деякі елементи тексту можуть бути видалені для зменшення обсягу або для відокремлення основного від другорядного в контексті перекладу.

- Економія мовних ресурсів. Опущення може використовуватися для економії часу та ресурсів при перекладі, зокрема в умовах обмеженого обсягу або терміновості завдання.

- Культурна адаптація. Іноді опущення використовується для видалення елементів, які можуть бути неприйнятними або незрозумілими для цільової аудиторії в перекладі з однієї культури в іншу.

Розглянемо приклад:

«*I shall get a nice box of Faber's drawing pencils. I really need them,*» said Amy *decidedly*» (Alcott, 2024).

Словосполучення «*a nice box*» дослівно перекладається як «гарна коробка», проте в даному контексті це словосполучення буде доцільно передати лише іменником «коробка», вилучивши прикметник «*a nice*», оскільки він не має важливого семантичного навантаження в контексті: *a nice box* – гарна коробка – *коробку*. І навпаки, збереження цього елемента в українському перекладі могло б створити зайву деталізацію.

Отже, опущення як прийом в перекладі дозволяє перекладачам забезпечувати ефективну передачу сенсу оригінального тексту, зменшуючи його обсяг або зосереджуючи увагу на найважливіших аспектах, що відповідає меті збереження точності та зрозумілості перекладу.

Лексична заміна в перекладі є прийомом, який використовується для заміни одних слів чи виразів оригінального тексту на аналогічні чи більш відповідні за змістом в перекладі. Цей прийом дозволяє досягти більшої точності, адекватності та стилістичної відповідності та перекладі. Ось деякі аспекти та приклади лексичної заміни:

- Точне відтворення семантики. При лексичній заміні перекладач намагається знайти аналогічне слово чи вираз у цільовій мові, яке має той самий семантичний зміст, що й оригінал.

- Культурна адаптація. У деяких випадках лексична заміна потрібна для адаптації до культурних особливостей чи норм цільової мови. Наприклад, заміна термінів або виразів, які мають специфічне значення в оригінальній культурі, на еквівалентні або зрозуміліші для читача в цільовій мові.

- Структурна та стилістична відповідність. Лексична заміна допомагає зберегти адекватність структури і стилю оригінального тексту в перекладі.
- Використання відповідних термінів. При перекладі спеціалізованих текстів, таких як медичні чи технічні, лексична заміна є важливим елементом для точності передачі термінів і термінології.
- Контекстуальна адаптація. Лексична заміна дозволяє перекладачеві враховувати контекст і особливості тексту, що допомагає забезпечити краще розуміння та сприйняття перекладу цільовою аудиторією.

Розглянемо приклад лексичної заміни:

«*Really, girls, you are both to be blamed,*’ said Meg, beginning to lecture in her elder-sisterly fashion» (Alcott, 2024).

В англійській мові іменник «*girls*» перекладається дослівно як «дівчата», в той час як у перекладі це слово було б доречно виразити за допомогою прикметника «*любі*», аби зберегти тональність звернення, що відображало б теплоту й дружелюбність: *girls* – дівчата – *любі*.

Отже, лексична заміна є важливим інструментом у наборі перекладацьких прийомів, що допомагає зберегти семантичну і стилістичну цілісність оригіналу в перекладі, забезпечуючи при цьому відповідність нормам і вимогам цільової мови.

Конкретизація в перекладі є прийомом, спрямованим на збагачення або розширення інформації з оригінального тексту для досягнення кращого розуміння цільовою аудиторією. Цей прийом використовується для деталізації або уточнення інформації, яка може бути менш специфічною або менш деталізованою у вихідному матеріалі. Ось деякі аспекти та приклади конкретизації в перекладі:

- Уточнення термінів і понять. Перекладач може використовувати конкретизацію для заміни загальних термінів або понять у вихідному тексті на більш конкретні і специфічні у цільовій мові.

- Розширення деталей і описів. Конкретизація дозволяє перекладачеві додати більше деталей і описів, які можуть бути необхідними для кращого розуміння аудиторією. Наприклад, уточнення в просторовому або часовому контексті для забезпечення точнішого уявлення про події чи місця, описані у тексті.

- Конкретизація прикладів та ілюстрацій. Перекладач може додати конкретні приклади або ілюстрації для підтвердження або уточнення інформації, яка може бути менш очевидною для цільової аудиторії. Це допомагає уникнути непорозумінь і підкреслити важливі аспекти тексту.

- Адаптація до культурних аспектів. Конкретизація може бути використана для адаптації до культурних особливостей чи конвенцій цільової мови. Наприклад, додавання додаткових деталей про історичні події або культурні особливості для кращого розуміння контексту.

- Збільшення емоційної виразності. Конкретизація може також використовуватися для збільшення емоційної виразності тексту шляхом додавання деталей або прикладів, які підсилюють емоційний заряд оригінального матеріалу.

Зазвичай конкретизують ті лексеми, які були згадані раніше за текстом.

Тобто, зрозуміти, що це саме конкретизація, а не лексична заміна допомагає контекст. Як у наступному прикладі: «*She didn't say 'perhaps never,' but each silently added it, thinking of Father far away, where the fighting was*» (Alcott, 2024).

Тут займенник «*She*» було б доречно передати за допомогою власної назви «Джо», що логічно випливає з контексту попередніх речень. Таким чином, заміну займенника власною назвою можна віднести до конкретизації: *She* – вона – Джо.

Отже, конкретизація в перекладі є засобом забезпечення адекватності, точності та зрозумілості перекладу, що дозволяє краще передати інформацію та ідеї оригіналу цільовій аудиторії.

Генералізація як прийом в перекладі полягає в узагальненні або спрощенні конкретних елементів або аспектів оригінального тексту з метою полегшення їх розуміння чи зниження культурних або мовних бар'єрів для цільової аудиторії. Цей прийом використовується перекладачами для зниження специфічності оригінального тексту і адаптації його до нового мовного та культурного контексту.

Генералізація може включати декілька аспектів:

- Узагальнення термінів. Перекладач може замінювати специфічні терміни або вирази загальними або більш універсальними варіантами, які більш зрозумілі для читачів у мові перекладу. Наприклад, термін, що має специфічне значення в одній культурі, може бути замінений загальним поняттям, яке відповідає контексту іншої культури.

- Спрощення конструкцій. В перекладі часто використовуються більш прості або менш складні синтаксичні конструкції, які полегшують розуміння тексту читачами, які не мають глибоких знань або досвіду в певній області.

- Зниження культурних або історичних маркерів. В деяких випадках перекладачі знижують кількість або значимість культурних або історичних маркерів, щоб спростити або універсалізувати текст для ширшої аудиторії, що не має відповідного культурного контексту.

Розглянемо приклад:

«*I hate affected, niminy-piminy chits!*» (Alcott, 2024).

В англійській мові слово «*chits*» означає «a young and silly girl», однак примперекладі було б доречно вжити генералізацію «дівчат»: *chits* – a young and silly girl – *дівчат*, саме через відсутність в українській мові еквівалентного лексичного відповідника, який би адекватно передавав зневажливий тон і точне значення англійського слова «*chits*».

Отже, генералізація дозволяє перекладачам ефективніше адаптувати текст до мовного і культурного середовища цільової аудиторії, забезпечуючи при цьому збереження сенсу і мети оригінального тексту

Антонімічний переклад включає заміну форми слова або словосполучення на їх протилежні варіанти, наприклад, заміну позитивної форми на негативну і навпаки. Основний зміст одиниці, яка перекладається, залишається в основному подібним, але контекстуальні відтінки можуть змінюватись. Лексична заміна, пов'язана з антонімічним перекладом, іноді призводить до структурних змін у тексті, оскільки вимагає врахування міжмовних відмінностей у використанні антонімів та їх відтінків, наприклад:

«*I don't believe any of you suffer as I do,*» cried Amy, *'for you don't have to go to school with impertinent girls, who plague you if you don't know your lessons, and laugh at your dresses, and label your father if he isn't rich, and insult you when your nose isn't nice*» (Alcott, 2024).

У цьому прикладі словосполучення «*isn't rich*» дослівно перекладається як «не багатий», в той час як перекласти його українською мовою слід використовуючи антонім – «*бідний*» для збереження емоційного відтінку: *isn't rich* – не багатий – *бідний*.

Експлікація в перекладі є засобом, який використовується для розширення або роз'яснення інформації, яка може бути неоднозначною або недостатньо чіткою в оригінальному тексті. Ось ключові аспекти використання експлікації в перекладі:

- Розширення значення. Експлікація дозволяє перекладачеві додатково розгорнути або розширити смислове наповнення певних концепцій, ідей або виразів, які в оригіналі можуть бути більш згорнутими або неявними.
- Контекстуалізація. Використання експлікації допомагає встановити чіткий контекст для розуміння складних або культурно залежних елементів оригінального тексту, які можуть вимагати додаткових пояснень або контекстуальної інформації.
- Передача ідіоматичності. Часто експлікація використовується для передачі ідіоматичних виразів або мовних зворотів, які мають специфічне

значення в оригінальній мові, але можуть вимагати роз'яснень або адаптації в перекладі для зрозумілості цільової аудиторії.

- Уникнення непорозумінь. Через експлікацію перекладач може уникнути непорозумінь або невірною сприйняття інформації, забезпечуючи більш точне й чітке передання змісту оригінального тексту.

- Адаптація до структури цільової мови. Експлікація дозволяє також адаптувати структуру або форму оригінального тексту до вимог і особливостей цільової мови, забезпечуючи більш плавний і зрозумілий переклад.

Наприклад:

«*I detest rude, unladylike girls*» (Alcott, 2024).

Англійський прикметник «*unladylike*» в українській мові перекладається як «*вульгарний*», хоча такий переклад не розкривав би усієї суті оригіналу, що вказує на відсутність жіночих рис. Зважаючи на те, що в українській мові немає прямого відповідника цьому слову, експлікація була б найкращим вибором: *unladylike* – вульгарна – *котра не має нічого жіночого*.

Отже, використання експлікації в перекладі є одним із інструментів для забезпечення точності, ясності і адекватності перекладу, особливо в контексті складних і неоднозначних мовних конструкцій чи ідіом.

Компенсація втрат в перекладі є перекладацьким прийомом, спрямованим на збереження смислу та інформації, які можуть бути втрачені або змінені під час перекладу. Ось ключові аспекти використання компенсації втрат:

- Збереження смислу. Основна мета компенсації втрат полягає у збереженні смислу оригінального тексту в перекладі. Це може включати передачу ключових ідей, концепцій або емоцій, які існують у вихідному тексті і є важливими для розуміння контексту.

- Уникнення ізольованих втрат. Компенсація дозволяє заповнити або замінити інформацію, яка може бути втрачена під час перекладу через мовні

різниці, культурні відмінності або інші фактори, що впливають на передачу тексту.

- Використання контексту. Перекладач використовує контекст або додаткову інформацію для уточнення або розширення смислу оригінального тексту, що дозволяє заповнити прогалини, що виникають у процесі перекладу.
- Адаптація до цільової аудиторії. Компенсація втрат також враховує потреби цільової аудиторії перекладу. Це може включати введення пояснень, прикладів або іншої інформації, що допомагає зрозуміти інформацію, яка може бути менш очевидною для читачів у цільовій мові.

Наприклад:

«*Come here, Amy, and do the fainting scene, for you are as stiff as a poker in that*» (Alcott, 2024).

Англійська ідіома «*as stiff as a poker*» означає «very straight, rigid, or inflexible». Для досягнення максимальної точності та адекватності при перекладі, було б доцільно передати її за допомогою схожого українського фразеологізму «*незграбна, як поліно*». Така компенсація дозволить зберегти стилістичний контекст та емоційне забарвлення оригіналу, його природність.

Тож, компенсація – заміна оригінального елемента іншим елементом, який відновлює втрату інформації та справляє схоже враження на читача.

Смисловий розвиток. Під смисловим розвитком розуміють процес, при якому слово або фраза з оригінального тексту замінюється відповідним елементом у цільовій мові, і значення якого впливає з вихідного слова або фрази, наприклад:

«*Don't, Jo*» (Alcott, 2024).

Для того, аби з'ясувати тип трансформації в наведеному прикладі, необхідно звернутися до контексту, з якого з'ясуємо, що під виразом «*Don't*» мається на увазі «*Don't do it*», тобто «не роби цього». При перекладі слід було б вжити смисловий розвиток, перекладаючи цей вислів як

«припини», що значно краще передало б сенс та емоційний контекст оригіналу: *Don't – не роби цього – припини.*

Отже, перекладацькі трансформації є необхідними в процесі перекладу, забезпечуючи адекватну передачу значення та стилю вихідного тексту. До основних видів таких трансформацій належать: додавання/опущення, що допомагають зберегти зміст та стилістичні особливості тексту при необхідності уникнення надмірностей або додавання пояснень; лексична заміна, яка дозволяє підібрати найбільш відповідні відповідники у мові перекладу; конкретизація/генералізація, що уточнює або розширює значення термінів у відповідності до контексту; антонімічний переклад, який передбачає заміну слова на протилежне за значенням для збереження логіки тексту; експлікація, що забезпечує пояснення термінів, незрозумілих для цільової аудиторії; компенсація втрат, яка дозволяє зберегти змістовну та стилістичну цінність тексту при неможливості прямого перекладу; та смисловий розвиток, що забезпечує розвиток та адаптацію ідей, висловлених у вихідному тексті, в мові перекладу.

Висновки до розділу 2

У результаті аналізу понять «стратегія» і «тактика» в перекладі можна зробити декілька важливих висновків. Стратегія перекладу представляє собою загальну модель діяльності, яка передбачає планування та управління процесом перекладу з урахуванням цільових установок і зовнішніх умов. Вона охоплює всю діяльність перекладача від початку до кінця роботи над текстом, включаючи вибір загального підходу до перекладу, адаптацію стилістичних і культурних особливостей оригіналу, а також загальну концепцію, якої дотримується перекладач. Тактика, у свою чергу, є складовою частиною стратегії і стосується конкретних прийомів та рішень, що застосовуються перекладачем на певних етапах роботи над текстом. Тактичні рішення включають використання певних лексичних, граматичних та стилістичних

трансформацій, таких як заміна, перестановка, вилучення або додавання елементів тексту. Вибір тактичних прийомів залежить від конкретної ситуації перекладу і може варіюватися в залежності від особливостей тексту, вимог замовника та цільової аудиторії.

У висновку щодо передачі прямого значення через підбір еквіваленту та калькування в перекладі можна зазначити, що ці два стратегічні підходи грають вагомую роль у забезпеченні точності, зрозумілості та природності перекладу. Підбір еквіваленту дозволяє зберегти сенс і стилістику оригінального тексту, зменшуючи вплив мовних та культурних різниць між джерелом і перекладом. Цей підхід особливо корисний у випадках, коли важливо передати точне значення і контекст оригіналу.

З іншого боку, калькування дозволяє відтворювати специфічні концепти або термінологію, які можуть відсутні у мові перекладу, зберігаючи семантичну структуру оригінального висловлювання. Цей підхід надає можливість зберегти точність і конкретність інформації, що передається, і є необхідним для відтворення специфічних аспектів оригіналу, які мають важливе значення для розуміння тексту аудиторією.

Перекладацькі трансформації – це прийоми, які використовуються в перекладі для забезпечення точності та адекватності передачі значення та стилю вихідного тексту. Основні види включають додавання/опущення (для уникнення надмірностей або додавання пояснень), лексичну заміну (для підбору відповідних відповідників), конкретизацію/генералізацію (для уточнення або розширення значення термінів), антонімічний переклад (заміну слова на протилежне за значенням), експлікацію (пояснення термінів), компенсацію втрат (збереження змістовної та стилістичної цінності при неможливості прямого перекладу) та смисловий розвиток (адаптацію ідей у мові перекладу).

Отже, перекладацькі стратегії та техніки відіграють вагомую роль у забезпеченні точності, природності та ефективності перекладу, сприяючи успішній передачі змісту і стилістики між різними мовами. Їх застосування

вимагає глибокого розуміння змісту тексту та майстерного володіння мовними засобами обох мов, що є ключовими факторами у підготовці та самовдосконаленні перекладача.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ Д. ТРАМПА ТА ДЖ. БАЙДЕНА

3.1. Аналіз промов Д. Трампа: зміна комунікативних стратегій під час виборів 2016 та 2020 років

Передвиборчий дискурс, як складова політичного дискурсу, відіграє важливу роль у комунікативній стратегії кандидата, орієнтованій на завоювання підтримки якомога більшої кількості виборців. Це мовне явище характеризується низкою функцій і тактик, які спрямовані на реалізацію агітаційної програми кандидата. Центральним елементом передвиборчого дискурсу є його маніпулятивний характер, що має на меті вплинути на свідомість електорату, сформувати потрібний образ кандидата і, водночас, дискредитувати опонента.

Аналіз промов Дональда Трампа під час виборчих кампаній 2016 і 2020 років є важливим для розуміння еволюції його комунікативних стратегій та риторичних прийомів. Вибори 2016 року стали знаковими для Трампа завдяки його незвичайній риторичній стилістиці та стилю виступів. Трамп активно використовував стратегію на зниження, яка була спрямована на підкреслення слабких сторін його опонентів, особливо Гіллари Клінтон, і на акцентування на негативних аспектах існуючого політичного середовища. Його промови були насичені критичними висловлюваннями, провокаційними заявами і часто емоційними апеляціями, що дозволяло йому формувати негативний імідж супротивників і підвищувати свою популярність серед виборців, незадоволених статус-кво.

З іншого боку, в кампанії 2020 року Трамп адаптував свою комунікативну стратегію, орієнтуючи її на досягнення позитивних результатів власного президентства та обіцянки на майбутнє. Ця зміна стратегічного підходу була обумовлена необхідністю мобілізувати виборців, акцентуючи увагу на успіхах своєї адміністрації та запевняючи їх у подальших

поліпшеннях. Хоча критика Джо Байдена і залишалася важливою складовою його виступів, Трамп став більше зосереджуватися на позитивних аспектах власної політики, намагаючись створити образ ефективного та рішучого лідера, здатного принести стабільність і процвітання в умовах невизначеності.

Ця еволюція в комунікативних стратегіях Трампа ілюструє, як політичні лідери можуть адаптувати свою риторику в залежності від обставин та цілей кампанії. Порівняння його промов в обох виборчих циклах дозволяє краще зрозуміти динаміку політичного дискурсу, вплив комунікативних стратегій на виборців, і роль, яку риторика відіграє у формуванні публічної думки. Це також підкреслює важливість постійної адаптації стратегії комунікації в залежності від політичних реалій і потреб виборців.

3.1.1. Комунікативна стратегія на зниження як основна комунікативна стратегія в промовах Д. Трампа під час виборів 2016 та її особливості перекладу

У передвиборчих дебатах Дональда Трампа під час президентських виборів 2016 року чітко простежується використання маніпулятивних стратегій. Основна мета таких стратегій – здобути підтримку виборців шляхом створення позитивного іміджу самого кандидата та негативного образу його опонента. Для цього використовуються різноманітні мовні прийоми, які впливають на емоції і сприйняття аудиторії.

Однією з основних маніпулятивних стратегій, яку активно використовував Трамп, була стратегія на зниження. Ця стратегія передбачає зниження авторитету, іміджу та значимості опонента в очах виборців. Вона реалізується через низку тактик, кожна з яких має свою специфіку і цільове спрямування. Зокрема, Трамп часто вдавався до таких тактик, як тактика звинувачення, тактика викриття, тактика образи та тактика «аналіз – мінус».

Тактика «аналіз – мінус» полягає в пошуку негативних або невдалих рішень політиків (переважно тих, що перебувають при владі), які мали

негативні, а іноді й катастрофічні наслідки для держави. Так, однією з найскандальніших тем, яку Дональд Трамп активно просував під час своєї передвиборчої кампанії 2016 року, була проблема неконтрольованої міграції та питання побудови стіни на кордоні з Мексикою. На думку Трампа, Гіллари Клінтон, його опонентка, свідомо ігнорувала цю проблему, а також планувала надати амністію мігрантам, що, на його переконання, завдало шкоди американцям, спричинивши зростання наркотрафіку і підвищення смертності серед молоді.

Для Трампа поняття «проблема» асоціюється з терміном «кордони». На відміну від правлячої еліти, Трамп запропонував конкретне рішення – будівництво стіни на кордоні між Мексикою та США, яка згодом стала відомою як «The Trump wall»:

1) *I was up in New Hampshire the other day* (Politico Staff, 2016). – Нещодавно я був у Нью-Гемпширі. (Тут і далі переклад наш)

Ми притримуємося стратегії дослівного перекладу, адже політичні дебати – це не художній дискурс, він вимагає точності. Тому більшість тексту не підлягає трансформаціям, окрім деяких винятків. Так, у перекладі майже все речення передано за допомогою калькування, але тут вжито дві трансформації:

- граматична трансформація – перестановка членів речення, де обставина часу, яка в тексті оригіналу стояла в кінці речення, в українському перекладі стоїть на початку речення: «*the other day*» – «Нещодавно»;
- опущення, де вираз «*was up*» передано у вигляді «був».

2) *The biggest complaint they have – it's with all of the problems going on in the world, many of the problems caused by Hillary Clinton and by Barack Obama* (Politico Staff, 2016). – Найбільші їхні проблеми – всі, що відбуваються у світі, більшість з яких були спричинені Гіллари Клінтон та Бараком Обамою.

У перекладі вжито такі трансформації, як: лексична заміна: «*The biggest complaint*» замінено на «Найбільші їхні проблеми», де «*complaint*»

перекладено як «проблеми» замість «скарги»; вилучення: «*it's with*» у перекладі не відображено, що спрощує структуру речення.

3) *All of the problems – the single biggest problem is heroin that pours across our southern border* (Politico Staff, 2016). – Але найбільша проблема з усіх – це героїн, який ллється через наш південний кордон.

У цьому прикладі здійснено граматичну трансформацію у вигляді додавання сполучника «але» на початку речення для збереження логічного зв'язку в перекладі. Також, застосовано опущення «*single*».

4) *It's just pouring and destroying their youth*. (Politico Staff, 2016). – Він буквально затоплює і знищує нашу молодь.

Тут застосовано лексичну трансформацію у вигляді лексичної заміни: «*It's just pouring*» перекладено як «Він буквально затоплює», що передає емоційне забарвлення оригіналу. «*It*» перекладено як «Героїн», тут вжито конкретизацію для продовження головної ідеї попереднього речення.

5) *It's poisoning the blood of their youth and plenty of other people* (Politico Staff, 2016). – Він отруює кров нашої молоді та багатьох інших людей.

Текст передано без використання трансформацій, форма та зміст оригіналу збережені.

6) *We have to have strong borders* (Politico Staff, 2016). – Ми повинні мати міцні кордони.

В цьому реченні також переважно вжито калькування, тобто текст передано без трансформацій, форма та зміст оригіналу збережені.

7) *We have to keep the drugs out of our country* (Politico Staff, 2016). – Ми повинні зупинити надходження наркотиків у нашу країну.

У цьому реченні використано одну трансформацію – лексична заміна: «*keep the drugs out*» перекладено як «зупинити надходження наркотиків».

8) *We are – right now, we're getting the drugs, they're getting the cash* (Politico Staff, 2016). – Зараз ми отримуємо наркотики, а вони – гроші.

В наведеному прикладі вжито вилучення дієслова «*getting*», оскільки в українській мові повтор вважається за помилку, тому для українського читача

краще уникати повтору, який часто використовує Трамп у своїх промовах. Також, при перекладі використано транспозицію (перестановку): «*We are – right now*» - «Зараз ми».

9) *We need strong borders* (Politico Staff, 2016). – Нам потрібні міцні кордони.

Текст передано без трансформацій із збереженням як форми, так і наповнення.

10) *We need absolute – we cannot give amnesty*» (Politico Staff, 2016). – Ми повинні рішуче діяти – ми не можемо амністувати.

В наведеному прикладі застосовано лексичну трансформацію у вигляді ампліфікації: «*absolute*» перекладено як «рішуче діяти», щоб передати значення оригінального слова у відповідному контексті.

Наступна тактика, яку Дональд Трамп застосовував під час виборчої кампанії 2016 року – тактика звинувачення. Її суть полягає в тому, щоб політик звинуватив свого опонента, знижуючи таким чином його авторитет в очах виборців. Вже на початку кампанії Трамп почав критикувати та одразу підтверджувати свою правоту, наприклад, щодо невдалої заяви судді Верховного суду США, Рут Бейдер Гінзбург:

11) *Something happened recently where Justice Ginsburg made some very, very inappropriate statements toward me and toward a tremendous number of people, many, many millions of people that I represent* (Politico Staff, 2016). – Нещодавно сталося дещо, коли суддя Гінзбург зробила дуже, дуже недоречні заяви щодо мене і величезної кількості людей, багатьох, багатьох мільйонів людей, яких я представляю.

У цьому прикладі переклад було виконано з дотриманням оригінальної структури речення. Текст передано без суттєвих трансформацій (за виключенням зміни порядку слів та вилучення займенника «*toward*»: «*...toward me and toward a tremendous number of people*» - «...щодо мене і величезної кількості людей»), збережено повтори («дуже, дуже» – «*very, very*»

та «багатьох, багатьох» – «*many, many*»), які є характерними для стилю промов Дональда Трампа.

12) *And she was forced to apologize* (Politico Staff, 2016). – Вона була змушена вибачитися.

Речення перекладено без суттєвих трансформацій (за виключенням вилучення сполучника «and» на початку речення), з дотриманням як форми, так і змісту оригіналу. Просте речення в оригіналі залишилося простим у перекладі, збережено логіку та структуру висловлювання.

13) *And apologize she did* (Politico Staff, 2016). – І вона вибачилася.

У цьому випадку також використано мінімальну трансформацію. Оригінальну інверсію «*apologize she did*» перекладено в більш звичній для української мови формі прямого порядку слів – «і вона вибачилася». Незначне відхилення від порядку слів в оригіналі пояснюється необхідністю дотримання граматичних норм української мови.

14) *But these were statements that should never, ever have been made* (Politico Staff, 2016). – Але це були заяви, які ніколи, ніколи не мали бути зроблені.

Інтенсифікатори, такі як «*never, ever*» – «ніколи, ніколи» також збережені для підкреслення риторичного ефекту, характерного для стилю Трампа.

Цей фрагмент є прикладом політичної риторики, де Дональд Трамп критикує суддю Верховного суду США Рут Бейдер Гінзбург за її висловлювання на його адресу. Трамп зазначає, що суддя зробила «дуже, дуже недоречні заяви» про нього та «велику кількість людей», яких він представляє. Він також підкреслює, що Гінзбург була змушена вибачитися за ці слова, хоча вони ніколи не мали бути сказані.

Загалом, переклад цього фрагменту відображає основний зміст оригіналу з точністю і збереженням риторичних прийомів, що були використані Трампом у його промові.

Тактика викриття має деякі схожі риси з тактикою звинувачення, але між ними є важлива відмінність – це наявність фактів. Якщо тактика звинувачення базується на припущеннях про чиюсь причетність до негативних подій, то в тактиці викриття необхідно мати конкретні докази. Проте Дональд Трамп використовував прийом ототожнення, звинувачуючи Гіллари Клінтон у проблемах минулих адміністрацій. Оскільки Клінтон була Першою Леді США з 1993 до 2001 року, а потім Державним секретарем з 2009 до 2013 року при президентстві Барака Обами, Трамп намагався перекласти на неї відповідальність за всі недоліки тих періодів. Однак це було некоректним, оскільки Клінтон не мала тієї влади, про яку говорив Трамп у своїх виступах:

15) *Has she apologized for lying to the families who lost loved ones at Benghazi?* (Politico Staff, 2016). – Чи вибачилася вона за те, що обманювала родини, які втратили близьких в Бенгазі?

Тут вжито одразу декілька лексичних трансформацій:

- експлікація – «*for*» перекладено як «за те, що»;
- редукована лексична заміна – словосполучення «*loved ones*» перекладено одним словом «близьких»;
- транскрипція – топонім «*Benghazi*» передано українською мовою як «Бенгазі», зберігаючи фонетичну схожість з оригіналом.

16) *Has she apologized for putting Iran on the path to nuclear weapons?* (Politico Staff, 2016). – Чи вибачилася вона за те, що поставила Іран на шлях до ядерної зброї?

У цьому реченні зберігається використання ідентичного методу перекладу, а саме експлікації – «*for*» перекладено як «за те, що», що розширює значення та робить його більш чітким для українського читача. Також слід вказати щодо граматичної трансформації, де множина передана одиною: «*weapons*» (мнж) – «зброї» (одн), що адаптує переклад до граматичних норм української мови. При перекладі також була використана транспозиція (зміна частини мови): «*for putting*» (дієслівна конструкція) - «за те, що поставила».

17) *Has she apologized for Iraq?* (Politico Staff, 2016). – Чи вибачилася вона за Ірак?

18) *For Libya?* (Politico Staff, 2016). – За Лівію?

19) *For Syria?* (Politico Staff, 2016). – За Сирію?

Усі три речення передано калькуванням без трансформацій, де структура та зміст оригіналу збережені в повному обсязі.

20) *Has she apologized for unleashing ISIS across the world?* (Politico Staff, 2016). – Чи вибачилася вона за те, що розв'язала ІДІЛ по всьому світу?

Переклад прийменника «*for*» продовжує перекладатися експлікацією.

В оригіналі використовується конструкція «*for unleashing*», тоді як в українському перекладі це передається підрядним реченням з підметом і присудком "за те, що розв'язала". Це граматичне перетворення відноситься до транспозиції, оскільки змінюється частина мови (іменник/дієприкметник -> підрядне речення).

Переклад власної назви «*ISIS*»: в оригінальному тексті використано аббревіатуру «*ISIS*», яка розшифровується як Islamic State of Iraq and Syria (Ісламська Держава Іраку та Сирії). В українському перекладі ця аббревіатура передана як «ІДІЛ» (Ісламська Держава Іраку та Леванту). Хоча англійська аббревіатура включає «*Syria*», український еквівалент включає «Левант», що відображає ширший географічний регіон, який охоплює не лише Сирію, але й прилеглі території. Оскільки такий переклад є офіційним, ми використовуємо саме цей варіант.

21) *Has Hillary Clinton apologized for the decisions she made that have led to so much death, destruction and terrorism?* (Politico Staff, 2016). – Чи вибачилася Гіллари Клінтон за рішення, які призвели до великої кількості смертей, руйнувань та тероризму?

В реченні застосовано лексичну трансформацію – конкретизацію, де вираз «*so much*» перекладається як "велика кількість смертей". Це приклад конкретизації, оскільки в англійському варіанті слово «*so much*» є дещо абстрактним, тоді як в українському варіанті додано кількісний аспект.

Оригінальне питальне речення англійською мовою побудоване за допомогою допоміжного дієслова *has*, перекладається на українську з використанням інверсії підмета і присудка.

До того ж, в українському перекладі опущено дієслово «*made*», оскільки контекст і так зрозумілий без цієї деталі.

Тут Дональд Трамп звинувачує Гіллари Клінтон у всіх політичних невдачах, хоча вона не могла приймати важливі рішення і не мала достатньої влади, щоб впливати на ситуацію. Клінтон не була Президентом США, а лише виконувала функції помічника. Трамп постійно використовує повторювану фразу «*Has she apologized for*», щоб посилити свої звинувачення і підкреслити їх значущість.

Отже, переклад зберігає риторичну структуру оригіналу, передаючи основний зміст. Трансформації допомагають адаптувати вислів, зберігаючи точність та природність сприйняття.

Тактика образи є характерною рисою Дональда Трампа, який славиться своєю скандальною поведінкою і невибагливістю у виборі слів, коли йдеться про його суперників. Гіллари Клінтон не стала винятком і потрапила під його критику, що переросло в міжнародний скандал, оскільки його образи стали відомими по всьому світу. Одним з найвідоміших випадків є те, що Трамп використовував дівоче прізвище Клінтон для висловлення образливих коментарів:

22) *Why did Hillary get rid of her middle name?* (Politico Staff, 2016). – Чому Гіллари відмовилася від свого другого прізвища?

- транскрипція – ім'я «*Hillary*» передано транскрипцією як «Гіллари». Це стандартний підхід у перекладі власних імен, коли зберігається звучання імені з максимально наближеним до оригіналу українським відтворенням, хоча в українських офіційних текстах немає єдиної спільної дімки щодо правильності транскрибування цього прізвища: Гіллари, Гіллари, Хіллари тощо;

- адаптація іноземної реалії «*middle name*» до українського читача: в американському контексті «*middle name*» означає друге ім'я, яке зазвичай знаходиться між ім'ям та прізвищем. Це явище є поширеним у США, але в українській культурі такого феномену немає. В перекладі «*middle name*» передано як «друге прізвище», що є більш зрозумілим і логічним варіантом для українського читача, оскільки в українській мові немає точного еквівалента цього терміну. Хоча «середнє ім'я» могло б бути калькою, воно не передає суті і не є зрозумілим для української аудиторії. «Друге прізвище» у цьому контексті виглядає більш природно і є легшим для сприйняття.

23) *Hillary?* (Politico Staff, 2016). – Гіллари?

Знову вжито транскрипцію, як в попередньому прикладі.

24) *No, but why did she get rid of it?* (Politico Staff, 2016). – Ні, але чому вона його прибрала?

Переклад речення включає кілька важливих трансформацій, що забезпечують точність та зрозумілість для українського читача:

- редукована лексична заміна «*get rid of*» на «прибрала». Фразове дієслово «*get rid of*» означає «позбавитися чогось або когось». В українському перекладі воно передане як «прибрала». В англійській мові «*get rid of*» має негативний відтінок, який в перекладі передається через "прибрала", що звучить нейтральніше і відповідніше для опису відмови від чогось без негативних конотацій.

- лексична заміна «*it*» на «його». В реченні «*it*» вказує на попередньо згадане «*middle name*». В українському перекладі «*it*» передано як «його», що чітко вказує на попередній контекст. Лексична заміна в цьому випадку є необхідною для забезпечення зв'язності тексту. Замість використання займенника «це» або іншого нейтрального варіанту, ми обирали конкретизацію «його», що чітко вказує на предмет розмови – «*middle name*».

25) *Hillary rotten Clinton*. (Politico Staff, 2016). – Гіллари гнила Клінтон.

Прізвище «*Clinton*» передано транскрипцією «Клінтон», оскільки літера «с» в англійському прізвищі «*Clinton*» передається як «к» в українській транскрипції відповідно до правил читання англійської мови. В даному випадку літера «с», що стоїть перед приголосною «l», читається як /k/, що обґрунтовує використання «к» в перекладі, а не «с», які відповідають іншим звукам.

26) *Rotten Clinton* (Politico Staff, 2016). – Гнила Клінтон.

У фразі «*Rotten Clinton*» Дональд Трамп використовує гру слів, зокрема співзвуччя між словом «*rotten*» (що означає «гнилий») і має яскраво негативну конотацію) і вигаданим або перекрученим прізвищем «*Rotten*». Використання слова «*rotten*» перед прізвищем Клінтон підсилює негативний образ, створюючи ефект додаткового осуду та критики, спрямованої на Гіллари Клінтон.

В українській мові прізвище «*Rotten*» було б звичайно транскрибовано як «Роттен». Проте в даному випадку переклад як «Гнила Клінтон» відображає саме той зміст і негативну конотацію, яку мав на увазі Трамп, підкреслюючи прикметник «гнила» замість простої транскрипції. Такий підхід дозволяє зберегти оригінальний ефект гри слів у перекладі, передаючи аудиторії українською мовою ті ж емоції та негативний контекст, який Трамп намагався висловити англійською.

Отже, переклад «*Rotten Clinton*» як «Гнила Клінтон» замість «Роттен Клінтон» є свідомим рішенням, спрямованим на збереження оригінальної гри слів та негативної конотації, яку Трамп вклав у цю фразу. Такий переклад ефективно передає зміст і емоційний тон оригінального висловлювання українською мовою.

27) *Hillary rotten Clinton, right?* (Politico Staff, 2016). – Гіллари гнила Клінтон, так?

Тут вжито диференціацію значень слова «*right*» у вигляді «так», оскільки воно має багато значень.

28) *Maybe that's why* (Politico Staff, 2016). – Може, саме тому.

Тут переклад був максимально точним без трансформацій.

29) *It's too close. No, no. It's too close* (Politico Staff, 2016). – Воно їй добре личить. Ні, ні. Їй воно личить.

Тут вжита модуляція, перекладацька техніка, яка змінює точку зору або спосіб вираження ідеї, щоб передати той самий зміст у більш зрозумілий або природний для цільової аудиторії спосіб. У цьому випадку переклад «*It's too close*» як «Воно їй добре личить» не є буквальним. Однак, цей варіант перекладу вибрано для того, щоб передати ідею, що друге прізвище «личить» або підходить Гіллари Клінтон, враховуючи контекст обговорення. В українській мові вираз «воно їй добре личить» краще передає саркастичну тональність вислову, натякаючи на те, що це прізвище як характеристика «підходить» їй, хоча й у негативному сенсі. Такий переклад враховує культурні відмінності між англійською та українською мовами, де прямий переклад «*It's too close*» як «Це надто близько» був би малозрозумілим або взагалі не передав би оригінальної ідеї.

В іншій промові він без жодного сорому використовує психічний стан своєї опонентки як аргумент, називаючи її «*нестабільною*» та «*неврівноваженою*»:

30) *She is a totally unhinged person* (Politico Staff, 2016). – Вона абсолютно несамовита людина.

31) *She's unbalanced* (Politico Staff, 2016). – Вона нерівноважена.

32) *I've always had a great temperament. And, you know, I win. I have a winning temperament* (Politico Staff, 2016). – У мене завжди був чудовий темперамент. І, знаєте, я виграю. У мене темперамент переможця.

Останні три речення було перекладено калькуванням, майже без вагомих трансформацій, що надає змогу зберегти форму і зміст тексту оригіналу. Однак, оригінальний вираз «*winning temperament*», де «*winning*» функціонує як прикметник, в українському перекладі перетворюється на іменник, що створює фразову конструкцію, яка звучить природніше в українській мові і зберігає сенс оригіналу (транспозиція).

Отже, комунікативна стратегія на зниження, яка була основною в промовах Дональда Трампа під час президентських виборів 2016 року, проявляється в його використанні тактик, спрямованих на зменшення значущості та авторитету опонентів. Особливості цієї стратегії включають звинувачення, викриття, образи та маніпуляції зі значенням слів. Трамп часто використовував емоційно забарвлені вирази та повторювані фрази для посилення свого меседжу. При перекладі таких промов важливо враховувати не лише лексичний зміст, а й риторичні прийоми та їх вплив на аудиторію, щоб адекватно передати їхню силу та ефект.

3.1.2. Комунікативна стратегія на підвищення: адаптація Д. Трампа під час президентських виборів 2020 року та її український переклад

Під час президентських виборів 2020 року Дональд Трамп продемонстрував адаптацію своєї комунікативної стратегії, що спрямована на підвищення власного іміджу. Ця стратегія стала відповіддю на виклики, з якими він зіткнувся після чотирьох років перебування на посаді президента США. В умовах критики, що зросла через пандемію COVID-19 та соціально-політичні рухи, такі як «Black Lives Matter», Трамп активно застосовував низку тактик, які мали на меті підкреслити його досягнення та знизити значення критики на свою адресу.

Тактика презентації передбачає акцент на позитивному зображенні особи або групи. Як діючий президент у 2020 році, Дональд Трамп намагався представити себе та свою команду у вигідному світлі. Починаючи з перших слів своєї промови, він одразу взявся за цю задачу:

33) *Friends, delegates and distinguished guests, please, I stand before you tonight honored by your support, proud of the extraordinary progress we have made together over the last four incredible years and brimming with confidence in the bright future we will build for America over the next four years*» (TAS, 2020). – Друзі, делегати та шановні гості, я стою перед вами сьогодні ввечері,

відзначаючи вашу підтримку, пишаючись надзвичайним прогресом, якого ми досягли разом за останні чотири неймовірні роки, і переповнений впевненістю в яскравому майбутньому, яке ми побудуємо для Америки протягом наступних чотирьох років.

У наведеному прикладі речення перекладено переважно калькуванням, але є кілька трансформацій:

- редукована лексична заміна: вираз «*honored by*» передано як «відзначаючи», що спрощує і адаптує значення в українському контексті;
- лексична заміна (синонімічний переклад): вираз «*have made*» перекладено як «досягли», що точно відображає сенс оригіналу та надає українському реченню більш зрозумілу форму;
- транспозиція: дієслово «*proud*» було змінено на дієприслівник «пишаючись», що покращує плавність і природність українського перекладу;
- додавання: введено слова «якого» і «яке», що допомагає з'єднати фрази та підвищити зрозумілість речення.

Ці трансформації допомагають зберегти зміст і емоційний заряд оригінального висловлювання, адаптуючи його до української мови.

Тактика «аналіз – плюс» полягає в тому, щоб акцентувати увагу на позитивних результатах діяльності політика, навіть якщо вони не відповідають дійсності або перебільшені. Дональд Трамп наочно використовував цей прийом, перераховуючи свої нібито «перемоги». Він навмисно змішував досягнуті обіцянки з майбутніми планами, які на той момент були під великим питанням. Такий підхід створював ілюзію, що ці плани обов'язково здійсняться, оскільки попередні дії політика нібито були успішними. Наприклад:

34) *There was a very big spike in Texas* (TAS, 2020). – В Техасі був дуже великий спалах.

У наведеному реченні відбулася граматична трансформація – спостерігається зміна положення слів у реченні. В оригіналі обставина місця

«*in Texas*» стоїть у постпозиції, тоді як в українському перекладі вона перенесена на початок речення, ставши препозицією: «В Техасі»

35) *It's now gone* (TAS, 2020). – Зараз його вже немає.

- граматична трансформація у вигляді перестановки слів в реченні: У вихідному реченні «*now*» є в середині речення, тоді як в українському перекладі «Зараз» розміщено на початку речення, тобто в препозиції;

- лексична заміна: дієслово «*gone*» перекладено як «немає», що передає значення оригіналу, але з використанням іншого дієслова, характерного для української мови; займенник «*it*» змінено на «його», бо займенник «*it*» відноситься до невизначеного предмета або явища, яке вже не існує. У перекладі «*it*» замінюється на «його» для передачі того ж значення.

36) *There was a very big spike in Arizona* (TAS, 2020). – В Арізоні був дуже великий спалах.

Граматична трансформація – перестановка слів в реченні. В оригінальному реченні фраза «*in Arizona*» стоїть у постпозиції, тобто після головної частини речення. В перекладі ця фраза переноситься на початок речення, що в українській мові є більш природним для сприйняття.

37) *It's now gone* (TAS, 2020). – Зараз його вже немає.

38) *And there was some spikes and surges and other places, they will soon be gone* (TAS, 2020). – В деяких інших регіонах також були спалахи, але й вони скоро зникнуть.

- вилучення – сполучник «*and*» на початку речення видаляється, оскільки в українській мові немає необхідності вказувати на зв'язок з попереднім реченням;

- додавання – словосполучення «в деяких» додається для чіткішого вираження, оскільки в українській мові вживається більше слів для позначення кількості; сполучник «але» додається для покращення зв'язності речення і логічного зв'язку між його частинами;

- граматична трансформація у вигляді перестановки слів – фраза «*other places*» стоїть всередині речення, в то час як в українському перекладі вона стоїть на початку речення: «В деяких інших регіонах також», що є більш природним для української граматики та структури речення;

- конкретизація – оригінальний вираз загального характеру «*other places*» детально уточнюється в перекладі «інших регіонах».

- транспозиція – «*gone*» - передається як «немає»;

39) *We have a vaccine that's coming* (TAS, 2020). – У нас є вакцина, яка скоро з'явиться.

В даному прикладі перекладу спостерігається ампліфікація, яка полягає в додаванні додаткових слів для точнішої передачі змісту оригінального висловлювання: «*coming*» – «скоро з'явиться».

40) *It's ready* (TAS, 2020). – Вона готова.

У цьому прикладі перекладу спостерігається транспозиція – «*it*» замінено на «вона». Займенник «*It*» в оригіналі є нейтральним і не вказує на конкретний рід, оскільки англійська мова не має категорії роду для цього займенника. В українському перекладі цей займенник змінено на «вона», що підкреслює рід іменника, до якого він відноситься. В даному контексті перекладено як «вона», що може вказувати на жіночий рід об'єкта, наприклад, «вакцина» (яка в українській мові є іменником жіночого роду).

41) *It's going to be announced within weeks* (TAS, 2020). – Її оголосять за кілька тижнів.

У цьому прикладі перекладу спостерігаються три трансформації: редукована лексична заміна, транспозиція та ампліфікація.

- редукована лексична заміна – в оригіналі вираз «*going to be announced*» передає майбутню дію, але в українському перекладі цей вираз скорочено до одного дієслова «оголосять», що спрощує структуру речення, зберігаючи основний зміст;

- транспозиція – перехід від пасивної конструкції до активної: «*It's going to be announced*» - «Її оголосять».

- ампліфікація – слово «*within*» у перекладі розширено до виразу «за кілька», що додає точності та ясності щодо періоду, протягом якого відбудеться подія.

42) *And it's going to be delivered* (TAS, 2020). – І вона буде доставлена.

Переклад здійснено без трансформацій. Оригінальний текст збережено у повній відповідності, передавши як зміст, так і структуру речення.

43) *We have Operation Warp Speed, which is the military is going to distribute the vaccine* (TAS, 2020). – У нас є операція 'Варп Спід', у рамках якої військові будуть розповсюджувати вакцину.

У цьому прикладі переклад містить кілька трансформацій:

- транскрипція – власна назва «*Warp Speed*» передана шляхом транскрипції як «Варп Спід», що зберігає вимову та орфографію оригінального терміна в англійській мові;

- експлікація – замість простого перекладу «*which*» додано пояснювальну фразу «у рамках якої», що робить переклад більш зрозумілим для українського читача;

- граматична трансформація у вигляді зміни числа – іменник «*the military*» (в однині в англійській мові) перекладено як «військові» (у множині), що відповідає нормам української мови, де таке поняття зазвичай передається у формі множини.

Після чотирьох років перебування на посаді президента Дональд Трамп зіткнувся з необхідністю відповідати за свої дії. Тактика відведення критики стала логічним продовженням стратегії на підвищення, оскільки Трамп не мав іншого варіанту, окрім як захищатися від звинувачень, відводячи увагу від своїх недоліків. У 2020 році його головним суперником був Джо Байден, досвідчений політик, який присвятив своє життя державній службі. Трамп

активно використовував тактику відведення критики, нагадуючи про помилки та невдачі Байдена, які неминуче є у кожного політика.

44) *Next year will be the greatest economic year in the history of our country on the assumption you don't quadruple your taxes* (TAS, 2020). – Наступний рік стане найвеличнішим економічним роком в історії нашої країни, за умови, що ви не збільшите свої податки вчетверо.

У цьому прикладі переклад дійсно здійснено методом калькування, що передбачає дослівний переклад зі збереженням структури та змісту оригінального речення.

45) *Okay?* (TAS, 2020). – Добре?

Передано еквівалентом.

46) *It's the only guy I've ever seen, his old campaign theme, "We will raise your taxes."* (TAS, 2020). – Це єдиний кандидат на моїй пам'яті, чия стара передвиборча тема була 'Ми підвищимо ваші податки.'

Оригінальне речення містить два окремих елементи («*It's the only guy I've ever seen*» та «*his old campaign theme, 'We will raise your taxes.'*»). В українському перекладі ці частини об'єднані в одне речення для забезпечення зв'язності. Для виразу «*The only guy I've ever seen*» в перекладі "єдиний кандидат на моїй пам'яті" застосовується конкретизація. «*I've ever seen*» перекладено як "на моїй пам'яті", що є прикладом модуляції.

47) *What the hell kind of a campaign?* (TAS, 2020). – Що це за кампанія?

Тут вжита лексична трансформація у вигляді евфемізації, коли вульгарне слово або опускають взагалі, або замінюють на нейтральне. У нашому випадку вульгаризм «*What the hell*» було замінено на нейтральне «Що це за».

48) *My whole life I've seen people campaign* (TAS, 2020). – За все своє життя я бачив багато кампаній.

Речення перекладено здебільшого методом калькування, але є одна трансформація – додавання. В перекладі додано прикметник «багато» до слова

«кампаній». В оригіналі цього слова немає, але його додано для більш точного відтворення значення речення в українському контексті.

49) *I've never heard that one before, but it's a little bit of a different kind of a campaign, wouldn't you say?* (TAS, 2020). – Але такого я ще не чув, хоча це трохи інший вид кампанії, чи не так?

Речення перекладено із використанням двох трансформацій:

- лексична у вигляді додавання сполучника «але» на початку речення, що допомагає краще відтворити значення оригіналу в українському контексті та плавно ввести основну думку.
- граматична у вигляді перестановки слів: вираз «*I've never heard*» перенесена з початку речення в середину, що відповідає правилам української граматики та стилістики.

Отже, комунікативна стратегія на підвищення, яку Дональд Трамп використовував під час президентських виборів 2020 року, відображала його спроби зберегти позитивний імідж, незважаючи на критику. Адаптуючи свою риторичку, Трамп акцентував увагу на досягненнях і майбутніх успіхах, відводячи критику і перекладаючи відповідальність на опонентів. При перекладі українською важливо передати не лише зміст, але й риторичні прийоми, які використовувалися для підсилення позитивного сприйняття та створення ілюзії невідворотності його перемог.

3.2. Дослідження українського перекладу промов Дж. Байдена на виборах 2020

Аналіз перекладу промов Джо Байдена під час виборів 2020 року представляє особливий інтерес, адже в цих текстах відображено широкий спектр політичних, соціальних і культурних аспектів, важливих для розуміння американського суспільства та міжнародних відносин. Переклад таких промов на українську мову потребує не лише знання мови, але й глибокого розуміння

контексту, риторики та стилістичних особливостей, властивих Байдену як політику. Важливо враховувати, як зберігається зміст та емоційна складова його виступів, а також як перекладаються культурні реалії, риторичні фігури та політичні терміни. Це дослідження дозволяє оцінити ефективність перекладу в контексті української аудиторії та виявити основні виклики, з якими стикаються перекладачі при роботі з політичними текстами такого рівня складності.

У своїх промовах Джо Байден також використовує дві принципові комунікативні стратегії: стратегія на зниження та стратегія на підвищення. Стратегія на зниження фокусується на створенні спільного простору між оратором і аудиторією, що допомагає зменшити дистанцію та сприяє довірливій атмосфері. У цьому контексті Байден часто використовує просту, зрозумілу мову, включаючи емоційні елементи, щоб встановити зв'язок з слухачами. З іншого боку, стратегія на підвищення полягає в підкресленні важливості певних питань, що потребують уваги та дій. Ця стратегія включає використання риторичних запитів, метафор та інших засобів, які підвищують значущість висловлювань. У нашому дослідженні ми розглянемо кожен стратегію окремо, щоб проаналізувати їх вплив на зміст і стиль промов, а також їх ефективність у перекладі на українську мову.

3.2.1. Комунікативна стратегія на зниження – пошук прогалин і невдач опонента та їх переклад

У своїх промовах 2020 року Джо Байден імплементував комунікативну стратегію на зниження, зосереджуючись на пошуку прогалин і невдач опонента, Дональда Трампа. Ця стратегія дозволяла Байдену підкреслити проблеми, з якими зіштовхнулася адміністрація Трампа, і створити контраст між своїм баченням майбутнього та ситуацією, яка склалася.

Байден критикував у своїх промовах три ключові теми:

1. Управління пандемією COVID-19. Байден зауважував, що Трамп не зміг ефективно впоратися з кризою, що призвело до великої кількості випадків захворювання та смертей.

50) *Donald Trump failed to take the virus seriously, and his inaction has cost American lives* (JBS, 2020). – Дональд Трамп не сприйняв вірус серйозно, і його бездіяльність коштувала життя американцям.

У перекладі застосована транспозиція («*has cost American lives*» перекладено як «коштувала життя американцям» - змінено порядок слів відповідно до української граматики).

Також, застосовано модуляцію, оскільки фраза «*failed to take the virus seriously*» передана як «не сприйняв вірус серйозно». У вихідному реченні є пряма вказівка на невдачу (failed), тоді як у перекладі замість цього вибрана форма, що вказує на стан сприйняття (не сприйняв). Це зміна акцентів, оскільки зосереджено увагу на дії (чи її відсутності), а не на невдачі.

51) *This president knew the dangers of COVID-19 but chose to downplay it, leaving us unprepared for the worst* (JBS, 2020). – Він знав про небезпеку COVID-19, але вирішив применшити її значення, залишивши нас неготовими до найгіршого.

В перекладі було застосовано редуковану лексичну заміну (опущення), де замість конкретного вказування «*This president*» використано займенник «Він». Така заміна допомагає уникнути надмірного повторення та забезпечує більш плавний текст.

Граматична трансформація (зміна числа) – в оригіналі використано множину «*the dangers*», тоді як у перекладі використано однину «небезпеку». Ця граматична трансформація є природною для української мови, оскільки в даному контексті множина не доречна, і слово «небезпека» більш точно передає загрозу, описану в оригіналі.

Додавання: У перекладі «*downplay it*» стає "применшити її значення", де слово "значення" додається, щоб зробити вислів зрозумілішим і точнішим для українського читача.

52) *The American people deserve a leader who will listen to the scientists and take action to protect lives, not one who ignores the facts* (JBS, 2020). – Американський народ заслуговує на лідера, який буде слухати вчених і вживатиме заходів для захисту життя, а не на лідера, який ігноруватиме факти.

- граматична трансформація (зміна числа) – в перекладі замість множини «*lives*» використано однину «життя». Це є типовою граматичною трансформацією, коли множина в англійській мові перекладається українською мовою в однині, якщо контекст передбачає узагальнення чи колективне значення;

- транспозиція – в перекладі займенник «*one*» було замінено на «лідера» для уникнення двозначності та забезпечення ясності тексту. Така лексична заміна допомагає краще зрозуміти, що саме мається на увазі в контексті.

53) *Under Trump's leadership, we've seen over 200,000 Americans lose their lives, all because he refused to act quickly* (JBS, 2020). – Під керівництвом Трампа ми бачили понад 200 000 американців, які втратили життя через те, що він відмовився діяти швидко.

Більшість тексту передано за допомогою калькування, тобто дослівного перекладу з англійської мови на українську без значних змін у структурі або лексиці із додаванням одного слова «які» перед «втратили життя». Це додавання допомагає зберегти граматичну правильність і зв'язність речення в українській мові, роблячи текст більш природним для читача.

54) *Trump's response to this pandemic has been a national disgrace – his delays and denials have made the crisis worse* (JBS, 2020). – Реакція Трампа на цю пандемію була національною ганьбою – його зволікання та відмови погіршили кризу.

В перекладі використано конкретизацію, де слово «*response*» перекладено як «реакція». Це адекватний переклад, оскільки іменник

«реакція» є більш точним еквівалентом слова «*response*» в контексті, коли йдеться про дії або відповіді на події.

55) *Instead of fighting the virus, Trump has spent more time fighting with his own health experts* (JBS, 2020). – Замість того, щоб боротися з вірусом, Трамп витратив більше часу на боротьбу зі своїми власними експертами з охорони здоров'я.

При перекладі речення англійською мовою, використана транспозиція: «*fighting*» - «боротьбу», для кращої відповідності нормам української мови. В перекладі також виконана ампліфікація, де англійський термін «*health experts*» було розширено до «експертами з охорони здоров'я». Це уточнення покликане зробити сенс виразу більш зрозумілим для українського читача, додаючи контекст щодо сфери експертизи цих фахівців.

56) *The truth is, President Trump has abandoned his most basic duty to the nation: to protect us* (JBS, 2020). – Правда в тому, що президент Трамп відмовився від свого основного обов'язку перед нацією – захищати нас.

- експлікація – фраза «*The truth is*» у перекладі передана як «Правда в тому, що», що додає роз'яснювальний елемент до змісту, роблячи переклад більш зрозумілим для українського читача.

- вилучення – слово «*most*» було опущено в перекладі, що зменшує акцент на тому, що це найважливіший обов'язок, про який йдеться в оригіналі.

- граматична трансформація у вигляді зміни пунктуації – двокрапка в оригіналі була замінена на тире у перекладі через особливості українського правопису, що є типовим прийомом для адаптації тексту до мовних норм.

57) *He called the virus a hoax, but it's no hoax to the families who've lost loved ones* (JBS, 2020). – Він назвав вірус обманом, але це не обман для сімей, які втратили близьких.

Речення в цілому передано калькуванням, що означає, що структура та зміст оригіналу збережені в перекладі. Але переклад виразу «*loved ones*» є

прикладом конкретизації, оскільки українське слово «близькі» передає ту ж ідею, але зменшує формальність, підкреслюючи емоційний зв'язок.

58) *Even now, Trump still has no plan to get this virus under control, and Americans are paying the price* (JBS, 2020). – Навіть зараз Трамп все ще не планує взяти цей вірус під контроль, і американці платять ціну.

Для перекладу виразу «*has no plan*» було застосовано транспозицію, оскільки іменник «*plan*» перетворився на дієслово «планує».

59) *This crisis didn't have to be this bad – Trump's failures have turned a public health challenge into a national catastrophe* (JBS, 2020). – Ця криза не мала бути такою поганою – невдачі Трампа перетворили виклик громадському здоров'ю на національну катастрофу.

Речення перекладено калькуванням, оскільки структура оригіналу зберігається, а зміст точно передається українською мовою.

2. Економічна нерівність. Байден говорив про те, що політика Трампа призвела до збільшення економічної нерівності, в той час як середній клас страждав від зниження життєвих стандартів.

60) *Under President Trump, we have seen the wealth gap widen, leaving working families struggling to make ends meet* (JBS, 2020). – За президентства Трампа, розрив у рівні багатства збільшився, через що працюючим сім'ям важко зводити кінці з кінцями.

- Модуляція – в англійському реченні використано конструкцію «*leaving working families struggling*», яка в українському перекладі адаптована до форми «через що працюючим сім'ям важко».

- Підбір фразеологічного аналога – висловлення «*to make ends meet*» в перекладі адаптовано як «зводити кінці з кінцями». Обидві фрази використовуються для опису ситуації, коли особа чи сім'я намагається впоратися з фінансовими труднощами, зазвичай маючи недостатньо коштів для покриття основних потреб.

- Транспозиція – у мові оригіналу використовується конструкція «*Under President Trump*», тоді як в українському варіанті для цього використовується конструкція «За президентства Трампа».

61) *The middle class has been left behind in the past four years, and it's time to build an economy that works for everyone* (JBS, 2020). – За останні чотири роки середній клас залишився позаду, і настав час побудувати економіку, яка буде працювати для всіх.

В перекладі відбулася перестановка членів речення: в оригіналі обставина часу «*in the past four years*» розташована в середині речення, в той час як в українському перекладі вона перенесена на початок речення як «За останні чотири роки». В оригіналі «*has been left behind*» є пасивною конструкцією, тоді як в українському перекладі – активною.

62) *The policies of this administration have benefited the wealthy at the expense of the middle class and the poor* (JBS, 2020). – Політика цієї адміністрації принесла користь багатим за рахунок середнього класу та бідних.

Граматична трансформація виражена у вигляді зміни числа. В нашому випадку це зміна множини на однину і навпаки: словосполучення «*The policies*» (множина) було перекладено як «Політика» (однина); іменник «*the poor*» (однина) в українському перекладі передано як «бідних» (множина), що вживається в множині для збереження сенсу, адже в оригіналі йдеться про групу людей, які страждають через політику.

63) *We need to create good-paying jobs that provide dignity and opportunity, not just for the top 1%, but for all Americans* (JBS, 2020). – Нам потрібно створити добре оплачувані робочі місця, які забезпечують гідність і можливості не лише для 1%, а й для всіх американців.

- конкретизація: в перекладі іменник «*jobs*» було замінено на «робочі місця». Це дозволяє краще відобразити контекст і значення, адже в українській мові термін «робочі місця» надає більше інформації про характер роботи,

підкреслюючи, що мова йде не лише про «роботи» в загальному сенсі, а про конкретні вакансії, які можуть бути запропоновані.

64) *While the stock market has soared, ordinary Americans are still facing financial hardships and uncertainty* (JBS, 2020). – Хоча фондовий ринок різко зріс, звичайні американці все ще стикаються з фінансовими труднощами та невизначеністю.

Все речення передано калькуванням. Це видно в тому, як англійські фрази були перекладені в прямій відповідності до їхньої форми та значення. Однак, оригінальна фраза «*ordinary Americans*» передана як «американці», що демонструє використання такої трансформації як вилучення (опущення).

65) *Trump's tax cuts only helped the wealthy and corporations, while the working class saw their wages stagnate* (JBS, 2020). – Зниження податків Трампом допомогло лише багатим і корпораціям, тоді як зарплати робітничого класу стагнували.

В перекладі відбулася зміна акценту з терміна «*working class*» (робочий клас) на «зарплати». Це зміщення фокусу дозволяє підкреслити безпосередній вплив політики Трампа на фінансовий стан робітничого класу, зокрема на їхні заробітки. В оригінальному реченні акцент був на робочому класі, а в перекладі – на заробітках, що робить його більш конкретним та зрозумілим для читача.

66) *We have to restore the American dream for the middle class, which has been eroded by years of neglect and bad policies* (JBS, 2020). – Нам потрібно відновити американську мрію для середнього класу, яку роками руйнували нехтування та невдалі політичні рішення.

Все наведене речення було передано майже без змін за допомогою калькування, за винятком конкретизації: «*Bad policies*» було перекладено як «невдалі політичні рішення», оскільки цей термін надає більше деталей і краще передає значення оригіналу.

67) *No one should work full-time and still live in poverty, yet millions of Americans are facing that reality* (JBS, 2020). – Ніхто не повинен працювати

повний робочий день і все ще жити в бідності, але мільйони американців стикаються з цією реальністю.

У перекладі слово «*full-time*» було експліковано як «повний робочий день». Це пояснює термін, що може бути менш зрозумілим для українського читача без додаткового роз'яснення.

68) *This election is about whether we will choose to invest in the middle class and reduce economic inequality* (JBS, 2020). – Ці вибори про те, чи виберемо ми інвестувати в середній клас і зменшимо економічну нерівність.

Переклад виконано методом калькування, що означає, що структура оригінального речення та його елементи були збережені в українському варіанті.

69) *We can build an economy that gives everyone a fair shot, not just those at the top* (JBS, 2020). – Ми можемо побудувати економіку, яка дасть справедливі шанси всім, а не лише тим, хто на вершині.

Підбір фразеологічного еквіваленту: вислів «*a fair shot*» був перекладений як «справедливі шанси», що є адекватним фразеологічним еквівалентом, зберігаючи зміст оригіналу і передаючи його сенс.

3. Проблеми расової нерівності. Байден підкреслював, що адміністрація Трампа не змогла вирішити проблеми расової несправедливості, що призвело до соціальних протестів і невдоволення.

70) *We can no longer ignore the racial injustice that is pervasive in our society and the systemic inequalities that have plagued our communities for far too long* (JBS, 2020). – Ми більше не можемо ігнорувати расову несправедливість, яка поширена в нашому суспільстві, і системну нерівність, яка надто довго мучила наші спільноти.

Тут використана граматична трансформація у вигляді престановки членів речення: фраза «*for far too long*» з постпозиції перемістилася в середину речення як «яка надто довго». «*Plagued our communities*» перекладено як "мучила наші спільноти". У цьому випадку, «*plagued*» конкретизується як "мучила", що передає відчуття тривалого негативного впливу.

71) *The events of the past few months have laid bare the wounds of systemic racism that have festered in this country for generations* (JBS, 2020). – Події останніх кількох місяців оголили рани системного расизму, який гноївся в цій країні поколіннями.

Компресія: в цьому реченні фраза «*laid bare*» (два слова) була зменшена до одного слова «оголили» в українському перекладі.

72) *It's time to root out systemic racism in our criminal justice system, from policing to sentencing and beyond* (JBS, 2020). – Настав час викоринити системний расизм у нашій системі кримінального правосуддя, від поліції до вироків і не тільки.

- модуляція: «*It's time to*» було перекладено як «Настав час», що зберігає той же сенс, але у формі, зручній для української мови; «*root out*» перекладено як «викоринити», що є адекватним українським відповідником цього дієслова;

- транспозиція: слово «*policing*» (герундій) було змінено на «поліції» (іменник) в українському перекладі; аналогічно, «*sentencing*» (герундій) стало «вироків» (іменник) у перекладі. Це зміна порядку компонентів для кращого узгодження із синтаксисом української мови.

73) *We must build a nation that not only values diversity but also fights against the injustices that many people of color face every day* (JBS, 2020). – Ми повинні побудувати націю, яка не тільки цінує різноманітність, але й бореться з несправедливістю, з якою щодня стикаються багато кольорових людей.

Перестановка членів речення: в англійському оригіналі фраза «*every day*» знаходиться в постпозиції (в кінці речення), тоді як в перекладі на українську мову «щодня» перенесена в середину речення.

74) *I believe that we need a president who understands the challenges facing Black Americans and is willing to stand up for justice and equality* (JBS, 2020). – Я вважаю, що нам потрібен президент, який розуміє виклики, з якими

стикаються темношкірі американці, і готовий відстоювати справедливість і рівність.

Переклад речення є прикладом калькування, тобто дослівного перекладу зі збереженням структури та значення оригіналу.

75) *The ongoing protests are a reflection of the deep pain and frustration felt by countless Americans who have been marginalized and oppressed* (JBS, 2020). – Протести, що тривають, є відображенням глибокого болю та розчарування, які відчувають незліченна кількість американців, які зазнали маргіналізації та утисків.

У цьому випадку вжита експлікація. В оригінальному реченні англійське слово «*ongoing*» є прикметником, що означає «такий, що триває». В перекладі на українську це слово було розгорнуто до цілого дієприкметникового звороту «що тривають», що є прикладом експлікації. Тут експлікація полягає в тому, що одне слово було передане більш детально і розгорнуто в перекладі. Також, при перекладі «*marginalized and oppressed*» як «маргіналізації та утисків» було застосовано транспозицію — трансформацію, за якої дієприкметники оригіналу замінені на іменники у перекладі.

76) *We have to confront the ugly reality of racism and acknowledge that it has a lasting impact on the lives of many* (JBS, 2020). – Ми повинні протистояти потворній реальності расизму та визнати, що він має тривалий вплив на життя багатьох людей.

Речення було передано за допомогою калькування, що передбачає дослівний переклад елементів вихідного речення на цільову мову.

77) *The lack of action from this administration has allowed racial inequality to persist, leading to further division in our country* (JBS, 2020). – Відсутність дій з боку цієї адміністрації сприяла збереженню расової нерівності, що, в свою чергу, призвело до подальшого розколу в нашій країні.

Вираз «*has allowed racial inequality to persist*» був переданий модуляцією «сприяла збереженню расової нерівності». Ця модуляція змінила фокус з дозволу на збереження на конкретний результат – збереження расової

нерівності, що підкреслює безпосередній наслідок бездіяльності адміністрації. Також, у наведеному прикладі застосовану транспозицію («*leading*» перекладено як «призвело») та додавання фрази "в свою чергу" для покращення зв'язності, уточнення і підкреслення наслідкового характеру ситуації.

78) *As president, I will work to ensure that all Americans, regardless of their race, have equal opportunity and justice* (JBS, 2020). – Як президент, я працюватиму над тим, щоб усі американці, незалежно від раси, мали рівні можливості та справедливість.

У цьому випадку речення було перекладено методом калькування. Структура і лексика оригінального речення були збережені в українському перекладі без істотних змін, що є характерним для калькування.

79) *We must honor the lives lost to racial violence by committing to real change and ensuring that this nation fulfills its promise of equality for all* (JBS, 2020). – Ми повинні вшанувати життя, втрачені через расове насильство, зобов'язавшись здійснити реальні зміни і гарантувати, що ця країна виконає свою обіцянку щодо рівності для всіх.

Переклад майже повністю виконано методом калькування, однак було вжито додавання слова «здійснити» для уточнення дії, що робить даний переклад більш точним та зрозумілим. Тут також спостерігається приклад синонімічного перекладу, що чітко ілюструє слово «*nation*», перекладене як «країна».

Отже, перекладаючи ці моменти, важливо зберегти емоційний заряд і риторичні фігури, які використовував Байден. Критичні висловлювання повинні бути перекладені так, щоб українські слухачі могли відчуту ту ж силу аргументації та емоційну напругу, що і в оригіналі. Використання простих і зрозумілих формулювань допоможе досягти ефективності у перекладі, що відображає зміст і стиль промов.

3.2.2. Комунікативна стратегія на підвищення – висвітлення власних переваг в українському перекладі

Комунікативна стратегія на підвищення, що використовувалася Джо Байденом у його промовах під час виборів 2020 року, фокусувалася на висвітленні власних переваг і позитивних змін, які він планує реалізувати.

Під час виборів 2020 року Джо Байден висунув кілька ключових обіцянок, що охоплювали різні сфери політики та суспільного життя. Ось основні з них:

1. Боротьба з пандемією COVID-19:

80) *I will put in place a plan to deal with this pandemic responsibly, bringing this country together with testing, tracing, masking* (JBS, 2020). – Я запроваджу план відповідальної боротьби з цією пандемією, об'єднавши цю країну за допомогою тестування, відстеження, маскування.

- лексична редукція: «*put in place*» на «запроваджу» – скорочення фрази до одного слова для лаконічності;
- модуляція: фраза «*to deal with this pandemic responsibly*» передана як «відповідальної боротьби з цією пандемією» – зміна ракурсу для підкреслення відповідальності; це передбачає не просто управління ситуацією, а активне вирішення проблеми, що робить переклад більш точним і зосередженим на результаті; наведений підхід краще відображає намір оратора.
- транспозиція: дієслово «*bringing*» замінено на дієприслівниковий зворот «об'єднавши», адаптуючи структуру речення до норм української мови.
- додавання: «за допомогою» – введення додаткового слова для зв'язку перерахованих дій.

81) *We can't thank you enough. It's always been essential, even if the rest of the country is just learning what an essential worker really is* (JBS, 2020). – Ми вам безмежно вдячні. Це завжди мало величезне значення, навіть якщо решта

країни лише зараз починає усвідомлювати, хто такі справжні незамінні працівники.

При перекладі оригінального речення українською мовою були застосовані кілька основних перекладацьких трансформацій, зокрема: антонімічний переклад: оригінальна фраза «*We can't thank you enough*» передана українською мовою як «Ми вам безмежно вдячні» (хоча обидва висловлювання передають вдячність, їх семантичне навантаження є протилежним; оригінал наголошує на неможливості висловити достатню вдячність, тоді як переклад підкреслює безмежну вдячність, що є антонімом до початкової ідеї); конкретизація: в англійському реченні «*essential worker*» перекладено як «незамінні працівники» (це уточнення допомагає краще передати значення терміна).

82) *If we wore masks the next few months, we'd save 100,000 lives* (JBS, 2020). – Якби ми носили маски наступні кілька місяців, ми врятували б 100 000 життів.

Це речення було перекладене дослівно, оскільки структура та зміст оригіналу зберігаються у перекладі.

2. Економічне відновлення:

83) *We can build back better with an economy that rewards work, not wealth* (JBS, 2020). – Ми можемо покращити економіку, яка винагороджує працю, а не багатство.

Модуляція в даному випадку полягає у зміні формулювання, де фраза «*can build back better with an economy*» була замінена на «можемо покращити економіку», що зберігає загальний зміст, але передає його іншими словами

84) *I guarantee you, no one making less than \$400,000 a year will have one penny in taxes raised* (JBS, 2020). – Я гарантую вам, що для тих, хто зароблятиме менше 400 000 доларів на рік, податки не зростуть ані на копійку.

- експлікація: «*no one*» на «що для тих, хто» – уточнення суб'єкта в перекладі через додавання елементів, що неявно присутні в оригіналі;

- заміна реалії: «*penny*» на «копійку» – адаптація культурно-специфічної реалії оригіналу до відповідного еквівалента в мові перекладу.
- антонімічний переклад: при перекладі оригінальної фрази «*will have one penny in taxes raised*» застосовано антонімічний підхід, де ствердження про незначне підвищення податків замінено на заперечення – «податки не зростуть ані на копійку».

85) *We're going to deliver tax relief for working families, the middle class, to help them buy their first home, help them pay for their healthcare premiums or childcare or caring for an aging loved one* (JBS, 2020) – Ми збираємося надати податкові пільги працюючим сім'ям середнього класу, щоб допомогти їм придбати перше житло, оплатити медичні страховки, догляд за дитиною або близькою літньою людиною.

- диференціація значень – слово «*deliver*» у контексті перекладено як «надати», що підкреслює процес надання пільг;
- підбір терміну (економічна термінологія) – «*tax relief*» у сфері економіки (податку) перекладається як «податкові пільги»;
- експлікація – іменник «*childcare*» пояснюється як «догляд за дитиною», що забезпечує розуміння терміна в українському контексті;
- модуляція – деякі фрази були модифіковані для кращого звучання та зрозумілості: «*pay for their healthcare premiums*» перекладено як «оплатити медичні страховки», що забезпечує природний порядок слів для української мови; «*an aging loved one*» стало «близькою літньою людиною», що зберігає зміст оригіналу зміст, але робить його більш зрозумілим для української аудиторії.
- опущення таких слів при перекладі як «*help them*» та «*caring*», які є цілком зрозумілим виходячи із контексту та не потребують перекладу на цільову мову.

3. Охорона здоров'я:

86) *If we all get out and vote, you'll not only restore Obamacare, but we'll strengthen it and build on it so you can keep your private insurance or choose a Medicare-like public option* (JBS, 2020). – Якщо ми всі вийдемо та проголосуємо, ви не тільки відновите Obamacare, але й посилите та розвинете, щоб мати змогу зберегти своє приватне страхування або обрати державний варіант, подібний до Medicare.

Власні назви «*Obamacare*» та «*Medicare*» були повністю запозичені без транскрипції та перекладу, оскільки вони є загальновідомими термінами у сфері охорони здоров'я, що не потребують адаптації для українського контексту. Також, у частині «*so you can*» – «щоб мати змогу» відбувається зміна: використовується безособова конструкція. Транспозиція в цьому випадку допомагає зберегти основний зміст, при цьому адаптуючи його до специфіки української граматики та стилістики.

87) *Trump thinks healthcare is a privilege. I think it's an American right* (JBS, 2020). – Трамп вважає охорону здоров'я привілеєм. Я вважаю, що це американське право.

- в українському перекладі відбувся темо-рематичний зсув, де англійське підметове речення «*healthcare is a privilege*» передане як додаток «охорону здоров'я привілеєм» що зміщує акцент з дії на об'єкт;
- додавання – для збереження граматичної коректності та природності українського тексту було додано сполучник «що» у фразі «Я вважаю, що це американське право». Це покращує зв'язність речення та робить його більш зрозумілим для читача.

88) *We're going to make sure we keep the protections for people with pre-existing conditions* (JBS, 2020). – Ми подбаємо про захист для людей із уже існуючими захворюваннями.

- редукована лексична заміна – фраза «*to make sure we keep*» була модифікована та передана як «подбаємо про», що акцентує на дії забезпечення захисту, зберігаючи основний зміст оригіналу;

- граматична трансформація (зміна числа) – в перекладі множина «*protections*» була замінена на однину «захист» що узгоджується з українськими граматичними нормами та робить фразу більш природною.

- конкретизація – загальний термін «*conditions*» (умови) був замінений на конкретне медичне слово «захворювання», що чітко відображає сенс терміна в контексті охорони здоров'я, що допомагає уникнути неоднозначності.

4. Кліматичні зміни:

89) *We're going to make sure we meet the threat of climate change and get a 100% clean energy economy with net-zero emissions by 2050* (JBS, 2020). – Ми прагнемо протистояти загрозі зміни клімату та досягти 100% чистої енергетики з нульовими викидами до 2050 року.

- конкретизація – зміна значення з більш загального «*meet*» на конкретніше «протистояти», що краще передає суть дії в контексті;

- підбір термінологічного еквіваленту: «*net-zero emissions*» перекладено як «нульовими викидами» – це точний переклад екологічного терміна для збереження його наукової й термінологічної точності в українській мові.

90) *I'll rejoin the Paris Climate Accord on day one* (JBS, 2020). – Я знову приєднаюся до Паризької кліматичної угоди в перший же день.

Оскільки в українській мові відсутнє дієслово, яке точно відповідає значенню «*rejoin*», при перекладі було застосовано ампліфікацію - додано «знову», щоб зберегти зміст повторного приєднання. Решта речення була перекладена за допомогою калькування.

91) *We're going to build a clean energy economy, create millions of good-paying jobs* (JBS, 2020). – Ми побудуємо економіку чистої енергетики, створимо мільйони високооплачуваних робочих місць.

Структура і зміст оригінального англійського речення були збережені в перекладі майже без змін, що є прикладом калькування.

5. Соціальна справедливість і рівність:

92) *We must address systemic racism head-on and ensure that everyone is treated with dignity and respect* (JBS, 2020). – Ми повинні безпосередньо боротися з системним расизмом і забезпечити, щоб до кожного ставилися з гідністю та повагою.

Модуляція – фраза «*address systemic racism head-on*» була модифікована і передана як «безпосередньо боротися з системним расизмом». Ця модуляція змінила акцент з обговорення або вирішення проблеми на активну боротьбу з нею, що більш чітко передає суть дії в українському контексті.

93) *We need to root out systemic racism in our criminal justice system, from policing to sentencing and beyond* (JBS, 2020). – Нам потрібно викоринити системний расизм у нашій системі кримінального правосуддя, від поліції до винесення вироків і не тільки.

У цьому прикладі присутня транспозиція: слово «*policing*» (герундій) було змінено на «поліції» (іменник) в українському перекладі; аналогічно, «*sentencing*» (герундій) стало «винесення вироків» (іменник) у перекладі. Це зміна порядку компонентів для кращого узгодження із синтаксисом української мови.

94) *We have to build an America where everyone is respected and has the same opportunities* (JBS, 2020). – Ми маємо побудувати Америку, де кожного поважають і кожен має однакові можливості.

Переклад здійснено дослівно, де структура англійського речення майже без змін перенесена в український переклад. Було вжито лише додавання слова «кожен» для уточнення, що робить переклад більш точним та зрозумілим.

6. Міжнародна політика:

95) *We'll stand with our allies, not cozy up to dictators* (JBS, 2020). – Ми будемо підтримувати наших союзників, а не підкорятися диктаторам.

При перекладі фразових дієслів у даному прикладі вжито конкретизацію: «*stand with*» – «підтримувати»; та компенсацію: «*cozy up*» – «підкорятися».

96) *America's back, ready to lead the world, not retreat from it* (JBS, 2020).
– Америка повернулася, готова очолити світ, а не відступати від нього.

Це речення було перекладене дослівно, оскільки структура та зміст оригіналу зберігаються у перекладі.

97) *I'll make sure that the United States leads not by the example of our power, but by the power of our example* (JBS, 2020). – Я подбаю про те, щоб Сполучені Штати керували не прикладом нашої сили, а силою нашого прикладу.

Збереження стилістичної фігури каламбур за допомогою калькування: «*not by the example of our power, but by the power of our example*» – «не прикладом нашої сили, а силою нашого прикладу».

7. Відновлення національної єдності:

98) *I will work as hard for those who don't support me as those who do* (JBS, 2020). – Я працюватиму так само старанно для тих, хто мене не підтримує, як і для тих, хто мене підтримує.

В перекладі здійснено конкретизацію, де прислівник «*hard*» було передано як «старанно», що краще відповідає контексту української мови. Також відбулася ампліфікація, де коротке «*those who do*» розширено до «і для тих, хто мене підтримує», що надає перекладу більшої чіткості та завершеності.

99) *We have to unite our country, bring people together, and restore the soul of this nation* (JBS, 2020). – Ми маємо об'єднати нашу країну, об'єднати людей і відновити душу цієї нації.

Вживання повтору в українському перекладі, хоча в тексті оригіналу цього немає: «*unite*» - «об'єднати»; «*bring together*» - «об'єднати».

100) *I'm running as a proud Democrat, but I will govern as an American president* (JBS, 2020). – Я балотуюся як гордий демократ, але я буду правити як американський президент.

Диференціація значення: дієслово «*running*» має багато значень, які залежать від контексту, в якому воно вживається. Так, у контексті виборів

«*running*» означає «балотуватися» підкреслюючи участь кандидата у виборчому процесі.

Висновки до розділу 3

Аналіз промов Дональда Трампа під час президентських виборів 2016 та 2020 років показує суттєву зміну його комунікативних стратегій. У 2016 році Трамп, як кандидат, активно використовував агресивну риторику і тактику звинувачення, спрямовану на дискредитацію своїх опонентів, що допомогло йому заручитися підтримкою виборців. У 2020 році, вже як діючий президент, він змушений був адаптувати свою риторику, зосередившись на захисті своїх досягнень і відведенні критики, яка накопичилася за чотири роки правління. Така зміна стратегії підкреслює його здатність маневрувати у відповідь на зміну політичної ситуації.

Аналіз комунікативних стратегій, використаних в українському перекладі промов Дж. Байдена під час виборів 2020 року показав вживання двох основних стратегій. Стратегія на зниження фокусується на виявленні та підкресленні прогалин і невдач опонента, що було вдало передано в перекладі через акцентуацію критики. Стратегія на підвищення спрямована на висвітлення власних переваг і позитивних якостей, що відображено в українському перекладі через наголошення на досягненнях і сильних сторонах Байдена.

У рамках аналізу політичних промов Дональда Трампа та Джо Байдена, було виявлено та підраховано застосування різних перекладацьких трансформацій. Загалом було використано 20 типів трансформацій, що розподілилися з різною частотністю. Найбільш частотними трансформаціями виявилися калькування (20%) та транспозиція (12%). До менш частотних, але також важливих, належать такі трансформації, як: зміна положення слів у реченні (8.67%), конкретизація (8.67%), опущення та додавання (по 7.33%). Більш рідкісними виявилися: модуляція (6.67%), експлікація (6%), редукована

лексична заміна (4.67%), ампліфікація (4%). Найменш частотними стали: лексична заміна, транскрипція та підбір еквіваленту (3.33%), диференціація (2%), антонімічний переклад, синонімічний переклад та адаптація (по 1,33%). Найрідше застосовувалися такі одиничні трансформації, як: інтеграція речень, евфемізація, переклад за аналогією, компресія – по 1 разу кожна, що складає 0,67%. Очікувано, калькування стало найпоширенішою трансформацією, оскільки політичні тексти вимагають точності, аби максимально зберегти форму і зміст оригінальних промов. Висока частотність транспозиції також обумовлена структурними відмінностями між англійською та українською мовами. Інші трансформації, такі як, наприклад, конкретизація та опущення, застосовувалися для корекції тексту з метою досягнення природності в українській мові.

Нижче наведена діаграма, яка демонструє відсотковий розподіл найбільш вживаних перекладацьких трансформацій:

ВИСНОВКИ

1. Англomовний політичний дискурс характеризується як складне і багат шарове явище, що об'єднує різні мовні прояви, використовувані для формування та вираження політичних ідей. Він включає в себе не лише вербальну комунікацію, але й невербальні засоби, які разом створюють цілісний образ політичного діяча. Основними особливостями англomовного політичного дискурсу є високий рівень риторичної майстерності, точний вибір лексики та структури мовлення, а також орієнтація на широку аудиторію з різноманітними соціальними, культурними та політичними поглядами. У цьому контексті мова політичних промов виконує важливу роль у маніпулюванні громадською думкою, мобілізації виборців та легітимізації політичних рішень.

Промова в політичному контексті має чітко визначену структуру, яка складається з вступу, основної частини та висновків. Вступ встановлює мету виступу, задає тон і забезпечує контекст для подальшого обговорення. Основна частина розкриває ключові тези, пропонує аргументи, приклади та докази, які підтримують позицію оратора. Висновки підсумовують основні ідеї промови, акцентуючи увагу на важливих аспектах та часто включають заклик до дії. Організація промови спрямована на те, щоб максимально ефективно донести політичні меседжі до аудиторії, викликати відповідні емоційні реакції та стимулювати підтримку політичних позицій оратора.

Комунікативні стратегії та тактики є центральними елементами політичного дискурсу, оскільки вони визначають, як саме політик досягає своїх цілей у комунікації з аудиторією. Стратегія охоплює загальний підхід до комунікації, визначає напрямок і тон, тоді як тактики є конкретними засобами, за допомогою яких стратегія реалізується. Наприклад, у стратегії на зниження політичного суперника можуть застосовуватися тактики звинувачення, викриття чи образи, які спрямовані на зниження рейтингу опонента в очах

виборців. Стратегія на підвищення, навпаки, включає тактики позитивної презентації досягнень, відведення критики та обіцянок кращого майбутнього.

Комунікативні тактики в політичному дискурсі різноманітні та можуть варіюватися в залежності від політичної ситуації, контексту виступу та аудиторії. Тактики можуть включати пряме звинувачення або підозру, емоційні апеляції, використання статистичних даних чи фактів, а також різні форми мовленнєвої маніпуляції, такі як анафора або метафора. Вони спрямовані на те, щоб сформувати певний образ політика, дискредитувати опонента або створити у виборців відчуття причетності до процесу прийняття рішень. Правильний вибір тактик та їх поєднання дозволяють політику ефективно взаємодіяти з аудиторією, впливати на її думки та поведінку, що робить політичний дискурс потужним інструментом у руках досвідченого оратора.

2. Перекладацькі стратегії у наукових роботах визначаються як загальні підходи, що використовуються перекладачем для досягнення адекватності й еквівалентності в перекладі. Вони охоплюють як планування всього процесу перекладу, так і прийняття рішень у конкретних ситуаціях. Стратегії перекладу залежать від багатьох факторів, включаючи тип тексту, культурний контекст, вимоги замовника та цільову аудиторію. Різні дослідники пропонують власні класифікації перекладацьких стратегій, але всі вони погоджуються на тому, що вибір стратегії є ключовим для забезпечення якості перекладу та збереження комунікативної функції оригіналу.

Розмежування перекладацьких технік у лінгвістичних студіях спрямоване на деталізацію методів, які перекладач використовує для вирішення конкретних мовних завдань. Перекладацькі техніки відрізняються від стратегій тим, що вони мають більш вузьке застосування і часто використовуються на рівні окремих речень або фраз. Зокрема, розрізняють такі техніки, як підбір еквіваленту, калькування, трансформації та компенсації. Ці техніки дозволяють перекладачу адаптувати текст до норм і особливостей цільової мови, зберігаючи при цьому зміст і стиль оригіналу.

Передача прямого значення, зокрема підбір еквіваленту та калькування, є основними техніками, які використовуються при перекладі фраз та словосполучень, що мають прямі відповідники в цільовій мові. Підбір еквіваленту передбачає пошук слова або виразу в мові перекладу, який максимально точно передає значення оригіналу. Калькування, в свою чергу, полягає в дослівному відтворенні структури оригінального виразу. Ці техніки часто застосовуються для збереження термінологічної точності та уніфікації перекладу, особливо в технічних і наукових текстах.

Трансформаційний переклад використовується як інструмент для компенсації розбіжностей між мовою оригіналу та мовою перекладу. Він передбачає застосування різноманітних перекладацьких прийомів, таких як модуляція, заміна, додавання або опущення елементів тексту, з метою досягнення більшої природності та плавності у цільовій мові. Трансформації є необхідними у випадках, коли буквальний переклад не може передати повний зміст оригіналу або суперечить граматичним і стилістичним нормам цільової мови. Ця техніка дозволяє перекладачу зберігати смислову цілісність тексту, адаптуючи його до специфіки культурного контексту та мовних особливостей цільової аудиторії.

3. Комунікативна стратегія на зниження стала основною в промовах Дональда Трампа під час президентських виборів 2016 року. Ця стратегія передбачала акцентування на недоліках і помилках опонентів, що допомагало Трампу створити негативний образ своїх суперників, зокрема Гіллари Клінтон. Переклад таких промов потребував особливої уваги до збереження гостроти та агресивного тону оригіналу. У перекладі важливо було передати емоційний заряд і напругу, яку Трамп створював у своїх виступах. Особливості перекладу полягали в адекватному відтворенні риторичних прийомів, таких як звинувачення, іронія та сарказм, які використовувалися для підсилення негативного враження.

Комунікативна стратегія на підвищення була ключовою для Дональда Трампа під час президентської кампанії 2020 року. У цей період, після

чотирьох років на посаді президента, Трамп акцентував увагу на власних досягненнях та намагався створити позитивний образ своєї адміністрації. Стратегія на підвищення включала такі тактики, як аналіз «плюс» та презентація успіхів, де Трамп прагнув показати свої дії у вигідному світлі. Переклад цих промов на українську мову вимагав ретельної адаптації, щоб зберегти оптимістичний тон і переконливість заяв. Основна складність полягала в тому, щоб передати впевненість і рішучість, які Трамп демонстрував, одночасно зберігаючи культурні та лінгвістичні нюанси української аудиторії.

Переклад політичних промов, зокрема виступів Дональда Трампа та Джо Байдена є складним процесом, що вимагає збереження не лише змісту, але й стилістичних та риторичних особливостей оригіналу. Трамп відомий своїм прямолінійним, часто провокаційним стилем, який включає різкі висловлювання, грубу мову і сильні емоційні апеляції. При перекладі таких промов важливо зберегти цей характерний стиль, що дозволяє передати аудиторії справжній дух виступу. Одним із ключових методів, що застосовувалися під час перекладу промов політиків, є калькування. Цей метод полягає у прямому перенесенні структур і виразів з мови оригіналу, що дозволяє максимально зберегти ідентичність риторичних засобів і специфічного стилю мовлення. Використання калькування було виправдано у випадках, коли важливо було зберегти автентичність і характерні риси оригінальної промови, уникнувши спрощення або адаптації, що могли б спотворити первинний задум або знизити емоційний вплив на цільову аудиторію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва, І. О. (2016). *Мультимодальний аналіз дискурсу: методологічна основа та перспективи напрямку*. Одеський лінгвістичний вісник, (7), 3-8.
2. Білодід, І. К. (ред.). (n.d.). *Словник української мови (в 11 томах)*. Retrieved August 18, 2024, from <https://sum.in.ua/>
3. Ващук, Т. М. (2007). *Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження*. Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка, (33), 182-185.
4. Голик, С. В. (2016). *Науковий дискурс: основні напрями дослідження*. Сучасні дослідження з іноземної філології, (14), 45-49.
5. Діденко, М. О. (2001). *Політичний виступ як тип тексту (на матеріалі виступів німецьких політичних діячів кінця 20 століття)*: дис. Одеса.
6. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. *Поняття перекладацьких трансформацій та проблеми їх класифікації*//Науковий вісник МГУ. Сер. Філологія. 2015. №19, том 2. С. 148-150.
7. Загнітко, А. П., & Монастирецька, Г. (2009). *Лінгвістика тексту: хрестоматія*. Донецьк: ДонНУ.
8. Зимомря М. *Переклад: теорія та практика*. Навчально-методичний посібник. Кіровоград: Редакційно-видавничий центр КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. 114 с.
9. Карабан В. І. *Переклад з української на англійську: навч. посіб. довід. для студентів вищих закладів освіти*. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
10. Карабан В., Ребенко М. *Природа перекладацьких деформацій*//Іноземна філологія. 2007. № 41. С. 27-31.
11. Кармазіна, М. (2010). *Політична наука: предмет, структура, методологія*. Політичний менеджмент, (1), 19-33.
12. Кицак, Г. (2011). *Характерні риси наукового дискурсу*. Лінгвістичні студії, (23), 148-152.

13. Клименко, І. (2009). *Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу*. Лінгвістичні студії, (19), 182-186.
14. Коваленко, Є. (2009). *Рекламний дискурс: лінгвістичні аспекти вивчення*. Лінгвістичні студії, (19), 314-319.
15. Ковальова, О. (2020). *Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації*. Актуальні питання гуманітарних наук, 27(2), 101-106.
16. Корольов, І. (2012). *Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві: визначення, структура, типологія*. *Studia linguistica*, 6(2), 285-305.
17. Корунець І. В. *Теорія і практика перекладу*. Вінниця: Нова книга, 2001. 464 с.
18. Крисанова, Т. А. (2016). *Функціональний стиль VS дискурс*. Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна, (62), 188-190.
19. Курбатова Т. В. *Перекладацькі трансформації в контексті проблеми еквівалентності*//*Нова філологія*. 2011. № 45. С. 212-215.
20. Лашкіна, М. Г. (2013). *Нові підходи до комунікації в публічному просторі державного управління*. *Публічне управління: теорія та практика*, (1), 1018.
21. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. *Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу*//*Наукові записки НДУ ім. Гоголя: Серія філологічні науки*. 2014. Книга 3. С. 102-105.
22. Максимов С. Є. *Практичний курс перекладу*. К.: Ленвіт, 2006. 175 с.
23. Мамрак А. В. *Вступ до теорії перекладу*. К.: Центр учбової літератури, 2009. 467 с.
24. Маслова, Т. Б. (2015). *Принципи класифікації комунікативних стратегій*. *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2015)*, 81-85.
25. Маслова, Т. Б. (2013). *Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі*. *Англістика та американістика*, (10), 39-43.

26. Мельник, І. В. (2011). *Типи комунікативних стратегій*. *Studia Linguistica*, 5, 377-380.
27. Муратова, І. С. (2009). *Мовна інвектива як одиниця вербальної агресії в політичному дискурсі*. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*, (48), 198-201.
28. Олкотт, Л. М. (2019) *Маленькі жінки/* Пер. з англ. Богдани Носенок.
29. Павлуцька, В. О. (2008). *Політичний дискурс: особливості та функції*. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*, (39), 18-221.
30. Пастернак, Т. А. (2013). *Комунікативна стратегія як конструктивна характеристика дискурсу*. *Наукові записки Національного університету Острозька академія*. Сер.: Філологічна, (38), 215-217.
31. Полюжин М. М., Максимчук Н. М., Омельченко Л. Ф. *Теорія і практика перекладу*. Навчальний посібник. К.: УМК ВО, 1991. 96 с.
32. Попова, О.В., Король, А.П., & Ткаченко, К.І. (2013). *Стратегія на підвищення versus стратегія на зниження у політичному дискурсі*. В *Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives*. Proceedings of the 1 International symposium, 113-118. Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH.
33. Попович, М. (2003). *Поняття «дискурс» у метафоричному та логіколінгвістичному розумінні*. *Філософська думка*, (1), 27-36.
34. Рибалко І. В., Ткач Л. М. *Особливості перекладу наукових текстів: Навч. посібник*. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2013. 52 с.
35. Рябчук, О. В., Разумна, К. А., & Сіваєва, О. С. (2021). *Перекладацькі стратегії як засоби маніпуляції свідомістю*. *Закарпатські філологічні студії*, (18), 220–224. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика».
36. Селіванова, О. О. (2011). *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.
37. Серажим, К. (2002). *Дискурс: як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність*. Київ: Видавництво.

38. Ситник, І. В. (2020). *Дискурс в сучасній лінгвістиці*. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія, (46), 123-126.
39. Словник іншомовних слів. (n.d.). Retrieved August 18, 2024, from <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%F2%E0%EA%F2%E8%EA%E0>
40. Словник української мови (СУМ). (n.d.). Retrieved August 18, 2024, from <https://sum.in.ua/>
41. Сідак, О. О. (2011). *Метафора як засіб реалізації тактики політичної образи*. Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна № 953, 48-52.
42. Тхоровська, С. (2022). *Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу)*. Молодий вчений, 2(102), 104-107.
43. Томахів, М. В. (2015). *Англомовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень*. Одеський лінгвістичний вісник, 5(2), 154.
44. Фоменко, О.С. (1998). *Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу США (90-ті роки ХХ століття)*. Автореферат дис... канд. філол. наук, 10, 2-4.
45. Шарова, А.М. (2009). *Лінгвістичний вимір політичної інформації: становлення політичної лінгвістики*. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія, (110), 110-117.
46. Шерстюк, Н. В. (2012). *Дискурс: від становлення поняття до соціально-конструкціоністських теорій дискурс-аналізу*.
47. Янкович, М. В. (2015). *Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна дискурс у лінгвістиці*. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 15(1), 123-126.

48. Якимчук, В., & Лопатюк, Н. (2022). *Комунікативні стратегії і тактики в політичних промовах В. Зеленського*. *Germanic Philology. Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*, 835-836, 127-135.
49. Alcott, M. L. (2024). *Little Women*. Retrieved from <https://planetpdf.com/>
50. Armstrong, P. (2015). *The discourse of Michel Foucault: A sociological encounter*. *Critical Perspectives on Accounting*, 27, 29-42.
51. Baker, M. (1992). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Routledge.
52. Brown, J. R. (1991). *Laboratory of the Mind: Thought Experiments in the Natural Sciences*. London.
53. Bryant, L., Ferguson, A., & Spencer, E. (2016). *Linguistic analysis of discourse in aphasia: A review of the literature*. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 30(7), 489-518.
54. 55. (2024). Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/>
55. Delabastita, D. (1993). *There's a Double Tongue: An Investigation of Shakespeare's Wordplay, with Special Reference to "Hamlet"*. Amsterdam, Atlanta.
56. Gaonkar, D. P. (1982). *Foucault on discourse: Methods and temptations*. *The Journal of the American Forensic Association*, 18(4), 246-257.
57. Hatim, B., & Mason, I. (1997). *The Translator as Communicator*. Routledge.
58. Jorgensen, M. W., & Phillips, L. J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage.
59. Kuhn, T. (1977). *A Function for Thought Experiments*. In *The Essential Tension* (pp. 240-265). Chicago.
60. Miller, A. (2022). *Formation and development of the concept of discourse in Lacan and Benveniste*. *Psychoanalysis and History*, 24(2), 151-179.
61. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice-Hall.
62. Nida, E. A. (2003). *Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating* (344 p.).
63. Owji, Z. (2013). *Translation Strategies*. *Translation Journal*, 17(1).

64. Snell-Hornby, M. (2006). *The Turns of Translation Studies*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
65. Sun, S. (2013). *Strategies of Translation*. The Encyclopedia of Applied Linguistics, 9, 5408-5412.
66. Traupman, J. C. (2007). *The Bantam New College Latin and English Dictionary*. New York: Bantam Books.
67. Van Dijk, T. A. (2013). *Ideology and discourse*. In The Oxford handbook of political ideologies (pp. 175-196).
68. Van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and context: A sociocognitive approach*. Cambridge University Press.
69. Van Dijk, T. A. (2011). *Discourse and ideology*. In Discourse studies: A multidisciplinary introduction (pp. 379-407).
70. Van Dijk, T. A. (2013). *Discourse and knowledge*. In The Routledge handbook of discourse analysis (pp. 587-603).
71. Van Dijk, T. A. (Ed.). (1997). *Discourse as structure and process*. Sage, 1.
72. Van Dijk, T. A. (1997). *The study of discourse*. Discourse as structure and process, 1(34), 703-752.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

73. JBS 2020 – CNN (2020, August 20). Transcript: Joe Biden’s DNC speech. CNN. Retrieved August 18, 2024, from <https://edition.cnn.com/2020/08/20/politics/biden-dnc-speech-transcript/index.html>
74. TPD 2016 – Politico Staff. (2016, October 20). Full transcript: Third 2016 presidential debate. POLITICO. Retrieved August 18, 2024, from <https://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>
75. TAS 2020 – 2020 Election. (2020, August 28). Full text: President Trump’s 2020 RNC acceptance speech. NBC News. Retrieved August 18, 2024, from <https://www.nbcnews.com/politics/2020-election/read-full-text-president-donald-trump-s-acceptance-speech-rnc-n1238636>

ДОДАТОК

№	ТЕКСТ ОРИГІНАЛУ	ТЕКСТ ПЕРЕКЛАДУ
1.	<i>I <u>was up</u> in New Hampshire <u>the other day</u> (Politico Staff, 2016).</i>	<u>Нещодавно</u> я був у Нью-Гемпширі.
2.	<i>The biggest complaint they have – it’s with all of the problems going on in the world, many of the problems caused by Hillary Clinton and by Barack Obama (Politico Staff, 2016).</i>	Найбільші їхні скарги – всі, що відбуваються у світі, більшість з яких були спричинені Гіллари Клінтон та Бараком Обамою.
3.	<i>All of the problems – the single biggest problem is heroin that pours across our southern border (Politico Staff, 2016).</i>	<u>Але</u> найбільша проблема з усіх – це героїн, який ллється через наш південний кордон.
4.	<i><u>It’s just pouring</u> and destroying their youth (Politico Staff, 2016).</i>	<u>Він буквально затоплює і знищує</u> нашу молодь.
5.	<i>It’s poisoning the blood of their youth and plenty of other people (Politico Staff, 2016).</i>	Це отрує кров нашої молоді та багатьох інших людей.
6.	<i>We have to have strong borders (Politico Staff, 2016).</i>	Ми повинні мати міцні кордони.
7.	<i>We have <u>to keep the drugs out of our country</u> (Politico Staff, 2016).</i>	Ми повинні <u>зупинити надходження наркотиків</u> у нашу країну.

8.	<i>We are – right now, we’re getting the drugs, they’re <u>getting the cash</u> (Politico Staff, 2016).</i>	Зараз ми отримуємо наркотики, а вони – гроші.
9.	<i>We need strong borders (Politico Staff, 2016).</i>	Нам потрібні міцні кордони.
10.	<i>We need <u>absolute</u> – we cannot give amnesty» (Politico Staff, 2016).</i>	Ми повинні <u>рішуче діяти</u> – ми не можемо амністувати.
11.	<i>Something happened recently where Justice Ginsburg made some <u>very, very inappropriate statements toward me and toward a tremendous number of people, <u>many, many millions of people that I represent</u> (Politico Staff, 2016).</u></i>	Нещодавно сталося дещо, коли суддя Гінзбург зробила <u>дуже, дуже</u> недоречні заяви щодо мене і величезної кількості людей, <u>багатьох, багатьох</u> мільйонів людей, яких я представляю.
12.	<i>And she was forced to apologize (Politico Staff, 2016).</i>	Вона була змушена вибачитися.
13.	<i>And <u>apologize she did</u> (Politico Staff, 2016).</i>	І вона вибачилася.
14.	<i>But these were statements that should <u>never, ever have been made</u> (Politico Staff, 2016).</i>	Але це були заяви, які <u>ніколи, ніколи</u> не мали бути зроблені.
15.	<i>Has she apologized <u>for lying to the families who lost loved ones at Benghazi?</u> (Politico Staff, 2016).</i>	Чи вибачилася вона <u>за те, що</u> обманювала родини, які втратили <u>близьких</u> в <u>Бенгазі</u> ?

16.	<i>Has she apologized <u>for</u> putting Iran on the path to nuclear <u>weapons</u>?</i> (Politico Staff, 2016).	Чи вибачилася вона <u>за те, що</u> поставила Іран на шлях до ядерної <u>зброї</u> ?
17.	<i>Has she apologized for Iraq?</i> (Politico Staff, 2016).	Чи вибачилася вона за Ірак?
18.	<i>For Libya?</i> (Politico Staff, 2016).	За Лівію?
19.	<i>For Syria?</i> (Politico Staff, 2016).	За Сирію?
20.	<i>Has she apologized <u>for</u> unleashing <u>ISIS</u> across the world?</i> (Politico Staff, 2016).	Чи вибачилася вона <u>за те, що</u> розв'язала <u>ІДІЛ</u> по всьому світу?
21.	<i>Has Hillary Clinton apologized for the decisions she made that have led to so <u>much</u> death, destruction and terrorism?</i> (Politico Staff, 2016).	Чи вибачилася Гіллари Клінтон за рішення, які призвели до <u>великої кількості</u> смертей, руйнувань та тероризму?
22.	<i>Why did Hillary get rid of her <u>middle name</u>?</i> (Politico Staff, 2016).	Чому Гіллари відмовилася від свого <u>другого прізвища</u> ?
23.	<i>Hillary?</i> (Politico Staff, 2016).	Гіллари?
24.	<i>No, but why did she get rid of <u>it</u>?</i> (Politico Staff, 2016).	Ні, але чому вона <u>його прибрала</u> ?
25.	<i>Hillary <u>rotten</u> <u>Clinton</u></i> (Politico Staff, 2016).	Гіллари <u>гнила</u> <u>Клінтон</u> .

26.	<i>Rotten Clinton</i> (Politico Staff, 2016).	Гнила Клінтон.
27.	<i>Hillary rotten Clinton, right?</i> (Politico Staff, 2016).	Гіллари гнила Клінтон, <u>так?</u>
28.	<i>Maybe that's why</i> (Politico Staff, 2016).	Може, саме тому.
29.	<i>It's too close. No, no. It's too close</i> (Politico Staff, 2016).	Воно їй добре личить. Ні, ні. Їй воно личить.
30.	<i>She is a totally unhinged person</i> (Politico Staff, 2016).	Вона абсолютно несамовита людина.
31.	<i>She's unbalanced</i> (Politico Staff, 2016).	Вона неврівноважена.
32.	<i>I've always had a great temperament. And, you know, I win. I have a winning temperament</i> (Politico Staff, 2016).	У мене завжди був чудовий темперамент. І, знаєте, я виграю. У мене темперамент переможця.
33.	<i>Friends, delegates and distinguished guests, please, I stand before you tonight <u>honored by your support, proud of the extraordinary progress we have made together over the last four incredible years and brimming with confidence in the bright future we will build for America over the next four years</u></i> » (TAS, 2020).	Друзі, делегати та шановні гості, я стою перед вами сьогодні ввечері, <u>відзначаючи</u> вашу підтримку, <u>пишаючись</u> надзвичайним прогресом, <u>якого</u> ми <u>досягли</u> разом за останні чотири неймовірні роки, і переповнений впевненістю в яскравому майбутньому, <u>яке</u> ми побудуємо для Америки протягом наступних чотирьох років.

34.	<i>There was a very big spike in <u>Texas</u> (TAS, 2020).</i>	В <u>Техасі</u> був дуже великий спалах.
35.	<i>It's <u>now gone</u> (TAS, 2020).</i>	<u>Зараз</u> його вже немає.
36.	<i>There was a very big spike in <u>Arizona</u>. (TAS, 2020).</i>	В <u>Арізоні</u> був дуже великий спалах.
37.	<i>It's now gone (TAS, 2020).</i>	Зараз його вже немає.
38.	<i><u>And there was some spikes and surges and other places, they will soon be gone</u> (TAS, 2020).</i>	В деяких інших регіонах також були спалахи, але й вони скоро <u>зникнуть</u> .
39.	<i>We have a vaccine that's <u>coming</u> (TAS, 2020).</i>	У нас є вакцина, яка <u>скоро з'явиться</u> .
40.	<i><u>It's ready</u> (TAS, 2020).</i>	<u>Вона</u> готова.
41.	<i><u>It's going to be announced within weeks</u> (TAS, 2020).</i>	<u>Її оголосять через</u> за тижнів.
42.	<i><u>And it's going to be delivered</u> (TAS, 2020).</i>	І вона буде доставлена.
43.	<i>We have Operation <u>Warp Speed</u>, which is the <u>military</u> is going to distribute the vaccine (TAS, 2020).</i>	У нас є операція ' <u>Варп Спід</u> ', у <u>рамках</u> якої <u>військові</u> будуть розповсюджувати вакцину.
44.	<i><u>Next year will be the greatest economic year in the history of our country on the assumption you don't quadruple your taxes</u> (TAS, 2020).</i>	Наступний рік стане найвеличнішим економічним роком в історії нашої країни, за умови, <u>що</u> ви не збільшите свої податки вчетверо.

45.	<i>Okay?</i> (TAS, 2020).	Добре?
46.	<i>It's the only guy I've ever seen, his old campaign theme, "We will raise your taxes."</i> (TAS, 2020).	Це єдиний кандидат на моїй пам'яті, чия стара передвиборча тема була 'Ми підвищимо ваші податки.'
47.	<i><u>What the hell kind of a campaign?</u></i> (TAS, 2020).	<u>Що це за</u> кампанія?
48.	<i>My whole life I've seen people campaign</i> (TAS, 2020).	За все своє життя я бачив <u>багато</u> кампаній.
49.	<i><u>I've never heard that one before, but it's a little bit of a different kind of a campaign, wouldn't you say?</u></i> (TAS, 2020).	<u>Але</u> такого я ще не чув, хоча це трохи інший вид кампанії, чи не так?
50.	<i><u>Donald Trump failed to take the virus seriously, and his inaction has cost American lives</u></i> (JBS, 2020).	Дональд Трамп <u>не сприйняв</u> вірус серйозно, і його бездіяльність коштувала життя американцям.
51.	<i><u>This president knew the dangers of COVID-19 but chose to downplay it, leaving us unprepared for the worst</u></i> (JBS, 2020).	<u>Він</u> знав про <u>небезпеку</u> COVID-19, але вирішив применшити її значення, залишивши нас неготовими до найгіршого.
52.	<i>The American people deserve a leader who will listen to the scientists and take action to protect</i>	Американський народ заслуговує на лідера, який буде слухати вчених і вживатиме заходів для захисту

	<i>lives, not <u>one</u> who ignores the facts</i> (JBS, 2020).	<u>життя</u> , а не на <u>лідера</u> , який ігноруватиме факти.
53.	<i>Under Trump's leadership, we've seen over 200,000 Americans lose their lives, all because he refused to act quickly</i> (JBS, 2020).	Під керівництвом Трампа ми бачили понад 200 000 американців, <u>які</u> втратили життя через те, що він відмовився діяти швидко.
54.	<i>Trump's <u>response</u> to this pandemic has been a national disgrace – his delays and denials have made the crisis worse</i> (JBS, 2020).	<u>Реакція</u> Трампа на цю пандемію була національною ганьбою – його зволікання та відмови погіршили кризу.
55.	<i>Instead of fighting the virus, Trump has spent more time fighting with his own <u>health experts</u></i> (JBS, 2020).	Замість того, щоб боротися з вірусом, Трамп витратив більше часу на боротьбу зі своїми власними <u>експертами з охорони здоров'я</u> .
56.	<i><u>The truth is</u>, President Trump has abandoned his <u>most</u> basic duty to the nation: to protect us</i> (JBS, 2020).	<u>Правда в тому, що президент Трамп</u> відмовився від свого основного обов'язку перед нацією – захищати нас.
57.	<i>He called the virus a hoax, but it's no hoax to the families who've lost <u>loved ones</u></i> (JBS, 2020).	Він назвав вірус обманом, але це не обман для сімей, які втратили <u>близьких</u> .
58.	<i>Even now, Trump still <u>has no plan to get this virus under control</u>, and Americans are paying the price</i> (JBS, 2020).	Навіть зараз Трамп все ще <u>не планує</u> взяти цей вірус під контроль, і американці платять ціну.

59.	<i>This crisis didn't have to be this bad – Trump's failures have turned a public health challenge into a national catastrophe (JBS, 2020).</i>	Ця криза не мала бути такою поганою – невдачі Трампа перетворили виклик громадському здоров'ю на національну катастрофу.
60.	<i>Under President Trump, we have seen the wealth gap widen, leaving working families struggling to make ends meet (JBS, 2020).</i>	За <u>президентства</u> Трампа, розрив у рівні багатства збільшився, <u>через що працюючим сім'ям важко зводити кінці з кінцями.</u>
61.	<i>The middle class has been left behind in the past four years, and it's time to build an economy that works for everyone (JBS, 2020).</i>	За <u>останні чотири роки</u> середній клас залишився позаду, і настав час побудувати економіку, яка буде працювати для всіх.
62.	<i>The policies of this administration have benefited the wealthy at the expense of the middle class and the poor (JBS, 2020).</i>	<u>Політика</u> цієї адміністрації принесла користь багатим за рахунок середнього класу та <u>бідних.</u>
63.	<i>We need to create good-paying jobs that provide dignity and opportunity, not just for the top 1%, but for all Americans (JBS, 2020).</i>	<u>Нам потрібно</u> створити добре оплачувані <u>робочі місця</u> , які забезпечують гідність і можливості не лише для 1%, а й для всіх американців.

64.	<i>While the stock market has soared, ordinary Americans are still facing financial hardships and uncertainty (JBS, 2020).</i>	Хоча фондовий ринок різко зріс, звичайні американці все ще стикаються з фінансовими труднощами та невизначеністю.
65.	<i>Trump's tax cuts only helped the wealthy and corporations, while the <u>working class saw their wages stagnate</u> (JBS, 2020).</i>	Зниження податків Трампом допомогло лише багатим і корпораціям, тоді як <u>зарплати робітничого класу стагнували.</u>
66.	<i>We have to restore the American dream for the middle class, which has been eroded by years of neglect and bad policies (JBS, 2020).</i>	Нам потрібно відновити американську мрію для середнього класу, яку роками руйнували нехтування та <u>невдалі політичні рішення.</u>
67.	<i>No one should work <u>full-time</u> and still live in poverty, yet millions of Americans are facing that reality (JBS, 2020).</i>	Ніхто не повинен працювати <u>повний робочий день</u> і все ще жити в бідності, але мільйони американців стикаються з цією реальністю.
68.	<i>This election is about whether we will choose to invest in the middle class and reduce economic inequality (JBS, 2020).</i>	Ці вибори про те, чи виберемо ми інвестувати в середній клас і зменшимо економічну нерівність.
69.	<i>We can build an economy that gives everyone <u>a fair shot</u>, not just those at the top (JBS, 2020).</i>	Ми можемо побудувати економіку, яка дасть <u>справедливі шанси</u> всім, а не лише тим, хто на вершині.

70.	<i>We can no longer ignore the racial injustice that is pervasive in our society and the systemic inequalities that have plagued our communities <u>for far too long</u> (JBS, 2020).</i>	Ми більше не можемо ігнорувати расову несправедливість, яка поширена в нашому суспільстві, і системну нерівність, яка <u>надто довго</u> мучила наші спільноти.
71.	<i>The events of the past few months have <u>laid bare</u> the wounds of systemic racism that have festered in this country for generations (JBS, 2020).</i>	Події останніх кількох місяців <u>оголили</u> рани системного расизму, який гноївся в цій країні поколіннями.
72.	<i><u>It's time to root out systemic racism in our criminal justice system, from <u>policing</u> to <u>sentencing</u> and beyond</u> (JBS, 2020).</i>	<u>Настав час викоринити</u> системний расизм у нашій системі кримінального правосуддя, від <u>поліції</u> до <u>вироків</u> і не тільки.
73.	<i>We must build a nation that not only values diversity but also fights against the injustices that many people of color face <u>every day</u> (JBS, 2020).</i>	Ми повинні побудувати націю, яка не тільки цінує різноманітність, але й бореться з несправедливістю, з якою <u>щодня</u> стикаються багато кольорових людей.
74.	<i>I believe that we need a president who understands the challenges facing Black Americans and is willing to stand up for justice and equality (JBS, 2020).</i>	Я вважаю, що нам потрібен президент, який розуміє виклики, з якими стикаються темношкірі американці, і готовий відстоювати справедливість і рівність.
75.	<i><u>The ongoing protests are a reflection of the deep pain and</u></i>	Протести, <u>що тривають</u> , є відображенням глибокого болю та

	<i>frustration felt by countless Americans who have been <u>marginalized and oppressed</u> (JBS, 2020).</i>	розчарування, які відчувають незліченна кількість американців, які зазнали <u>маргіналізації</u> та <u>утисків</u> .
76.	<i>We have to confront the ugly reality of racism and acknowledge that it has a lasting impact on the lives of many (JBS, 2020).</i>	Ми повинні протистояти потворній реальності расизму та визнати, що він має тривалий вплив на життя багатьох.
77.	<i>The lack of action from this administration has <u>allowed racial inequality to persist</u>, leading to further division in our country (JBS, 2020).</i>	Відсутність дій з боку цієї адміністрації сприяла <u>збереженню расової нерівності</u> , що, в свою чергу, призвело до подальшого розколу в нашій країні.
78.	<i>As president, I will work to ensure that all Americans, regardless of their race, have equal opportunity and justice (JBS, 2020).</i>	Як президент, я працюватиму над тим, щоб усі американці, незалежно від раси, мали рівні можливості та справедливість.
79.	<i>We must honor the lives lost to racial violence by committing to real change and ensuring that this nation fulfills its promise of equality for all (JBS, 2020).</i>	Ми повинні вшанувати життя, втрачені через расове насильство, зобов'язавшись здійснити реальні зміни і гарантувати, що ця країна виконає свою обіцянку щодо рівності для всіх.
80.	<i>I will <u>put in place a plan to deal with this pandemic responsibly</u>, <u>bringing this country together</u> with</i>	Я <u>запроваджу план відповідальної боротьби з цією пандемією</u> , <u>об'єднавши</u> цю країну за

	<i>testing, tracing, masking (JBS, 2020).</i>	допомогою тестування, відстеження, маскування.
81.	<i>We can't thank you enough. It's always been essential, even if the rest of the country is just learning what an essential worker really is (JBS, 2020).</i>	Ми вам безмежно вдячні. Це завжди мало величезне значення, навіть якщо решта країни лише зараз починає усвідомлювати, хто такі справжні незамінні працівники.
82.	<i>If we wore masks the next few months, we'd save 100,000 lives (JBS, 2020).</i>	Якби ми носили маски наступні кілька місяців, ми врятували б 100 000 життів.
83.	<i>We can build back better with an <u>economy that rewards work, not wealth</u> (JBS, 2020).</i>	Ми <u>можемо покращити економіку</u> , яка винагороджує працю, а не багатство.
84.	<i>I guarantee you, <u>no one</u> making less than \$400,000 a year will have one <u>penny</u> in taxes raised (JBS, 2020).</i>	Я гарантую вам, <u>що для тих, хто</u> зароблятиме менше 400 000 доларів на рік, податки не зростуть ані на <u>копійку</u> .
85.	<i>We're going to <u>deliver tax relief for working families, the middle class, to help them buy their first home, help them pay for their healthcare premiums or childcare or caring for an aging loved one</u> (JBS, 2020).</i>	Ми збираємося <u>надати податкові пільги</u> працюючим сім'ям середнього класу, щоб допомогти їм придбати перше житло, оплатити <u>медичні страховки, догляд за дитиною</u> або близькою літньою <u>людиною</u> .
86.	<i>If we all get out and vote, you'll not only restore <u>Obamacare</u>, but we'll strengthen it and build on it <u>so you</u></i>	Якщо ми всі вийдемо та проголосуємо, ви не тільки відновите <u>Obamacare</u> , але й

	<i>can keep your private insurance or choose a <u>Medicare-like</u> public option</i> (JBS, 2020).	посилите та розвинете, <u>щоб мати змогу</u> зберегти своє приватне страхування або обрати державний варіант, подібний до <u>Medicare</u> .
87.	<i>Trump thinks <u>healthcare is a privilege</u>. I think it's an American right</i> (JBS, 2020).	Трамп вважає <u>охорону здоров'я привілеєм</u> . Я вважаю, <u>що</u> це американське право.
88.	<i>We're going to make sure we keep the protections for people with pre-existing <u>conditions</u></i> (JBS, 2020).	Ми <u>подбаємо про захист</u> для людей із уже існуючими захворюваннями.
89.	<i>We're going to make sure we meet the threat of climate change and get a 100% clean energy economy with <u>net-zero emissions</u> by 2050</i> (JBS, 2020).	Ми прагнемо <u>протистояти</u> загрозі зміни клімату та досягти 100% чистої енергетики з <u>нульовими викидами</u> до 2050 року.
90.	<i>I'll <u>rejoin</u> the Paris Climate Accord on day one</i> (JBS, 2020).	Я <u>знову приєднаюся</u> до Паризької кліматичної угоди в перший день.
91.	<i>We're going to build a clean energy economy, create millions of good-paying jobs</i> (JBS, 2020).	Ми побудуємо економіку чистої енергетики, створимо мільйони високооплачуваних робочих місць.
92.	<i>We must <u>address systemic racism head-on</u> and ensure that everyone is treated with dignity and respect</i> (JBS, 2020).	Ми повинні <u>безпосередньо боротися з системним расизмом</u> і забезпечити, щоб до кожного ставилися з гідністю та повагою.
93.	<i>We need to root out systemic racism in our criminal justice</i>	Нам потрібно викоринити системний расизм у нашій системі

	<i>system, from <u>policing</u> to <u>sentencing</u> and beyond (JBS, 2020).</i>	кримінального правосуддя, від <u>поліції</u> до <u>винесення вироків</u> і не тільки.
94.	<i>We have to build an America where everyone is respected and has the same opportunities (JBS, 2020).</i>	Ми маємо побудувати Америку, де кожного поважають і <u>кожен</u> має однакові можливості.
95.	<i>We'll <u>stand with</u> our allies, not <u>cozy up</u> to dictators (JBS, 2020).</i>	Ми будемо <u>підтримувати</u> наших союзників, а не <u>підкорятися</u> диктаторам.
96.	<i>America's back, ready to lead the world, not retreat from it (JBS, 2020).</i>	Америка повернулася, готова очолити світ, а не відступати від нього.
97.	<i>I'll make sure that the United States leads <u>not by the example of our power, but by the power of our example</u> (JBS, 2020).</i>	Я подбаю про те, щоб Сполучені Штати керували <u>не прикладом</u> нашої сили, а <u>силою нашого прикладу</u> .
98.	<i>I will work as <u>hard</u> for those who don't support me as <u>those who do</u> (JBS, 2020).</i>	Я працюватиму так само <u>старанно</u> для тих, хто мене не підтримує, як і <u>для тих, хто мене підтримує</u> .
99.	<i>We have to <u>unite</u> our country, <u>bring</u> people <u>together</u>, and restore the soul of this nation (JBS, 2020).</i>	Ми маємо <u>об'єднати</u> нашу країну, <u>об'єднати</u> людей і відновити душу цієї нації.
100.	<i>I'm <u>running</u> as a proud Democrat, but I will govern as an American president (JBS, 2020)</i>	Я <u>балотуюся</u> як гордий демократ, але я буду правити як американський президент.

SUMMARY

This master's thesis examines the specific features of translating political speeches, focusing on the discourse of prominent American politicians Donald Trump and Joe Biden. Political speeches play a critical role in shaping public opinion and influencing societal attitudes, making their accurate and culturally appropriate translation essential for effective intercultural communication.

The study investigates the communicative strategies and tactics employed by Trump and Biden during their election campaigns, analyzing how these strategies impact translation. The thesis explores both direct translation techniques and more complex transformations, evaluating their effectiveness in conveying the stylistic and semantic nuances of the original speeches in Ukrainian.

A key part of the research involves a comparative analysis of 100 sentences from Trump's and Biden's speeches, scrutinizing how different translation strategies and techniques were applied. The research methods used include contextual analysis, comparative analysis, discourse analysis, and statistical methods for quantifying the frequency of various translation approaches.

The findings highlight the importance of selecting appropriate translation strategies to maintain the rhetorical effect and communicative intent of the original texts. The analysis reveals how translation can either enhance or undermine the persuasive power of political discourse, depending on the techniques used.

The novelty of this research lies in its systematic approach to analyzing translation strategies and their effectiveness in the context of political speech. The results contribute to the broader field of translation studies, especially in the translation of politically charged texts, and have practical implications for translators working with political discourse.

This thesis offers a theoretical framework and practical insights that can be applied in teaching translation.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, and a bibliography.